

SIDAAMU AFOO

Rosaanote Maxaafa
Shoolki Kifile

Qixxeessaanonna silaanchimate

Buuxaano:

Bizuneh Laaleego Gaayyo

Medihaanit Laalle Kalo

Alemayyehu Lanqa Danqara

Abbayne Daawit Woraana

Muccisaanchu:

Bizuneh Laaleego Gaayyo

Gurum Tasfaye Aragga

Luter Baalcha Irrango

Matiwoos W.Giyorgis Siddoole

Taaddasa Kaffalle Nonne

Amaalaano:

Misilete Ogeessa:

Taammiraat Taaffese Toshe

Suudisaancho :

Gennene Yo'nokka Dawassa

Gaamote massagaancho:

Eeliyaas Baarsamo Deewiso

Itophiyu Federaalitte
Dimokiraasitte Rippabilike Rosu
Ministere

Sidaamu Dagoomu Qoqqowu
Mootimma Rosu Biuro

Galata

Kuni maxaafi rosunna qajeelshu ragi kaarti hedo garinni EFDR Rosu Ministere qixxeessite shiqqishshino rosu budi maxaafa qixxeessate bortaje kaima assi'ratenni Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma Rosu Biiro qixxeessitinoha ikkanna qixxaawotenna attamote baatooshshe Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimmanna EFDR Rosu Ministere Xaphoomu Rosi Silanchimma Woyyeesso pirogiraame /GEQIP-E/ widoonni baantoonni.

Ikkeennano konne maxaafa loonsi woyte woxinsanni, mannu wolqanni, uduunnichonna hasiissanno mashalaqqe aatenni, uurrinshuwansa fajjatenni, rosichonsanna egennonsa beehatenni, hattono dhaaddotennino ikko dhaaddiweelo doogonni irkissunke bissa, uurrinshuwanna hallanyoota baalanka rosu biiro galati'ne galo yitanno.

Konni maxaafiti hinkiilote qoosso © 2014 M.D Sidaamu Qoqqowi Mootimma Rosu Biirote.

© Hinkiilote Qoosso

Konni maxaafiti hinkiilote qoosso 2016 M.D Itophiyu Federaalitte Dimokiraasitte Rippaabilike Rosu Ministerenna Sidaamu Dagoomu Qoqqowu Mootimma Rosu Biiro Jajja Ikkanna Seeraancho Hinkiilote Qoosso Agarantinote.

Umi Attamo - 2016 M.D

Sidaama / Hawaasa

Bitima

Haaru xaphoomu rosi dadhote afii rosu budi rosaanonni dadhitino afiita safote danduubbanna afuullaancho egenno lossanno garinni qixxawino. Qoleno kifilete deerri garinni amado shotatenni xurqamate widira, anfoonnitenni anfoonnikkite widira, tirchotenni xaphittete widira qinaabbino garinni qixxaawino. Giddosi amadino assootubbano rosaano mereersaano ikkite rosaano deerrinsara bowirsidhara hansoonni afuu danduubba wo'naaltannonna lossidhanno gede roore kaayyo rosaanote uytannote. Rosaano rossanno rosi aana ikkadda ikkitanno gedenna tenne ikkadimma heeshshonsa ledoo xadisidhe gade assidhanno hayyonni shiqinoho. Kuni maxaafino qixxaawinohu konni haaru rosu budi kaiminniiti.

Kuni 4^{ki} kifile maxaafi kifilete deerri rosi qixxaawo amadino. Rosu mine uynanni roso dhaabbachishatenna albisufate rosaanonna rosaanote ayiddi mitteenni loosara dandaanno.

Rosu Shiqonna Amado

Rosu foolishshuwatenniiti qinaawinoho. Mitte mittenti fooliishsho dirimu garinni mitto guulchonna tonaa sette woy tonaa lame roso amaddino. Nabbambanninna macciishshinanni niwaawe shiqqino. Tenne niwaawe ummano fooliishshote guulchinni sirtinote. Shiqqinoti qaranna cinaancho amado rosaanonni Sidaamu Afii dandoo, afuullaanchonna borreessammite egenno dhaabbachishshannote. Kuri aana xawino'nekkiri hee'riro oosicho'ne woy rosiisaanonsa, hattono oosicho'ne irkisa dandiitinanni gara rosiisaanonsa xa'ma dandiitinanni.

1. Macciishshanna Coyi'ra

Kuni rosi illachishannohu niwaawe macciishshatenni giddose heedhanno amado huwatatenna, borreessatenna macciishshate assootubbara beeqqo assate, guulchonna rosu umo la'annohunni hedoo qineesse qaalunni shiqishate aanaati. Kuni rosi hanqaffannohuno:

- Niwaawe macciishshate albaanni macciishshinanni niwaawe illachishshanno guulchi, uminna misilere hasaawatenninna xa'mo dawaratenni noonsa egenno filiqqisa; aane daannore heda; niwaawennita qara qaalla rosanna insare hasaawa;
- Niwaawe macciishsha;
- Niwaawe macciishshate gedensaanni niwaate giddonni fultinorena fiixooma afi

dhino xa'muwa dawara;

- Macciishshinoonni niwaawe guulcho, umonna amado lainohunni hasaawa, qaalunni odeessa, qaalu shiqishsha assanna yekkeeramate

2. Qaallate Xiinxallo

Kuni rosi illachishannohu rosaano haaro woy nabbawate mitiinsitanno qaalla, qaallate giddo afantanno shiimmaadda kifillanna kuri nabbambanni gara rossanno gede assate aanaati. Konninni ka'e, rosaano qoonqote tuqqo woy qaali-suude xaadisatenninna babbadatenni qaalla nabbabbanno; qaallannita damattetenna sufote fiche herregganno.

3. Qaallate Egenno

Kuni rosi illachishannohu qaallate fiche bade egennanna horonsi'rate aanaati. Qaallate egenno rosi amadannohu aane nooreeti:

- Qaallate addaarronna gurcho fiche, suwashshonna balba'laancho fiche, eotenna borqaallate fiche aa, fiixoonsa, mimmitunniwa gaama, bade gaama;
- Gutu qaalla, haaro/rosantinokkitanna rosantino qaalla, duucha fiche afidhino qaalla, waaxo qaalla, keenishshu/hewisiishshu qaalla, argete qaalla, xurqama taggishshu, rosunna ogimmate qaalla bade egenna, eote eeronni fiche hedanna meessi heeshsho gade ledi xaadise tidha, fichete xawishsha aa;
- Rossino qaalla babbaxxitino eonni, horora, tunceenyubbara, hajora, macciishshinanninna nabbambanni niwaawe hegersate' coyi'ratenna borreessate garunni horonsi'ra woy loosu aana hosiisa.

4. Nabbawa

Kuni rosi illachishannohu rosaano niwaawe nabbawatenni giddose heedhanno amado huwatatenna, borreessatenna macciishshate assootubbara beeqqo assitanni rossanno gedeeti. Qoleno rosaano shiqqanno niwaawe hakko deerrira agarranni rankenni taashshite sumbenni nabbabbanno gede assate aana illachishanno.

Kowiicho rosaano loossannori aane noore ikkara dandaanno:

- Nabbawate albaanni niwaawe illachishshanno guulchi, uminna misilere hasaawatenninna xa'mo dawaratenni noonsa egenno filiqqisa; aane daannore hedaa; niwaawennita qara qaalla rosanna insare hasaawa;
- Niwaawe nabbawa; niwaawennire huwatansa nabbabbanni heedhe xa'mo dawartanni buuxi'ra;

- Nabbawate gedensaanni niwaawete giddonni fultinoreenna fiixooma afidhino xa' muwa dawara;
- Niwaawe, rosu umo woy guulcho la''annohunni borreessa;
- Qaalu shiqishsha assanna kifilete deerrinni woy gaamotenni hasaawa;
- Guulchu woy rosu umi kaiminni dhagge, kiironna diraama godo'la;
- Suwise nabbawa.

5. Borreessa

Kuni rosi illachishannohu rosaano nabbabbanno niwaawe woy guulcho la''annohunni coyfooliishshonni kayisse isayyote geeshsha dandoonsa bowirsi'rate borreessitanno gede assate aanaati. Borreessate rosi xaphooma afuu jirte agadhino garinni taqu taqunni borreessanna borreessate bude amadanno. Borreessate budi amadannohu fidalsate wodho, borrote malaatta, fidaletе jawishsha, qaalu eronna w.k.l.

6. Afuu Jirte

Rosaano kifilete deerrinsa garinni Sidaamu Afii jirte aante aantete rossanno. Rossannohuno aane nooreeti:

- Su'ma (gutu, woshsho; kiirantannore, kiirantannokkire; su'mi-riqiwaano), gurda (taraabbannonna taraabbannokire), su'mi-ledaano, gurdi-ledaano (yannate, akatu, akaakoonu, wirri-wirrote), xadisaano, reekkisaano bade egennanna horonsi'ra;
- Qaallannita tirchonna duucha kiirо suudda bade egennanna garunni horonsi'ra;
- Qoonqote tuqqo, qaalisuuddanna sufo badanna horonsi'ra;
- Yannanna woyte bade egennanna horonsi'ra;
- Handaaranna honcofote dana bade egennanna horonsi'ra;
- Assodhaanchonna assolllishaancho gano badanna horonsi'ra;
- Coy fooliishsho dana horotenna ganote garinni bade egennanna horonsi'ra;
- Massagaanchonna massagamaanchо (dhaaddonna dhaaddiweelo) bade afanna horonsi'ra;
- Sidaamu Afiita safote gano badanna garunni loosu aana hosiisate.

7. Borreessamme

Kuni rosi borreessammetenna afuu ikkadimma bowirsitanno. Rosaano rossannori aane nooreeti:

- Maatto, dhagge, qaali-kiirо, qaalu borreessamme, ilamishsha, diraama macciishsha, kula, nabbawa, shiqisha, borreessa;

- Qalote borro, qaalu borreessamme, harammaadda suudda, seesi-kiiro, seeda qalote borro, diraama bade afa, fatilanna borreessa;
- Borreessammete mu'ri-hedo, akatta, dana, bissa, gano, suude, horonna guulcho bade afa, fatilanna borreessa.

FURCHO

Amado

Qoola

FOOLIISHSHO 1: AFOO-----	1
1 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	1
2 ^{ki} Roso:: Nabbawa-----	2
3 ^{ki} Roso: Qaalla-----	4
4 ^{ki} Roso: Xaadisaano Borreessa-----	4
5 ^{ki} Roso:: Xaadisaanonna marcho coyfooliishsho-----	5
6 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	5
7 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	6
8 ^{ki} Roso: Qaalla-----	8
9 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	9
10 ^{ki} Roso: Xaadisaano-----	9
11 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	9
12 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	10
13 ^{ki} Roso: Addaarronna Gurcho Fiche-----	12
14 ^{ki} Roso: Borreessa-----	13
15 ^{ki} Roso: Afuu Jirte: Xaadisaano-----	13
16 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	14
17 ^{ki} Roso: Qaalla-----	15
18 ^{ki} Roso: Xaadisaano-----	16
FOOLIISHSHO 2: DOOGOTE HOBBAATE-----	17
1 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	17
2 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	18
3 ^{ki} Roso: Qaallate Fiche-----	19
4 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	19
5 ^{ki} Roso: Afuu jirte: Xaadisaano-----	20
6 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	21
7 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	21
8 ^{ki} Roso: Qaalla-----	23
9 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	24
10 ^{ki} Roso: Xaadisaano-----	24
11 ^{ki} Roso: Macciishshanna Coyo'ra-----	24
12 ^{ki} Roso: Nabbawa-----	25
13 ^{ki} Roso: Qaalla-----	27
14 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	27
15 ^{ki} Roso: Borreessa-----	28
16 ^{ki} Roso: Afuu Jirte: Xaadisaano-----	28
17 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	28
18 ^{ki} Roso: Borreessanna Afuu Jirte-----	29
FOOLIISHSHO 3: KAA'LAMA-----	30
1 ^{ki} Roso: Macciishshanna Borreessa-----	30
2 ^{ki} Roso: Nabbawanna Borreessa-----	31
3 ^{ki} Roso: Afuu Jirte-----	32
4 ^{ki} Roso: Jeefote Sufo-----	33
5 ^{ki} Roso: Jeefote Sufo-----	33
6 ^{ki} Roso: Macciishshanna Borreessa-----	34

7 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	35
8 ^{ki} Roso:	Marchonna Gurdancho Coyfooliishsho-----	36
9 ^{ki} Roso:	Gurdancho Coyfooliishsho-----	37
10 ^{ki} Roso:	Marchonna Gurdaancho Coyfooliishsho-----	37
11 ^{ki} Roso:	Macciishshanna Borreessa-----	38
12 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	39
13 ^{ki} Roso:	Macciishshanna Borreessa-----	40
14 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	41
15 ^{ki} Roso:	Macciishshanna Borreessa-----	43
16 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	44
17 ^{ki} Roso:	Coyfooliishsho-----	45
18 ^{ki} Roso:	Qaalu Sufo-----	46
FOOLIISHSHO 4:	KOO-TEEMMA-----	47
1 ^{ki} Roso:	Macciishsha-----	47
2 ^{ki} Roso:	Macciishsha-----	48
3 ^{ki} Roso:	Coyi'ra: Yekkeero-----	49
4 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	49
5 ^{ki} Roso:	Borreessa-----	51
6 ^{ki} Roso:	Qaalla: Argete Qaalla-----	52
7 ^{ki} Roso:	Afuu Jirte-----	52
8 ^{ki} Roso:	Macciishsha-----	53
9 ^{ki} Roso:	Coyi'ra: yekkeerama-----	54
10 ^{ki} Roso:	Nabbawanna Borreessa-----	54
11 ^{ki} Roso:	Gufo Borreessa-----	55
12 ^{ki} Roso:	Argete Qaalla-----	56
13 ^{ki} Roso:	Afuu Jirte-----	56
14 ^{ki} Roso:	Coyi'ra-----	57
15 ^{ki} Roso:	Afuu Jirte-----	57
16 ^{ki} Roso:	Argete Qaalla-----	57
17 ^{ki} Roso:	Afuu Jirte-----	58
18 ^{ki} Roso:	Afuu Jirte-----	58
FOOLIISHSHO 5:	DAA'ATA-----	59
1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	59
2 ^{ki} Roso	Nabbawanna Borreessa-----	60
3 ^{ki} Roso	Qaalla-----	61
4 ^{ki} Roso	Afuu Jirte Su'mi-ledaano-----	62
5 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	62
6 ^{ki} Roso	Nabbawanna Borreessa-----	63
7 ^{ki} Roso	Qaalla-----	65
8 ^{ki} Roso	Afuu Jirte: Su'miledaano-----	65
9 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	65
10 ^{ki} Roso	Nabbawanna Borreessa-----	67
11 ^{ki} Roso	Qaallate Gurcho Fiche-----	68
12 ^{ki} Roso	Afuu Jirte: Su'mi-ledaano-----	68
13 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	69

14 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	70
15 ^{ki} Roso	Borreessa-----	71
16 ^{ki} Roso	Qaalla-----	71
17 ^{ki} Roso	Afuu Jirte: Su'mi-ledaano-----	72
18 ^{ki} Roso	Afuu Jirte: Su'mi-ledaano-----	72
FOOLIISHSHO 6:	ISPOORTE-----	73
1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	73
2 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	74
3 ^{ki} Roso	Qaalla-----	75
4 ^{ki} Roso	Borreessa-----	76
5 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	76
6 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	77
7 ^{ki} Roso	Qaalla-----	79
8 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	79
9 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	80
10 ^{ki} Roso	Qaallate Eote Fiche-----	82
11 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	82
12 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	83
13 ^{ki} Roso	Borreessa-----	84
14 ^{ki} Roso	Qaalla-----	84
15 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra-----	84
16 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	85
17 ^{ki} Roso	Qaalla-----	87
18 ^{ki} Roso	Borreessa-----	88
FOOLIISHSO 7:	WAA-----	90
1 ^{ki} Roso	Macciishsha-----	90
2 ^{ki} Roso	Coyi'ra-----	91
3 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	91
4 ^{ki} Roso	Borreessa-----	93
5 ^{ki} Roso	Qaalla-----	93
6 ^{ki} Roso	Afuu Jirte-----	93
7 ^{ki} Roso	Macciishsha-----	94
8 ^{ki} Roso	Coyi'ra-----	95
9 ^{ki} Roso	Borreessa-----	95
10 ^{ki} Roso	Qaalla-----	96
11 ^{ki} Roso	Afuu Jirte-----	96
12 ^{ki} Roso	Afuu Jirte-----	97
13 ^{ki} Roso	Macciishsha-----	97
14 ^{ki} Roso	Coyi'ra: Yekkeero-----	98
15 ^{ki} Roso	Nabbawa-----	98
16 ^{ki} Roso	Borreessa-----	99
17 ^{ki} Roso	Qaalla-----	99
18 ^{ki} Roso	Afuu Jirte-----	100

FOOLIISHSHO 8: SUMIIMMISA-----	101
1 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	101
2 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	102
3 ^{ki} Roso Borreessa-----	103
4 ^{ki} Roso Qaalu Sufo-----	104
5 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	105
6 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	105
7 ^{ki} Roso Borreessa-----	107
8 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Qaalu Sufo-----	107
9 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	107
10 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	108
11 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	109
12 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Qaalu Sufo-----	110
13 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	111
14 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	112
15 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	113
16 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Qaalu Sufo-----	113
17 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	113
18 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	114
 FOOLIISHSHO 9: TUQU XAADDOOHSHE-----	 116
1 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	116
2 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	117
3 ^{ki} Roso Borreessa: Gufo Borreessa-----	118
4 ^{ki} Roso Qaalla: Eote Fiche-----	118
5 ^{ki} Roso Afuu Jirte-----	118
6 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	119
7 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	119
8 ^{ki} Roso Borreessa-----	120
9 ^{ki} Roso Qaalla-----	120
10 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Xaadisaano-----	121
11 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	121
12 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	122
13 ^{ki} Roso Borreessa-----	123
14 ^{ki} Roso Qaalla-----	123
15 ^{ki} Roso Afii Jirte: Xaadisaano-----	122
16 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	124
17 ^{ki} Roso Borreessa-----	125
18 ^{ki} Roso Qaalla: Eote Fiche-----	125

FOOLIISHSHO 10: DADDALO-----	126
1 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	126
2 ^{ki} Roso Nabawanna Borreessa-----	127
3 ^{ki} Roso Borreessa: Gufo Borreessa-----	128
4 ^{ki} Roso Qaalla: Mitte Aliidi Fiche Qaalla-----	128
5 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Sufo Bada-----	129
6 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	129
7 ^{ki} Roso Nabbawanna Borreessa-----	130
8 ^{ki} Roso Borreessa-----	131
9 ^{ki} Roso Qaalla: Mitte Fiche Aliidi Qaala-----	132
10 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Sufo Bada-----	132
11 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	132
12 ^{ki} Roso Nabbawa-----	133
13 ^{ki} Roso Borreessa: Gufo Borreessa-----	134
14 ^{ki} Roso Qaalla Mittete Aliidi Fiche Qaalla-----	135
15 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Sufo Bada-----	135
16 ^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra-----	135
17 ^{ki} Roso Borreessa: Gufo Borreessa-----	136
18 ^{ki} Roso Afuu Jirte: Sufo Bada-----	136

FOOLIISHSHO MITE

QARQARU AGAROOSHSHE

Qeechinoonni Yanna: 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni, rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ✓ Macciishshite niwaawete sokka kula,
- ✓ Deerrinsa borro nabbabbe heddo xawisa,
- ✓ Qaallannita dhaaddonna dhaaddiweelo fiche kula,
- ✓ Xaadisaano horoonsidhe marchoo coyfooliishsho loosa,
- ✓ Amadisiisaano badanna horoonsi'rate.

1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra
----------------------	------------------------

Bushshu Hoshoooshama Gargarranni gara leellishshanno Misile

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: “Bushshu Agarooshshe” yitanno niwaawe macciishshitinara albaanni, aante noo xa'mo dawarre.

1. Bushshu may horo aanno?
2. Bushsha garunni amada hoongiro may ikkanno yitine heddinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallata fichensa waaxo waaxotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *bushsha agarooshshe lolahe ittisa gadawe hoshoshama
laayyote looso*

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe seekkitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo macciishshitini niwaawe garinni dawarre.

1. Macciishshitto/a niwaawe giddonni maricho huwatitto/a?
2. Lubbo noonsa kalaqamara bushshu aanno horo maati?
3. Bushsha garunni agara hoongiro may qarri kalaqamanno yite hedatto/a?
4. Bushshu hoshoshama hiissine hoollanni?

2^{ki} Roso

Nabbawa

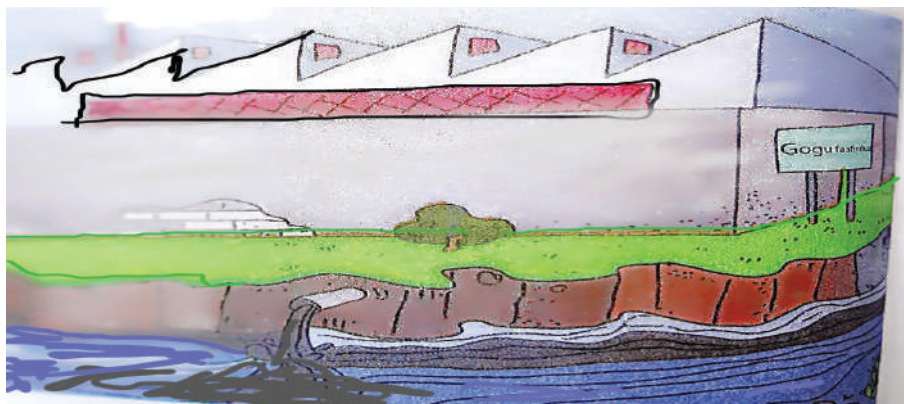
2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Waa Agarate Doogga” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’mo dawarre.

1. Niwaawete giddo may hee’rara dandaanno yitine heddinanniro rosiisaanchi’nera kulle.
2. Way keeraanchimma hiissine agarranniha lawanno’ne?

Biddissa: Aantete noo qaalla fichere miilikki ledi hasaabbe kuli.

Qara Qaalla: *burquuqama hadho uurrinsha yannillaancho kaashsho harishsha*

Way burquuqamma leellishshanno Misile

2.b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishshora fano darga wonshitanno qaalla niwaawete giddonni hasse wonshi.

1. Babbaxxitino uurrinshuwanni fultanno hadho hala'lado bale umme dunatenni way _____ agara hasiissanno.
2. Addi addi teessaano mininni ikko uurrinshuwatenni fulannohu shumate mini _____ keeraanchu way giddora eanno.

Waa Agarate Doogga

Way manchi beettira aanno horo lowota ikkitinohura, way burquuqama gargara hasiissanno.

Umihunni, babbaxxitino uurrinshuwanni fultanno hadho hala'lado bale umme dunatenni way boo'raambe agara hasiissanno. Lawishshaho, fayyimmate uurrinshshanni fulannohu hadhaamu way wolu horoonsi'nanni way giddora daade eanno. Kuni keeraancho waa hadhaawanno gede assannohura balanxe qoropho assa hasiissanno.

Qoleno, mittu mittunku teessaano mininni xurunna ishinu fulanno. Kunino keeraancho waa hadheessanno. Konni daafira, laggate hattono garbuwate giddora timannokki gede dooggate ki'nanni base qixxeessa hasiissanno.

Ledoteno, addi addi teessaano mininni ikko uurrinshanni fulannohu shumate mini daadi keeraanchu way giddora eanno. Kunino, fayyimmate iima lowo gawajjo illishanno. Qarqarankeno daafaminoha assanno. Konni daafira, shumate mine way qarqarinni fafisa hasiissanno.

Jeefoteno, gati kaashsho latinsanni woyte horoonsi'nannita hadho amaddinota yannillaancho ha'rishsha ajisha hasiissanno. Tini yannillaancho harishsha cororte wolu way giddora e'anno. Kuni assootino way fayyimma hunara dandaanno.

2c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa'muwa niwaawete garinni dawarre.

1. Way co'imma agarranni doogga tittirte kuli.
2. Waa garunni amada hoongiro may qarri daanno?

- 3. Way co'imma hiittoonni ba'anno?
- 4. Nabbawitto/a niwaawenni maricho rositto/a?
- 5. Nabbawitto/a niwaaweti qara sokka maati?

3 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara eote fiche kulle.

1. fayyimma	4. garba
2. daada	5. gargara
3. hadhaawa	6. gawajjo

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara gurcho fiche borreesse.

1. hala'lado	4. xeicho
2. ajisha	5. babbaxxa
3. giddo	

4 ^{ki} Roso	Borreessa: Xaadisaano
----------------------	-----------------------

Xaadisaano qaalunni qaale, handaarunni handaara, coyfooliishshonni coy fooliishshonna gufotenni gufo xaadissanno. Xaadisaano, coyi'neemmo woyte ikko borreessineemmo woyte afuu jirte agadhate horo uytanno qaallaati. Sidaamu Afii giddo batinye xaadisaano no. Ikkollana, tenne fooliishsho giddo boode calla la''ate wo'naalleemmo.

Lawishshaho: ikkirono, woy, daafira, kayinni, nna, konni daafira, qoleno, ikkollana, konninni kainohunni w.kl.

Biddissa: Xaadisaano horoonsidhe onte marcho coy fooliishsho loosi.

Lawishsha: Ledamo shumate mine seekke amadino; konni daafira, bushu fooli gobbara difulanno.

Biddisa: Konni woroonni noo coyfooliishshuwa dafitarikkira galchitto/tta gedensaanni marcho coyfooliishsho badi.

- 1. Handu hawuurino.
- 2. Tayxe xeenaa dancha gede ganino; konnira, gidu baasa seyno.

- 3. Laantunna Kaarro mitteenni dikko ha’rino.
- 4. Ga’a Lakkote quchumi Alatta Wondi ledo lekkate kaase godo’lanno;
Alatta Cuukko kayinni, fooliishshidhanno barraati.
- 5. Besha amasera bayi’ra beettooti.

Mini Looso

Biddissa: Onte marcho coy fooliishsho borreesse

5^{ki} Roso Xaadisaanonna Marcho Coyfooliishsho

Xaadisaano qaalunni qaale, handaarunni handaara, coyfooliishshonni coyfooliishsho, gufotenni gufo xaadissannota habbinoonte.

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishshuwa giddo worroonni xaadisaano dafitarikkira galchitta /tto gedensaanni, hunda xuruurte leellishi.

- 1. Dangiitenna Daafursi waa garimale diduntanno.
- 2. Faayyitu nafara seekkite fiitanno; Dureessi kaynni hakkeeshshi geeshshaatilla.
- 3. Hariso”oo mine waa qorophotenni horonsi’nanni daafira, lowo womaashshi difulanno.
- 4. Waasa qishinke woy sherko assinke.
- 5. Lowo geeshsha xiinxawoomma; konni daafira, dancha guma abbeemma.

Mini Looso

Biddissa: Xaadisaano horoonsidhe onte marcho coy fooliishsho loosi.

6^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra

Biiffino Qae Leellishshanno Misile

6a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddidda: Rosaano rosiisaanchi/o’ne “Biifado Nafara” yitanno niwaawe nabbabbanna macciishshitinara albaanni, aante shiqqino xa’mo dawarre.

- 1. Biifado qae hiittoote?
- 2. Qae hiissine biifisi’nanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla dafitari’nera galchitine fichensare gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *biifado daraaro kuula qae hisata gaamaarre gangalata*

6b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne macciishshiisha/shshanno’ne niwaawe seekkitine macciishshe.

6c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’muwa niwaawete garinni qaalunni dawarre.

- 1. Hee’nanni qae biiffannohu maa assinirooti?
- 2. La’miitu jaallanna qarqaru manni La’miitu qae ganye marannohu mayraati?
- 3. La’miitu qae biifisidhuhu mayinniiti?
- 4. Qarqaraho dancha lawishsha ikka dandiinannihu hiittoonniiti?

7 ^{ki} Roso	Nabbawa
----------------------	---------

7a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Ishine Leelliwa Tugate Qarra” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni, aantete noo xa’mo dawarre.

- 1. Ishine leelliwa tuga may mitiimma abbitanno yitine heddinanni?
- 2. Heedhinanni qarqarira mannu mininni fushshanno ishine hiikko tuganno?

Biddissa: Konni woroonni noota qara qaalla dafitari’nera galchitine fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *dano du’namaancho daafa hadho reqecci yaa latisa*

7b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Doogote Aana Tungoonni Ishine Leellishshanno Misile

Ishine Leelliwa Tugate Mitiimma

Ishine leelliwa tuga baattote aananna way giddo heedhanno lubbo noonsa kalaqama aana gawajjo abbitanno. Woleno, loosi'ne galloonna bushshi aananna way umisi aana mitiimma abbitanno.

Umihunni, hee'nanni qarqarira tungannihu du'namaanchu ishini qarqaraho hawa gede du'namiro intanni sagalenna anganni way ledi karsame lubbo noo kalaqama daafara dandaanno.

Wole widoonni, babbaxxitino hajora horoonsi'noonniha laakistete/ feestaalete ishine leelliwa tuga loosi'ne kaashsho latisi'nanni baatto xeenaa adhitannokki gede assite mu'rote lopho gufissanno.

Hattono, harunse daanno qarra hendikkinni tunganni ishini haameelotenni gurame lagganna garbuwa eanno. Kunino, hee're hee're yiirro waa mooshshatenni qarqara halallimmate widira soorranno. Tini ikkito baattote aana ikkadu xeeni ganamannokki gede assitanno.

Hakkiinnino saenna, laastiketenni woy feestaaletenni loosamino uduunni giddosi addi addi hadho karsine loonsoonniha ikkinohura giirriro nafa foolisinni lubbo noonsa kalaqama addi addi dhibbuwara regecci assa dandaanno.

7c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo niwaawete garinni dawari.

- 1. Nabbawitto/a niwaawe giddonni maricho huwatitto/a?
- 2. Ishine leelliwa tuga lubbo noonsa kalaqami aana may mitiimma abbitanno?
- 3. Leelliwa tunganni ishini loosi'ne hee'nanni baatto aana may qarra abbannoro xawisi.

8 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Qaallannita Addaarro Fiche

Addaarro fiche yaa tirotenni mimmito labbanno fiche yaate.

Lawishshsa: laastike – feesitaale karsine - burduunqe

Biddissa: Konni woroonni “A” hunda noo qaallanna handaarra “B” hunda noo addaarro fichensa ledoo fiixoonse.

A	B
1. dano	A. sae aamama
2. daafa	B. mulla gede
3. hawa gede	C. fayyimma hunannore
4. du'namaancho	D. hadhisa
5. latisa	E. hardisa/lossa
6. hadho	F. gawajjo
7. reqecci yaa	G. cororaancho
8. mitiimma	H. qarra

Qaallannita Gurcho Fiche

Gurcho fiche yaa tirotenni mimmito labbannokki ficheeti yaate.

Lawishsha: ea-fula uwa-ka''a daa-ha'ra kawa-ka'a

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara gurcho fichensa borreessi.

- 1. kaaajjado 2. tuga 3. jawaata 4. kaima
- 5. hawa 6. karsama 7. e'uro 8. mooshsha

9^{ki} Roso

Borreessanna Afuu Jirte

Marcho Coyfooliishsho

Biddissa: Konni woroonni uynoonni xaadisaano horoonsidhine onte marcho coyfooliishsho dafitari'nera borreesse.

Kayinnilla ikkollana woy nna woleno konni daafira qoleno

Lawishsha: a. Techo mini looso loosoommo; qoleno, kaase godo'loommo.
b. Nafarinke ishine gamba assoommo; kayinn, digiroommo.
c. Naadamo ishine afiwa tuganno; Danboowe kayinni, balete calla huntanno.

10^{ki} Roso

Xaadisaano

Biddissa: Aante noo coyfooliishshuwa dafitari'nera galchitini gedensaanni gombote malaati giddo noo xaadisaano lamu giddo mitto horoonsidhinanni marcho coyfooliishsho borreesse.

Lawishsha: Sinaardi _____ Kaayyitu daggukki digattanno. (daafira, woy)

Dawaro: Sinaardi woy Kaayyitu daggukki digattanno.

1. Maatawe dancha gede xiinxaabbaanno; _____, shoolki kifilera umikki deerra fultino. (ikkollana, konni daafira)
2. Tayxe xeenaa dancha gede ganino; _____, gidu aggarroonni gede di'ikkino. (konni daafira, ikkollana)
3. Sidaamu dancha bude afi'rino; _____, gawajjanno budino dihoogino. (konni daafira, ikkirono kayinni)
4. Sharbaatu _____ Shale giddo mitte daggona. (kayinni, nna)
5. Ama'ya _____ anni'ya woyte, ama'ya roorse baxeemmo. (nna, woy)

11^{ki} Roso

Macciishshanna Cofi'ra

11a. *Macciishshate Albiidi Assoote*

Biddissa: “Shumate Mine Garunni Amada” yitanno niwaawe macciishsha'nera albaanni aante noo xa'amuwa qaalunni dawarre.

1. Shumate mine garunni amada yaa mayyaate yitine heddinanni?
2. Shumate mine garunni amada hoongiro may qarri xaadanno yitine heddinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara fichensa miilla'ne ledoo hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: *hadhisa busha foole daafama lowo qoropho*

11b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: *Rosiisaanchi/o'ne nabbawa/bbanno niwaawe seekkitine macciishshe*

11c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa macciishshitini niwaawe garinni dawarre.

1. Shumate mine garunni horoonsi'ra yaa mayyaate?
2. Shumate mine garunni amada hoongiro may qarri xaadanno yitine heddinanni?
3. Jawiidi shumara ikko shiimiiditera ofollineemmo woyte assa hasiissannonkeri maati?
4. Galleemmo qaera ikko rosu mine, shumate mine horoonsi'nummo gedensaanni assa hasiissannonkeri maatiro kulle.

12^{ki} Roso

Nabbawa

12a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosaano, "Haqqe Kaasa " yitanno niwaawe nabbawa'nera albaanni aante noo xa' muwa qaalunni dawarre.

1. Haqqe kaasa hoongiro may mitiimma kalaqantanno yite hedatta/o?
2. Haqqe kaasa may horo afidhino yite hedatto/tta?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla dafitari'nera galchitini gedensaanni, qaallate fiche gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *dola kakkacha dubbo xeena kaasa heeshsho
kalaqama*

12b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo coyfoolishshuwara fano darga niwaawe nabbabbanni heedhe dawari.

1. Tenne yannara haqqe babbaxxitino hajora _____ baatto mulla ikkitanni leeltanno.
2. Haqqe dolante goofate ledo amadame daanno qarri giddo mittu bushshu _____ ba''ate.
3. Xeenu ganamannohu gobbate _____ heedhurooti.

Mannu Haqqe Kaasanna Leellishshanno Misile

Haqqe Kaasa

Xaa yannara haqqe babbaxxitino hajora dollanna baatto mulla ikkitanni leeltanno. Tenne mitiimma ittisate ollonke haqqe kaasa ga'ara gashshi'nannikki hajooti. Haqqete dolama lubbo noo kalaqama aana abbitanno mitiimma ajjinota di''ikkitino.

Haqqe dolante goofate ledo amadame daanno qarri giddo mittu bushshu shaqqilli ba''ate. Tini ikkitono, bushsha kakkacha assite mu'ro latisannokki gede assitano. Haqqe gooffuro, aaniidi bushshi gargarannori nookkiha diilallotenna lolahunni hare ba''anno. Hattono, ha'rishsha ikkitannoti haqqete daro hooggannowoyte bushshu kakkachanni ha'ranno.

Wole widoonni, baattote aana dirranno xeeni ajanni ha'ranno. Xeenu ganamannohu gobbate haqqe heedhurooti. Haqqe xeeni goshooshshanno. Haqqe gooffuro, xeenu diganamanno. Gobbateni moolle ubbanno.

Hakkiinnino sairo, haqqu gooffanno woyte dubbu hee'rannokkihura dubbu saada reyotenni

◆ **Gurcho Fiche**

Gurcho fiche yaa, mittu qaalira labbannokki tiro afi’rino qaaleeti yaate.

Biddissa: Aantete shiqqino qaallara gurcho fichensa borreessi.

Lawishsha: tareessa- ittisa

1. woffinate	6. afa
2. moola	7. qarra
3. leda	8. xaada
4. hadhu	9. co’icha
5. busha	

14^{ki} Roso

Borreessa

Biddissa: Konni woroonni shiqqino coyfooliishshuwa dafitarikkira galchitto/a gedensaanni xaadisaancho qaale badde xuruurte leellishi.

Lawishsha: Dangaronna Salleela rosu minira hadhu; Shale kayinni, dikko hadhu.

Xeena ganino; kayinni, gidu dimisino.

1. Kaayyite Boonira hadhu; La’mitu kayinni, Yayye hadhu.
2. Naadamo ishine gamba assino;ikkollana, digiirino
3. Agani guurate nafara fiino; daraaro kayinni, shooma loossino.
4. Maa’nituu dikkotenni amase ledoo daggu.

Biddissa: Onte marchoo coyfooliishsh borreessitine rosiisaanchi’nera/o’nera leellishshe.

15^{ki} Roso

Afuu Jirte: Xaadisaano

Biddissa: Woroonni noo xaadisaano horoonsidhe onte coyfooliishsho loosse rosiisaanchi/chokkira leellishi.

nna woy gede saeno ikkiro konni daafira ikkollana kayinni

Lawishsha: Ga’a woy eembarra jifo noohura seekkitine xiinxalle.

16^{ki} Roso

Nabbawa

16a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Laastikete Ishine Hunnanni Doogga” yitanno niwaawe nabbawa’kira albaanni konni woroonni noo xa’mo dawari.

1. Mitti mitti’ne maate mininni fulannoha horoonsi’ne tungoonniha laastike ishine may garinni hunnanniro mimmiti’ne ledoo hasaabbine rosiisaanchi’nera/o’nera kulle.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara qaalla: *muccicha ishine tekinolooje horote aana ajisha laastike gooddo*

Biddissa: Aantete noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

16b. Nabbawate Woyti Assoote

Manchu Qaesinni Ishine gamba asse Giiranna Leellishshanno Misile

Lastikete Ishine Hunnanni Doogga

Lagganna garbuwa hattono wole way bissa ba’u gedensaanni yaadantenni balanxe qarqaranke ishinunni mucci yiinoha assate doogga seekke afa hasiissanno. Ba’annori bati’re fulle anfannikki gooddo kalaqanno. Konni daafira, rahote fullanni injo kalaqi’ra doorshu nookki hajooti.

Qarqaranke laastikete ishininni muccicha assate wo’ma woyte laastikete udiinne horoonsi’rate rosicho ajisha hasiissanno. Qarqaraho afi’nanniha wole mitiimma abbannokki udiinne horoonsi’ra dancha ikkitanno. Konne laastikete udiinne wole udiinne

horoonsi’rate kaayyo injaawa hoogguro calla horoonsi’ra qarqaraho iillitanno mitiimma ajishshanno.

Wole widoonni, laakistete udiinne galagalcho horoonsi’rate injo kalanqe loosu aana hosiisa dandiinanni. Xaa yannara injaabbino tekinoolooje no. Konni daafira, bacare marro haaroonsine horoonsi’rate budi rosamanni haranni no. Tenne kaayyo horoonsi’ne qarqara hee’rate injiinoha assa dandiinanni.

Jeefoteno, konne laakistete udiinne mitte hinge hidhiniro seeda yannara horote aana hosanno gede assa dandiinanni. Qarqara ishinunni keerawinoha nafa assa hoongirono mitiimma ajisha dandiinanni.

16c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo niwaawete garinni dawarre.

- 1. Nabbabbini niwaawe giddonni maricho rossiniro kifilete miilla’neranna rosiisaanchi/o’nera kulle.
- 2. laastikete ishine yinannihu hiittoonni kalaqamanno ishineeti?
- 3. Niwaawete giddo xawinsoonniti laastikete ishine hunate doogga maa maatiro kulle.
- 4. laastikete ishine wirro horoonsi’ra dandiinannihu hiissineeti?

17 ^{ki} Roso	Qaalla
-----------------------	--------

♦ **Qaallannita gurcho fiche**

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara gurcho fichensa borreessi.

1. jeefo	4. muccicha
2. ajisha	5. qarra
3. yaada	6. seeda

♦ **Qaallannita eote fiche**

Eote fiche yaa qaalla niwaawete giddo e’ino garinni uytanno ficheeti.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallanna handaarrara niwaawete giddo noonsa eote gari fichensa ledο fiixoonsi

“A”

1. muccicha
2. mitiimma
3. horote aana
4. jeefoteno
5. keeshshiisha
6. ajisha

“B”

- A. loosu aana
- B. co’icha
- C. qarra
- D. ciiggisha
- E. duwachisha
- F. goofimarchoho

18^{ki} Roso

Xaadisaano

Biddissa: Konni woroonni noota lame tircho coyfooliishshuwa xaadisaano horoonsidhine marchote widira qoltine borreesse.

Lawishsha: a. Ga’a lekkate kaase godo’le noonke.

b. Lowo qixxaawo diassinoommo.

Dawaro: Ga’a lekkate kaase godo’le noonke; ikkollana, lowo qixxaawo diassinoommo.

Xa’mo

1. a. Tayxe kifilenkenni umiha fulate mixi’roommo.

b. Seekke xiinxawa hasiissannoe.

2. a. Rosinke mine seennu rosaano beeqqo ajjino.

b. Dagoomaho huwachisha hasiissanno.

3. a. Boontu nafaransa seekkite fiitanno.

b. Qaensa lowo geeshsha biiffanno.

4. a. Batinyu manni feestaale afiwa tugannokki gede gargarranni hee’noonni.

b. xaa geeshsha mitiimma digooffino.

5. a. Olliinkera haqqa kaasa hasiissanno.

b. Haqqe bushsha rumushshinsanni goobbe amaddanno.

FOOLIISHSHO LAME

DOOGOTE HOBBAATE

Qeechinoonni Yanna 18 Saate

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite taashshite wirro kula,
- ◆ Borro sumbetenni nabbawa,
- ◆ Qaalla heeshshote ledo xaadissa,
- ◆ Marcho coyfooliishsho loossate.

1^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne kiir o nabbawa/bbanna'ne macciishshate albaanni, konni woroonni shiqqino xa'mo waaxotenni hasaabbine dawaro rosiisaanchi'nera kulle.

1. Kaameelu doogo hiittoonni tayinse sa'nanni?
2. Kaameelu doogo iima hiitoo qoropho assa hasiissanno?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *hobbaate dano gatisa qoropho abbalama*

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne macciishshiish/shshanno'nere seekkitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aante noo xa’muwa maccishshitini kiironni garinni dawarre.

- 1. Macciishshitini kiironni maa rossini?
- 2. Kiironni borreessihu rosaano kaameela agadhitanno gede mayyee huucci’ranno?
- 3. Kiironni borreessihu isi qoodi maa ikkinota kulanno?
- 4. Kaameelu doogo iima lubbo ba’annohu maikkineennati?

2 ^{ki} Roso	Nabbawa
----------------------	---------

2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa:“Danchilenna Daraari Dhagge” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aantino xa’mo qaalunni dawarre.

- 1. kaameelu doogo dangoonni gedeenni tayinsanikkihu mayraati?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fichera gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: <i>kaameelaancho harfixa seejja asifaalte taysa</i>

2b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishshuwara fano darga qaalla niwaawete giddonni hasse wonshi.

- 1. Danchileoo mininni ka’ne rosu mine marate mereeroho _____doogo woy asifaaltete no.
- 2. Tenne doogo aana _____kawi ka’inni akkimale harfiinxenni lolahanno.
- 3. Danchile Daraarira bayi’ra ikkitinohura, doogo tayissanno woyte, Daraari anga seekkite cu’mite _____la’e rakke tayissanno.

Danchilenna Daraari Dhagge

Danchilenna Daraari Dhugote umi dirimi rosi mine rosanno. Anninsa Dawassi lowore seejjannonsa. Mininsanni ka’ne rosu mine marate mereeroho kolishsho doogo woy asifaalte no. Tenne doogo aana kaameelu kawi ka’inni akkimale harfiinxenni lolahanno.

Dawassi qaaquullesi hawarro soodo kaameelaancho tayissanno woyte gura qiniitensa seekke layi'rikki tayisannokki gede qorophisiisannohu konniraati. Danchile Daraarira bayi'ra ikkitinohura, doogo tayissanno woyte, Daraari anga seekkite cu'mite guranna qiniite la'e rakke tayissanno. Kaameelu doogora kawaannina ka'aanni hee'ranno manni wo'ma woyte la''annohura Danchile lownta maassi'rannose.

2c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa'mubba niwaawete garinni dawarre.

- 1. Nabbawitto/tta niwaawenni maa rositto/tta?
- 2. Dawassi qaaquullesi seejjannohu mayraati?
- 3. Danchile doogo tayissannohu hiittoonniiti?
- 4. Kaameelu doogo guranna qiniite layi'nikki taysa may mitiimma abbitannaati Danchile qorophote tayissannohu?

3 ^{ki} Roso	Qaallate Fiche
----------------------	----------------

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara eote fiche kulle.

1. lolaha	4. akkimale
2. harfiixa	5. layi'rikki
3. wo'ma woyte	6. cu'mite

Biddissa; Konni woroonni ‘A’ gaamo woroonni noo qaalla ‘B’ gaamo woriidinni gurcho fichensa ledο fiixoonsi.

A	B
1. dano	A. qaccete
2. rahotenni	B. waajjo
3. mereeroho	C. hobbaate
4. kolishsho	D. guraanni
5. qiniiteenni	E. suutunni

4 ^{ki} Roso	Borreessanna Afuu Jirte
----------------------	-------------------------

◆ Coyfooliishsho Borreessa

Coyfooliishsho qinaawose garinni lamewa gaammanni.

- a. Tircho coyfooliishsho:** Tircho coyfooliishsho yinanniti mittu gurdinni jeeffanno coyfooliishshooti.

Lawishsha: Faayyitu rosu minira hadhu.

Gaamarsi gate loosi'ranni no.

- b. Marcho coyfooliishsho:** Marcho coyfooliishsho lame gurda afidhino. Wolu garinni, marcho coyfooliishsho lame tircho coyfooliishshooti.

Lawishsha: Faayyitu rosu minira hadhu; Gaamarsi kayinni, gate loosi'ranni no.

Biddissa: Aleenni uynoonni lawishshi garinni tircho coyfooliishshuwa borreessite xaadisaano horoonsidhanni onte marcho coyfooliishsho loosi.

5^{ki} Roso

Afuu Jirte: Xaadisaano

♦ Marcho Coyfooliishsho

Xawishsha: Marcho coyfooliishsho kalaqantannohu lame tircho coyfooliishsho waaxatenni ikkinota la'noommo.

Lawishshaho: Doori Laanqamo rodooti; Kaffitu kayinni, Laanqamora adasiiti. Tenne coyfooliishsho tirchote widira qolliro:

- a.** Doori Laanqamo rodooti. **b.** Kaffitu Laanqamora adasiiti.

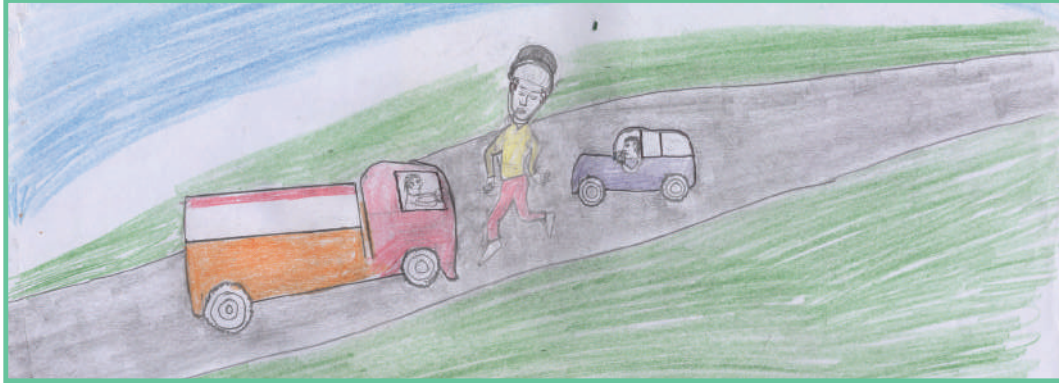
Biddissa: Aleenni uynoonni lawishshi kaiminni aantete noo marcho coyfooliishshuwa tirchote widira soorre.

1. Faayyitu doogo layidhukkinni tayissanno; Desheru kayinni, seekkite buuxidhanno.
2. Kaameelu doogote mereeroho ha'ranno; lekkaano kayinni, guraydi waatira hadhanno.
3. Hobbaate agarate loosi gashshootunniho; ikkirono, dagoomuno umisi qeecha fula hasiissanno.
4. Danchile Daarira bayi'rate; konni daafira, doogo amadde sayissannosi.
5. Kaameela oofannohu qajeelinohu/tinote; ikkollana, oofaancho ammanne kaameelaanchote diha'nanni.

6^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

6a. Macciishshate Albiidi Assoote

Manchu Garimale Kaameelu Doogo Taysanna leellishshanno Misile

Biddissa: Rosiisaanchi'ne/o'ne “Kaameelu Ganoonkehe” yitanno kiir nabbawa/bbanna macciishshitinara albaanni, aante noo xa'mubba dawarre.

1. Kaameelu doogo tayissinannihu hiittoonniti?
2. Kaameelu jaddonni gatate adha hasiissanno qoropho maati yitine heddinanni?

Biddissa: Aante noo qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: baqqala duumu haanja agadha gutimaro

6b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne nabbawa/bbanno niwaawe seekkitine macciishshe.

6c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo qaalunni dawarre.

1. Macciishshitto/a kiironni maricho rositto/a?
2. Kirote garinni kaameelu jaddo hiittoonni ajisha dandiinanni?
3. Doogote hobbaate wodho agadha hoongiro maikkinanni yitine heddinanni?
4. Kameelaanchote qarqara agadha hasiissanno qoropho maati?

7^{ki} Roso

Nabbawa

7a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Kaameelu Doogonna Qoropho” yitanno niwaawe nabbawa'nera albaanni aante noo xa'muwa dawarre.

1. Kaameelu doogo hobbaate kalanqannihu hiissineeti?

Bisddissa: Aante noo qaalla fichere gaamotenni hasaabbe

Qara Qaalla: quraa'ma qolda malaatta waate zebira

7b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Kaameelu Sa'a Geeshsha Qorophote uurrino Mancho Leellishshanno Misile

Kaameelu Doogonna Qoropho

Doogo hee'nanni heeshsho ledo quraamantinote. Togo yaano, aye manchino heeshshosi woyyeessate ikkannore loosi'rate doogo buusaho. Konninni kainohunni, lekkaanchuno ikko hodhishshu horoonsi'raano hadhannonna higganno woyte doogote aani malaatta buuxxe afanna wodho agadha hasiissanno. Hattono, lekkaanchoho kaxxe sa''ate worroonni zebira agadha doogote hobbaate agara dandiinanni.

Lekkaanchu agadha hasiissanno qoropho lainohunni, aye woyteno gura waate calla amade ha'ra, doogo tayse sa''ate guranna qiniite seekke lay'ra hasiissanno. quchuma ikkiro kayinni, lekkaanchoho worroonni zebira kaxxe sa''a hasiissanno. Togoo qoropho assatenni kalaqantanno jaddo ajisha dandiinanni.

Wole doogote aani qoropho, oofaano agadha hasiissanno qorophooti. Oofaano fajjinoonni rankenni oofa, lekkaanchoho balaxo aa, qiniiti waate calla amade oofa, doogo qolditannowa, rosu minna qooxeessira, mannu haammate hee'ranno yine hendanniwa suuta oofa,

oonfanni hee'ne dese'e yaa hooga hasissano. Jeefoteno, hodhishsha horoonsi'ranno mannino kameelu giddo oofaancha hasaawisa hooganna goowa gobbara fushsha hooga dagganno dano ajishshanno.

Konni daafira, kaameelu doogo aana adhinanni qoropho lekkaanchohono ikko kaameela horoonsidhannorira gutu qeechaati. Tenne wodho agaratenni hedeweelchu tunceenyinni xaaddanno gawajjonni meessaneetono ikko dagooma agara dandiinanni.

7c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa'mubba niwaawete garinni dawarre.

1. Nabbawitto/tta niwaawenni maa rositto/tta?
2. Kaameelu doogo aana adha hasiissanno qoropho maa maatiro tittirte xawisi.
3. Kaameelu doogo aana lekkaanchu adha hasiissanno qoropho maati?
4. Oofaanchu widoonni agarantanno qoropho maa maatiro xawisi.
5. Hodhishsha horoonsi'ranno manni agadha hasiissannori maati?

8 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara kifilete miilla'ne ledi hasaabbine eote fichensa dafitari'nera borreesse.

a. quraa'ma	d. hobbaate
b. buusa	e. waate
c. taysa	

Biddissa: Konni woroonni "A" hunda shiqqino qaallan "B" hundaanni nnori ledi gurcho fichensanni fiixoonsi.

A	B
1. goldashsho	A. uurre gata
2. dea	B. woloota
3. meessaneeto	C. qaaga
4. tayse sa'a	D. gura
5. qiniite	E. suwashsho

9^{ki} Roso

Borreessanna Afuu Jirte

♦ Marcho coyfooliishsho Borreessa

1. Marcho coyfooliishsho hiittootero waaxotenni hasaabbine rosiisaanchi/o'nera kulle.

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne konni woroonni noota tircho coyfooliishshuwa qaalunni nabbawa/bbanna'ne xaadisaano horonsidhine marchote widira qoltine soorre.

1. Ama'ya dikko hadhu. Anni'ya lalunniwa ha'ri
2. Dafitara hidhoomma. Rosiisaanchi'ya fushshe dihunannoe.
3. Shallaggote fonqoli ga'ara noonke. Inglizete afiihu techo-shooleraati.
4. Duumu xawiro mannu taysanno. Haanju xawiro kaameelu sa'anno.
5. Aye woyteno anga'ya seekke hayishshi'reemma. Godowa'ya ga'me diegenninoe.

10^{ki} Roso

Afuu Jirte: Xaadisaano

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora dawaro qaalunni kulle.

1. Xaadisaano yinanniri hiikkuriiti? Ontu geeshsha borreessite kuli.

Biddissa: Konni woroonni shiqqino coyfooliishshora xaadisaanote hundaanni xuruura wortanni borreessi.

Lawishsha: Beeddakko soodo guto dikko hadhino; ikkollana, xaa geeshsha qae dihiiggino.

1. Hurbaate yanna iillitukkinni itoommo. konni daafira, lowo geeshsha hudiissanni nooe
2. Ga'a Sidaamu afii fonqoli nooe; ikkollana, lowo qixxaawo diassoomma/o.
3. Doogote hobbaatera tiraafiikete caabbichi wodho qara bisooti; konni daafira, oofaano wodho ayirrisa hasiissannonsa.
4. Rosiisaanchonke mini loosu uytinonke; konnira, wole loosu rahe gude loosi'ra nooe.
5. Techo xeenaa soodonni ganino; ikkollana, rosoho ha'ra dihoolinoe.

11^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

11a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddishsha: Aliidi misile buuxxine la'ini gedensaanni, aantino xa'mo dawarre.

1. Aliidi misile maricho leellishshanoro rosiisaanchi/okkira kuli.
2. Doogote wodho agadhinannihu mayraati?

11b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Macciishshitinanni kiir giddo haaro ho yitinanni qaale borreessitine qaaluu fiche miilla'ne ledo hasaabbine kulle.

11c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa qaalunni dawarre.

1. Maciishshitini kiironni maa rossini?
2. Kiironniti qara sokka maati?
3. Kirote giddo" lubbotenni hee're iillate mixo'ya" yaa mayyaate?
4. Kirote anni/ amma kaa'lo assannohu ayeoorrati?

12^{ki} Roso

Nabbawa

12a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Niwaawe nabbawakkira albaanni woroonni noo xa' muwa dawari.

1. Doogote hobbaate yaa mayyaate?
2. Doogote dano hiittoonni dagganno yitine heddinanni

Biddissa: Aante noo qaallara fichensare hasaabbe.

Qara qaalla: wodho anga kaysa rosicho rakkama waate luphiima

12b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkite nabbawi.

Mannu Doogo Garunni Tayisanna Leellishshanno Misile

Arfaasonna Hirboora

Arfaasonna Hirboori lamunku roduuwaho. Arfaaso bay'rate; Hirboori maa'neho. Arfaaso shoole kifile rosaanchooti. Hirboori kayinni sase kifileeti. Ila ayiddinsa rosu minira ha'rate albaanni barru baala safonnita doogote malaatta horoonsi'nanni gara seekke kulannonsa. Konni daafira, Arfaasonna Hirboori barru baala mininni fule ha'ranno woyte hodhishshu wodhora seekke illacha tugganno.

Arfaasonna Hirboori doogo tayissanno woyte lamunku waate buuxidhanno. Kaamella gambissinonsaronna hoogginoro seekkite la'anno. Gambissinonsaro sa'ara agadhitanno. Doogo subbinowa ikkinnina qolditinowa ditayissanno. Mine uynannise qoropho hadhanni heedhenni seekkite qaaganno. Ambulaansete huuro heedhuro sa'a geeshsha ditayissanno. Kaameelunnita luphiimanna shiima huuro fafowa nooteronna mulitero seekkite buuxidhanno.

Jawa kaamelunnitera ikkito olluu doogo iima didoddanno. Doogote iima heedhe miillansa ikko ayiddensa daae diytanno/woy anga dikayissanno .Duucha woyte mitto waate calla amadde hadhanno. Leekkaancho calla amade ha'ra insara rosichonsaati.

Wolu Arfaasonna Hirboorihu maala'linanni coy, hadhanni heedhenni doogote worronni malaati mayinnihoro hasaabbanno. Kaameelu giddo heedhuro hulete/masikootete widoonni umo gobbara difushshitanno. Anga dikayissanno; kaameelu ha'ranna diuurritanno. Giddo dihadhanno. Kaameelunni dirritanno woyte kaameelu uurra geeshsha dirrate dimuddantanno. Manna dirrisanni noo kaameelira albasiinni ditayissanno. Tayissanni heedhe wolere loosate agurina wolere heda nafa diheddanno. Doogo rakkantanno daafira duucha woyte Shalleettensa amadde didaganno. Amadde dagguro kayinni, uminsara helimeete wodhite suutunni ooffanno.

Konninni kainohunni, Arfaasonna Hirboori seekke doogote hobbaatera illacha tuganno daafira, kaamelunni daggannota lubbonita ikko bisu gawajjonni umonsa lowohunni agadhanno. Olliinsa mannino oosonsa insa gede ikkittano gede seeji'ranno. Arfaasonna Hirboori ayiddino insa hoobbaatera be'e yiikki hee'ranno. Ninkeno, Arfaasonna Hirboori gede umonke lubbote ba''anninna bisu xe'ne gawajjonni seekkine agadha hasiissanno.

12c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa niwaawete garinni borreessite dawari.

1. Arfaasonna Hirboori rosu mine ha'rate albaanni ila ayiddi massannonsa?
2. Hirboorinna Arfaaso barru baala rosu minira ha'ranno woyte massanno?
3. Xaphoomunni Arfaasonna Hirbooriti dhaggeffachishshanno ikkito maati?
4. Tenne niwaaweti qara sokka maati?

13^{ki} Roso

Qaalla

♦ Eote Fiche

Xawishsha: Qaallannita eote fiche yaa qaallate niwaawete eo garinni heedhannonsa ficheeti yaate.

Qaallannita xaaddo fiche yaa qaallannita rosantino ficheeti yaate.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara eote fiche uy.

Lawishsha: safonnita -kaimunita illacha-wodana

ditayissanno- disa'anno umonke –ninkeneete

Biddissa: Konni woroonni” A” gaamora worroonni qaallanna handaarrara dhaaddo fichensa” B” gaamora worroonni qaallanna handaarra ledi fiixoonsi.

A

1. doogote hobbaate
2. doogote wodho
3. doogote waate
4. qoropho
5. luphiima huuro
6. rakkama
7. olluu doogo
8. hule

B

- A. hodhishshu biddissa
- B. ruukkama/cifama
- C. doogote keeraanchimma
- D. shiima furcho/masikoote
- E. doogote qacce
- F. qarqarunnita shiimmaadda doogga
- G. jawa huuro
- H. agadha

Biddissa: Doogote ledonna barru baali heeshsho'ne ledi xaaddo afidhino qaalla niwaawete giddonni hassine borreesse.

Lawishsha: duumo caabbicho

14^{ki} Roso

Borreessanna Afuu Jirte

Biddissa: Konni woroonni noo waaxo woxo coyfooliishsho xaadisaano horoonsidhe xaadisi.

Lawishsha:

- La'ma rosoho seekkite hixamanyitanno. Fonqoloho dancha guma abbitanno. (Konni daafira/ ikollana)
- La'ma rosoho seekkite hixamanyitanno; konni daafira, dancha guma abbitanno.
 1. Arfaaso shoole kifileeti. Hirboori sase kifileeti.(woy, kayinni)
 2. Sagale seekke itoommo. Waa diagoommo. (ikkollana, ledeno)
 3. Dureessi gatesi seekke loosanno. Maatesi be'e yitukki heedhanno. (Ikkirono,

- konnira)
4. Rososi seekke rosannohu dagate ikkanno. Cee'maleessu hawa woytella gaabbanno. (-nna, kayinnilla)

Biddissa: Onte umikkita marcho coyfooliishsho loosse rosiisaancho/ikkira leellishi.

15^{ki} Roso

Borreessa

Biddisaa: Konni woroonni gufo borreessate shiqino akeeka la'ine hakkuy garinni umo doodhitine ajanni ajeenna onte coyfooliishsho amaddino gufo dafitari'nera borreessitine rosiisaanchi/o'nera leellishi.

Lawishsha:

Rosaano rosu minira hadhanno woyte, ikkannoha rosu uduunne adhite hara hasiissannonsa. Korkaatuno, roso rosiisatenna rosate ha'rinshora bacuri hasiisannonsahuraati. Insano, maxaafu, dafitaru, biire, irsaase, masimarunna w.k.l adhe hara rosaanonniwiinni agarrannireeti.

16^{ki} Roso

Afuu Jirte: Xaadisaano

Biddissa: Konni woroonni shiqqino coyfooliishshuwa giddo horoonsi'noonni xaadisaano hunda xuruurte leellishi.

Lawishsha: Salleela soodo shoomu ledo shae woy buna agganno.

1. Dangiite dikko hadhino; kayinni, dihiggino.
2. Rosaanchu rosu minira dafitaranna biire adhe ha'rino.
3. Dagganno lamalarajeefote fonqoli noonke; ikkollana, lowo qixxaawo diassinoommo.
4. Barra itoomma sagale kaajjate; konnidaafira, gogaho hadhinoe.
5. Kaarro daggonna; Dooyyamo kayinni, gatona.
6. Fichee Sidaamaho diru soorro ayyaanaati; ikkinohura, Sidaami daga ayirrissanno barraati.

17^{ki} Roso

Borreessanna Afuu Jirte

Marcho coyfooliishsho

Biddissa: konni woroonni noota xaadisaano qaalla horoonsidhe 7 marcho coyfooliishsho borreessi.

woy kayinnilla konni daafira ikkollana ikkeennano -nna

Lawishsha: Faaxuma faaro baxxanno; kayinnilla, kadde diegentino.

18^{ki} Roso

Borreessanna Afuu Jirte

Biddissa: Konni woroonni noota tircho coy fooliishshuwa marchote qolte wirro borreessi.

Lawishsha: Waasa itoommo. Waa diagoommo.

(Waasa itoommo; waa kayinni, diagoommo)

1. Wo'miitu maa'ne rodoo'yaati. Wo'miitu hune diha'reemmose
2. Xexxerrisu lowo geeshsha wittii'lanno. Xexxerrisu qoropho ajjuro lubbo hunanno.
3. Seekke ronsohu gobbate ikkanno. Cee'maleessu duhalla ledanno
4. Shalleette ollaaho oofeemmo. Rosu mine adhe diha'reemmo.
5. Kaameelu lubbo hunannota mannu afino. Lowo manni diwodanchino.
6. Duumu caabbichi xawiro saeemmo. Haanjaho uurreemmo
7. Duucha rosaano deerraho heeewisantannoe. Duucha rosaano qeelte diegentinoe.
8. Dumaari rodoo'yaati. Buchaachi abbo'yaati.
9. Lowo geeshsha goo'roommo. Ado woy waa uue.
10. Rosiisaanchinke seekke rosiisannonke. Banxeemmosi.

FOOLIISHSHO SASE

KAA'LAMA

Qeechinoonni Yanna 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite qaagishsha amada,
- ◆ Murroonni yanna giddo borro nabbabbe qara heddo borreeessa,
- ◆ Coyfooliishsho giddo noo sufo batinye kula,
- ◆ Marchonna gurdancho coyfooliishsho borreessate.

1^{ki} Roso

Macciishshanna Borreessa

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne "Illete Mitiimma" yitanno niwaawe macciishshate albaanni, aantino xa'mo wo'nali.

1. Illete mitiimma noonsa manna hiissine kaa'la dandiinanni?

Illete Lae Afannokki Mancho Massanganna Leellishshanno Misile

Biddissa: Konni woroonni noota qara qaalla fiche lame lame ikkitine hasaabbine rosiisaanchi'nera/o kulle.

Qara Qaalla: buuxa massaga maasso anja tufa

2b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe seekkite macciishshi.

2c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

1. Macciishshitini niwaawe giddo macciishshitinoonniha annu annunni /ama amantenni ajanni ajiro sase qarareeti yitinannire kulle.

2^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Loosi’noonni Danchumma Sa’e Agartanno” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’mo dawarre.

1. Niwaawete giddo may hee’rara dandaanno yitine heddinanniro rosiisaanchi’nera kulle.

Biddissa: Woroonni noo qara qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *dandaaweelle kaameelaancho hedeweelecho irkinse singe*

2b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Illete Mitiimma Noose Mancho Massange Doogo Taysiinssanna Leellishshanno Misile

Loosi’noonni Danchumma Sa’e Agartanno

Dandaaweelle noo manna kaa’la meessaneeto kaa’late. Qarqarinkera addi aditi dandaaweelle mitiimma heedhannoti anfoonnita nafa ikkiturono, tini mitiimma noonsare kaa’late widoonni lowori gatannori hee’ranno. Kayinnilla, techo loosi’noonni danchumma ga’ara doogo sa’e agartanno.

Doogote aana la’nanni woyte illetenni lae dandaannokki manni doogo so’re wolewa hige ha’ranna mule noohu raga leellisha agure sammi yee la’annoti godowa ittannote. Togoori

xaadanno woyte ranke marre raga leellisha hasiissanno.

Wole widoonni, mitu mitu kaameelu oofaano cincite saysa agurte siqqo cu'mi're ha'rannohura aanaho hadhanno. Togoo woyte manna ikke kalaqama mimmito irkinse hee'rate ikkinota wodancha hasiissanno. Kaa'lama xeertote hee're la''anno mannira balalleno labburo, ga'ara kayinni sinqeho.

2c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa'muwara niwaawete garinni dawaro dafitarikki aana borreessite rosiisaanchi/okkira leellishi.

- 1. Niwaawete garinni danchumma loonsannihu mayraati?
- 2. Rosu mini qooxeessa dandaaweellete mitiimma noonsa rosaano heedhuro hiissine kaa'linanni?
- 3. Niwaawete garinni kaa'lama balalle labbannohu ayeraati?
- 4. Niwaawe galagalcho buuxxe nabbabbe niwaawennita qara sokka rosiisaanchi/okkira kuli.

3 ^{ki} Roso	Afuu Jirte
----------------------	------------

Sufote ledo qaalla borreessa

Sufo, qaalu kaimiranna qaalu jeefora daggannote. Sidaamu afii qaalla giddo sufo kaimahonna jeefote calla dagganno. Sidaamu afira kaimaho dagganno sufo “**di-**”callaati. Jeefote kayinni, babbaxxitino sufo daggara dandiitanno. Konni woroonni noori qaaleho kaimaho dagganno sufooti.

Lawishsha

Sufo	Qaale	Sufonna qaalu mitteenni
di-	dayno	<u>di</u> dayno
di-	reyno	<u>di</u> reyno
di-	rosino	<u>di</u> rosino
di-	no	<u>di</u> no

Biddissa: Onte kaimu sufatto noo qaale borreessite rosiisaanchi/okkira leellishi.

A/K	Sufo	Qaale	Sufonna qaalu mitteenni
1			
2			
3			
4			
5			

Biddissa: Shaete giddo uynoonni lawishshi garinni gatinowa wonshi.

A.k	Kaimu sufo	Qaale	Sufote ledoo noo qaale
1.	di-	itino	di''itino
2			
3			
4			
5			
6			
7			

4^{ki} Roso

Jeefote Sufo

Jeefote sufo qaaluu jeefora ledantannote. Insano, kirotenni batiyne ikkitanno.

Lawishsha: ama – se = amase lalo-nke = lalonke doora-oo = dooraoo

Biddissa: Aante noo qaalla daftari'nera galchitini gedensaanni jeefote sufo baddine borreesse.

1. ada'ya

2. mineho

3. galtinote

4. waaho
5. marino

6. agattote

7. gatensa

8. loosara

Biddissa: Onte jeefote sufo afi'rino qaale borreessitine rosiisaanchi/o'nera leellishshe.

5^{ki} Roso

Jeefote Sufo

Biddissa: Aantete shaete giddo noo qaallara hasiissanno sufo wortanni taashshi.

4^{ki} Kifile Sidaamu Afii Rosaanote Maxaafa

A.k	Qaale	Sufo	Sufote ledo noo qaale
1	qarra	-ma	qarrama
2	qala		
3	qae		
4	woxe		
5	fafo		
6	jajja		
7	ilaala		

Biddissa: Jeefonni -ho, -ra, -te, -se nna-si yinanni sufonni mitte mittentenni lama lame qaale borreessi.

Lawishsha: -ho ilaalaho -ra minira

a. _____

b. _____

a. _____

b. _____

-te ha'rate

a. _____

b. _____

a. _____

b. _____

-se woxese

a. _____

b. _____

6^{ki} Roso

Macciishshanna Borreessa

Illete Mitimma Noo Manchi Boonu Gama heereenna Faradu aanaho daana Leellishshanno misile

6a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki “Aadde Laammiso” yaanno uminni qixxaabbino niwaawe nabbawa/bbanna’ne macciishsha’nera albaanni, aante noo xa’muwa dawarre.

1. Qarqari’nera illete mitiimma noo manni no? Nooha ikkiro, doogote aana mitii’manna la’iniro hiittoonni kaa’litinanni?

Biddissa: Woroonni noo qara qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara qaalla: *magani-buusa diddillitte boroora siqqo*

6b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe seekkitine macciishshe.

6c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’muwa dafitari’nera galchitine niwaawete garinni dawaro kifile’nera shiqishshe..

1. Aadde Laammisora ille ba’inosihu mageeshshihu hee’reennaati?
2. Aadde Laammisora illesi ba”ara kora ikkinori maati?
3. Aadde Laammiso Diddillittete boonira uwe hoogihu maikkeeti?
4. Macciishshitini niwaawe garinni, kalaqantino kipho hayyeessihu ayeti?

7^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

7a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Aadde Laammiso” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni, aante noo xa’mo dawarre.

1. Ki’ne, qarqari’nera hee’ranno manna kaa’litine egentinoonni?
2. Ki’ne qarqarira kaa’lo hasi’ranno manni hiittoocho?

7b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe nabbabbinanniwoyte tironsa affinoonnikki qaalla borreessitine amaddine miilla’ne ledi hasaabbe.

Aadde Laammiso

Aadde Laammisora illete mitiimma xaadinosihu anje hee'reennaati. Anje afikkinni Xaalaanu hune baino bomba kayse haqqaho qole gangananni godol'anno. Hedeweelcho kuni bushu olantote uduunnichi dhoohanno. Hakkawarooti Aadde Laammisora illesi ba'inohu. Geedhimmate giddo kaa'laahu nookkiha callichisi siqqo amaxxe malaatunni ha'ranno. Manni ayidde ma'la hede fulinohu Diddillittete magani-buusi aana qaccete ha'ranni nooha hedeweelcho Lakkaasinu faradi hogowunni xiiwe Diddillittete boonira tuge hoogannosi. Widoonni tenne ikkito la"anni noo manni mitu umo cu'mi're raari; mitu kayinni, lembooli lekkanni dode iillanno woyte isinni Kaaliiqi kaa'leennasi "Gatoommona" yaanno. Mannuno, "Hay Maganoho gatannohu bati'rosi !; mayinniiti konne mitiimmaamo mancho la'inanni heedhine farado aanaho gantinannihu?" yee faradaasine borooranno. Faradaasinuno, "Dianfannitina hedeweelcholla xaadinonkereeti" yitanno. Hiro hidhi manni giddo mittu jawu manchi "Ayidde'ya wo'manka woyte doogote aana noore buuxidhinanni hadhe; mitu mite mitiimma afi'rinoho. Mitu kayinni, wolenta afi'rinona" yee mitiimma noo manna kaa'la hasiissannota seejje hayyeessino.

7c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aantino xa'mo miilla'ne ledo hasaabbine dawarre.

1. Rosiisaanchi'ne muranno yanna garinni niwaawe nabbabbe.
2. Tenne niwaawe garinni, doogote aana dandaaweelle noosi mancho assinoonni gari hiittoohoronna maa assa hasiissanna gatinoro dafitari'nera borreessitine rosiisaanchi/o'nera kulle.

8^{ki} Roso Marchonna Gurdancho Coyfooliishsho

♦ Marcho Coyfooliishsho

Wo'naalshu xa'mo

1. Konni albaanni rossini lawishshi garinni marcho coyfooliishsho borreessitine rosiisaanchi'nera/o leellishshe.
2. Marcho coyfooliishsho giddose me"e gurda amaddanno?

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xaadisaano horoonsidhe onte marcho coyfooliishsho borreessi.

ikkirono ikkollana konni daafira daafira kayinni

9^{ki} Roso

Gurdancho Coyfooliishsho

Gurdancho coyfooliishsho giddose mittonna mittu aleenni ikkitino irki'raano handaarranna mitto guuta handaara amaddinote. Irki'raanchu handaari coyfooliishsho lawe kayinni wo'ma sokka saysannokkiho. Guutu handaari kayinni wo'ma sokka saysannohura coyfooliishshooti.

Lawishsha:

1. Manchu baatto loosi'ranni, heellakkotenni lekka qasi'ri.

Manchu baatto loosi'ranni, Kuni handaari diguutaho. Konni daafira,

“**Maikkiyya**” yitanno xa'mo ka'ara dandiitanno. Hedo digoooffino yaate.

Manchu heellakkotenni lekka qasi'ri. Kuni guuta handaara ikkinohura, xa'mo dika'anno.

2. Ladawe dikko hadhuta, Laantu mine amase kaa'litu.

Ladawe dikko hadhuta, “May ikkiyya?” yitanno xa'mo ka'anno.

Laantu mine amase kaa'litu. Guuta handaara ikkinohura, xa'mo dikaysanno.

Biddissa: Aleenni noo lawishshi garinni onte gurdancho coyfooliishsho loosi.

10^{ki} Roso

Marchonna Gurdaancho Coyfooliishsho

Biddissa: Marcho coyfooliishshonna gurdancho coyfooliishsho mereero noo badooshshi maatiro gaamo gaamote ikkitine hasaabbine hedo'ne rosiisaanchi/o'nera kulle.

Badooshshe: Marcho coyfooliishsho lame coyfooliishshonni qinaabbinate. Gurdancho coyfooliishsho kayinni, mitte coyfooliishshoninna irki'raanchu handaarinni qinaabbinate.

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishshuwa marcho woy gurdancho yitanni badi.

1. Lexxitu doogo hadhuta, Gudure mini looso loossu.
2. Injoose dancha gede xiinxabbanno; konni daafira, dancha guma abbitino.

3. Tayxe arrishsho batidhinohura, gidu moola yorino.
4. Keeraawi annasi kaa'lita, Ikkitta amase kaa'litu.
5. Qaaqu illete aana muso afi'rino; konni daafira, kaa'lannosihu hasiisannosi.

11^{ki} Roso

Macciishshanna Borreessa

11a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne niwaawe nabbawa/bbanna macciishsha'nera albaanni, aantete noo xa' muwa dawarre.

1. Ki'ne kifilera dandaaweelle noonsa rosaano no? Nooha ikkiro hiittoonniiti kaa'litinanninsahu?

Illete Mitiimma Noosi Rosaancho Massanganna Leellishshanno Misile

Biddissa: Woroonni noo qara qaalla fiche miilla'ne ledi hasaabbine kulle.

Qara qaalla: *worbimma* *wo'mankawoyte* *fongolo*

11b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanna seekkite macciishshi.

11c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Macciishshitto/a niwaawe garinni aantino xa'mo borreessite dawari.

1. Wonbeeto worbimmara badheenni, rodiisi no yaa mayyaate?
2. Wonbeeto kifilete umiha ikkinohu mayinniiti?
3. Wonbeetonna rodiisi mereero noo badooshshi maati?
4. Wonbeeto rodoosi jawaachishihu hiisseeti?

5. Ki'ne kifile'nera dandaaweellete mitiimma noo rosaano heedhuro hiissitine kaa'litinanni?

12^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

12a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino niwaawe nabbawa'nera albaanni aante noo xa'mubba borreessitine dawarre

1. Ki'ne, miili'ne mitii'miro massitinanni?
2. Mittu wole ka'la mayra hasiissanno?

Biddissa: Woroonni noo qara qaallara fichensa hasaabbine dawarre.

Qara Qaalla: hawaaxama mallaada kaa'la booicha

12b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkite nabbawi.

Rosaancho Muso Noonsa Rosaanno Kaa'litanna Leellishshanno Misile

Shaggiitu Danchumma

Shaggiitu shoole kifile rosaanchooti. Rossannohu Gambo Umi Dirimi Rosi Mineeti. Aye woyteno mitii'minoha kaa'la baxxanno. Irko hasi'rannohu ayetiro badde affino. Shaggiitu kifilera duucha kaa'lo hasidhanno rosaano no. Kuri giddo mitte ille dunkitino rosaanooti. Shaggiitu illetenni buuxxannokkiri heedhuro barcimansa ise biddi assitannonsa; shumate mine haadhe hadhannonsa; nabbawate qarrantuwa ise nabbabbe kultannonsa. Rosu minira dagganno woyte ikko higganno woyte doogote xaadduro ledonsa ikkite massaggannonsa.

Assooste 1. Aleenni nabbawitto gufo giddo maa huwatitto?

Layinkiri kayinni maccate buuxxannokkireeti. Shaggiitu Wolootu yituta maccate buuxate qarrantannori heedhuro, malaatu afiinni kultannonsa. Afuu malaate dandiitanno daafira yinita baala tirate dimitii'mitanno. Sayikkahunni, lekkate iima mitiimma noonsa rosaano

heedhuro aye woyteno irkose dibaxxitannonsa. Boonu noowa irkissannonsa. Rosu minira hadhanno woyte, dafitaransa ise amaddannonsa; insa hunte co'ontanni dihadhanno.

Assoote 2 : Aliidi gufonni maa huwatitto/tta?

Wole Shaggiituti maala'linanni danchummase heedhuro, hawaaxaminoha mararaseeti. Shaggiitu kifilese giddo mitii'minoha lowohunni marartanno. Duucha woyte kiisesera birru hee'reenna sammi diyitanno; daabbo, shonkoora , karamaella, busukuute wkl hirtannonsa. Dafitarunna biire hooginosi/e rosaanchira/ora womaashsha amasenna annase xa'mite hirte beekkannonsa. Qarru luphi yiiri kayinni, kifilese rosiisaanchi ledi xaadde irko xa'mitanno.

Assoote 3 : Aliidi niwaawenni maa huwattini?

Shaggiitu ooso danunni, alburni, afi'rate, hoogate, sirchunni, dargunninna amma'notenni dimallaaddanno. Baalunku isera taaloho. Mannu babbaxxannohu hedeweelchu ikkitonniitillana didoodheeti yite heddanno. Rosaano ninkeno Shaggiitu gedde miilinkera dancha assineemmorena hendeemmore akka hasiissannonke.

Assoote4: Goofimarchu gufonni maa huwattini?

12c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'muwa niwaawete gariini borreessitine dawarre.

1. Shaggiitu hiittoo rosaano kaa'la baxxannoro tittirte borreessite kuli.
2. Shaggiitu lekkate iima qarru noonsa rosaano hiissite kaa'litanno?
3. Shaggiitu heeshshonni may rosicho afidhini?
4. Shaggiitu mannu merrero hee'ranno badooshshi mayinni dayno gedde heddanno?

13^{ki} Roso

Macciishshanna Borreessa

13a. Maciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Niwaawe macciishsha'nera albaanni woroonni noo xa'mo dawarre.

1. "Kaa'lama Mayra?" yitanno niwaawe giddo hee'rara dandaanno yitine heddinannire borreessitine rosiisaanchi'nera kulle.
2. Mannu manna mayira kaa'lanno yitine heddinanni?

Biddissa: Woroonni noo qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *mittimma oolto golda*

13. b Maciishshate Woyti Assoote

Mannu Kaa'lame Mine Minanna Leellishshanno misile

13c. Maccishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora niwaawete kaiminni dawaro borreessitine rosiisaanchi/o'nera leellishshe.

1. Manchi beetti/o mittisi woy mittese guuta ikka didandaanno yinoonnihu mayraati?
2. Niwaawete giddo mannu kalaqamira xaada dandaanno yine kulloonniri maa maati?
3. Mannu mannaho hasiisanno yine qummi assinoonni yanna mamooteti?
4. Kaa'lama qansichimmate qoodaati yinoonnihu mayraati?
5. Niwaawenniti qara sokka maati?

14^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

14a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Niwaawe nabbawa'nera albaanni, aante no xa'mubbara dawaro borreessitine qolle.

1. Ki'ne rosi mine hiitti kilawe no?
2. Ki'ne rosi mine kilawe nooha ikkiro qarrammoha hiittoonni kaa'litanno?

Biddissa: Aantete noo qara qaallata fiche kulle.

Qra Qaalla: *danchumma irkisa suuqo kilawe akatooma*

14b. Nabbawate Woyti Assoote

Danchummate Kilawe Mitiimmaammu Rosaannora Kaa'lo Assittanna Leellishshanno misile

Kilawenke

Rosinke mini giddo addi addi kilawe no. Lawishshaho: Qarqaru Agarooshshi Kilawe, HIV Eedis Kilawe, Qansichimmatenna Akatoomu Kilawe, Afuunna Borreessammete Kilawe, Danchumma Loosate Kilawenna wolootuno no.

Kurriuu giddo ninke kilawe danchuma loosate kilaweeti. Hexxoseno, qarrammoha woy qarrantinota kaa'latenna irkisate. Kilawete umise eo dinose. Daddaloho diuurritinote; jiroseno dagoomaseeti. Kaa'litannohuno dagoomaho. Rosinke mine noo rosaano baalanti tenne kilawe miilla ikka wolootu kilabbanni baddannose. Korkaatuno rosinke mini rosaano manna kaa'late gedee danchi nookkita affino daafiraati. Miillanke baalanti aganunni suuqo wodhineemmo. Lendeno, suuqonke gotti assate kaa'lo xaa'mi'neemmo. Loworino daagoomu giddo heedhannori mootimma loosasine, daddalaanonna addi addi uurinshuwa woxunninna uduunnichunni irkissannonke. Konne assineemmohu rosu mine ikko rosu mini gobbaadinni qarrante kaa'lo xa'midhannore kaa'lateeti. Roorenkanni amanna annu hoongenni mitii'mitino oosoraati.

Wolootu addi addi kilawe heedhurono, anera lowo ayirrinyi nooeti danchumma loosate kileweete. Korkaatuno, tini kilawe illachishshannohu rosinke mini giddo babbaxxino qarri hee'rannonsa rosaanora irkko assateeti. Rosaanote ila ayiddinsa anga ajatenni kainohunni imaana kallitannoti heedhuro uddisiissanno; dafitarunna biire qarrissannonsarira hirtannonsa. Hedeweelchu dhibbi xadinsare xagisi'rate injo kalaqqanno; wolewa ha're xagisi'rate wolqa hoongohura womaashshu irko assitanno.

Jeefoteno, kilawenke bisu xe’ne noonsa rosaano irkissanno; dandaaminsare baala assitanno. Wolqansara aleenni ikkinonsa qarrira kayinni haja la’annonsa mannira shiqishshanno.

14c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’mora dawaro niwaawete kaiminni borreessitine dawarre.

1. Niwaawete giddo qummi assinoonni rosi mine noote yine xawiinsoonni kilabba hiikkuriti?
2. Noo kilabba giddo luphiima looso loossino kilawe hiittenneeti?
3. Danchumma loosate kilawe anga ajino ayiddinni dagganno rosaanora assitino kaa’lo maati?
4. Tini kilawe eo afidhannohu maminniiti?

15^{ki} Roso

Macciishshanna Borreessa

15a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi’ne “Baadilicho seera” yitanno niwaaweha umikki gafa nabbawa’nera albaanni, konni umi kaiminni niwaawete giddo hee’ranno yitine heddinannire borreessitine rosiisaanchi’nera kulle.

Mannu Seeraho Songinota Leellishshano Misile

Biddissa: Woroonni noo qaallara fichensa kulle.

Qara Qaalla: *kawajjisha anga aja tuuta kamala*

15b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi’ne nabbawanna ki’ne macciishshitinanni heedhine tiro affinoonnikiti haaro qaalla heedhuro borreessitine amaddine rosiisaancho’ne xa’me.

15c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo niwaawete garinni borreessite dawari.

1. Niwaawete giddo jirte kamaltanno yinoonnihu mayraati?
2. Anga ajinohu yinoonnihu hiittoo mannati?
3. Jajjabbu wo’manka kamale amadannohu mayraati?
4. Niwaawenniti qara hedo maati?

16^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

16a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi’ne “Baadilicho Seera: Gafa Lame” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni, deete loosi mayimmare miilla’ne ledi hasaabbine borreessidhinoonniha guma coye kifile’nera kulle.

Biddissa: Ante noo qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *baarare bado hanafa miilla*

16b. Nabbawate Woyti Assoote

Mannu Dee Loosanna leellishshanno Misile

Baadilicho Seera (Gafa: 2)

Deete looso

Dee yaa ollaaho woy qarqaraho hee’ranno manni halamatenni mitteenni baattote looso loosi’re galanno garaati. Dee loonsanni woyte, jawunni hananfe shiimiidi miili geeshsha bado badotenni iillinshanni. Loonsanni woyte, intanni baarare hoongohura afi’rinohu kaa’lanno. Hattonni loonsoonni baatto aana wixi’rannore woy kaasi’rannore hooginohura halamatenni shiqinshanni. Hakko garinniiti albihi mitiimmaamo mannunni taashshanni daynohu. Mittimma wolqate; mittimmatenni amaalammiironna loonsiro lophinannikki kori mittuno dino. Konni daafira, techono halamatenninna amaalamatenni loosate meessanke lossa hassiissannonke.

16c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’mora dawaro borreessite rosiisaanchi/okkira leellishi.

1. Dee yaa mayyaate?
2. Dee loosa mittu mittu loosannohunni mayinni wooyitanno?
3. Niwaawete garinni, afi’rinohu hoongoha hiittoonni saysanno?
4. Niwaawete giddo mittimma wolqate yinoonnihu mayraati?

17^{ki} Roso

Gurdancho Coy Fooliishsho

Biddissa: Albaanni rossinoonnire qaaggine gurdancho coyfooliishsho mayimma daafira rosiisaanchi/o’nera kulle.

Gurdancho coyfooliishsho giddose mittonna mittu aleenni ikkitino irki’raano handaarranna mitto guuta handaara amaddinota ikkitino gede rossine sa’inoonni. Irki’raanchu handaari coyfooliishsho lawe kayinni, wo’ma sokka saysannokkiho. Guutu handaari kayinni, wo’ma sokka saysannohura coyfooliishshooti.

Lawishshaho:Shale Qa’naafa woshshituta, Qaanqeesso siitta qole allaali.

Biddissa: Aleenni shiqino lawishshi garinni umi’nenne onte gurdancho coyfooliishsho borreesse.

18 ^{ki} Roso	Qaalu Sufo
-----------------------	------------

Sufo Qaalu kaimiranna qaalu jeefora daggannota sa’u kifilenkera la’inoonni. Qaalu kaimira daggannoti “di-“callaati. Jeefote kayiinni duuchu gariti dagganno.

Lawishsha:

Kaimu sufo	qara qaale	jeefote sufo	sufote ledoo noo qaale
di-	fula	-nno	difulanno
di-	aga	-tto	diagatto

Rosiishsha: Aleenni la’ini lawishshi garinni qixxaabbino shae wonshe.

A.k	Kaimu sufo	qara qaale	jeefote sufo	sufote ledoo noo qaale
1	di-	fula	- nno	difulanno
2		mida		
3		mine		
4		woxe		
5		ita		
6		haa’ri		
7		seekka		

FOOLIISHSHO SHOOLE

KOO-TEEMMA

Qeechinoonni Yanna 18 Saate

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite macciishshammensa kula,
- ◆ Nabbabbe qara sokka borreessa,
- ◆ Gufote mu’ri-hedo xawisa,
- ◆ Argete qaalla bade horoonsi’ra,
- ◆ Gurda horoonsidhe coyfooliishsho loossate.

1 ^{ki} Roso	Macciishsha
----------------------	-------------

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne”Macca Fultino Gimare” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna’ne macciishshate albaanni, aantino xa’mo qaalunni dawarre.

1. Macca fula yaa mayyaate?
2. Macca fullannihu maa assineeti?

Qajeela Gimare Leellishshanno Misile

Biddissa: Konni woroonni noota qara qaalla fiche lame lame ikkitine hasaabbine rosiisaanchi/’nera kulle.

Qara Qaalla: godowa ita	wolapho	ejeetticho	laala	gimare
--------------------------------	---------	------------	-------	--------

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne Nabbawa/bbanno niwaawe seekkitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’muwara rosiisaanchi’ne nabbawanna macciishshitini niwaawe garinni qaalunni dawarre.

1. Macciishshitini niwaawenni maricho rossini?
2. Dancha akeeka ikkinannihu hioittoonniiti?
3. Danchummara mixose gafa gantino yitine heddinanni? Mayra?
4. Dansitta meyate kadore macciishshitanno woyte godowa ita hanafinosehu mageeshshiti heedheennaati?

2 ^{ki} Roso	Macciishsha
----------------------	-------------

2a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Albiidi rosi yannara macciishshitini niwaawe giddonni qaagginanni qaalla kulle.

2b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanna umo qaaggine kultini qaali gara ikkanna hoonge buuxxe.

2c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’muwa rosiisaanchi’ne “Macca Fultino Gimare” yitanno niwaawe wirro nabbawa/bbanna’ne macciishshitini gedensaanni, shiqqino xa’muwa loosse.

1. Niwaawete giddo kulloonni dhaggete ama ayeti?
2. Dhaggese kulloonni gimare teesso mamaati?
3. Dansitta rossu Yuniwersite giddo rosiisaancho ikkate gattuhu mayinniiti?
4. Dansitta heeshshonni umi’nera maa rossinoonniro kifilete miilla’nera shiqishshe.

3^{ki} Roso

Coyi'ra: Yekkeero

Biddissa: Aante noo xa'mora umikki hedonni xawishsha uy.

1. Yekkeerama ya mayyaate?
2. Yekkeeramateni afi'nanni horo maati yitine heddinanni?

Yekkeeramate yaa lamunna lamu aleenni ikkino manni mitte hedo aana assanno hettisamaati. Wolu garinni lame gaamo mittu umi aana lamewa baxxite mitte mittete aana hedo hettissanninna yekkeerantanni shiqishshanno hasaawaati.

Yekkeeramanni yannara assa hasiissannori

- ❖ Yekkeerote umo doodha
- ❖ Yekkeeramanni hajo daafira mashalaqqe gamba assa,
- ❖ Mannu albaanni shiqate balanxe rosiisi'ra,
- ❖ Bado agadhine coyi'ra,
- ❖ Ammanchishshanno tajenni calla qeelate wo'naala
- ❖ Yekkeerote umi gobbaanni fula dihasiissanno.

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa'mora dawaro qolle.

1. Yekkeerote yannara assa hasiissannori maati?
2. Yekkeeramate yannara umo maa assa hasiissanno?
3. Mannu albaanni shinqe yekkeeramate balanxe maa assa hasiissanno?
4. Yekkeerote yannara yekkeerote umi gobbaanni fula hasiissannokkihi mayraati?

4^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

Mashalaqqe Afi'rate Nabbawa

4a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora dawaro qaalunni kulle.

1. Maate'ne mereero jawa loosu qeecha adhannohu ayeeti? Amatenso annaho? Meyanna labbaa ooso nooro, meyaatenso labballoho?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tironsa miilla'ne ledo hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: *werri wexxi yaa duuwa hooga buuxisiisate owaante*

4b. Nabbawate Woyti Assoote

Maatete Miilla Leellishshanno Misile

Baaramonna Maa'ritu

Baraasi, Baraatunna Bunnari Baaramo oosooti. Amansa Maa'rituuti. Anninsa moottimmate loosaasinchooti. Konni kaiminni, uddidhannorira, ittannoriranna wole hajorano eo afdhannohu anninsawiinniti. Amansa kayinni, mini giddo looso loossanni werri wexxi yitanni hossanno. Baraasinna Bunnari annu assannonsare la''atenni annansa roorsite baxxanno. Baraatu kayinni, tenne ikkitonni duuwa hoogge barru baala heewisantanni hossanno. Hakko calla digattino; roduuwisenna annise ledó hettisantanni amase uytanno owaante ayetennino ajjinokkita buuxisiisate wo' naaltanno. Tenne amaalenni roduuwisenna annise laóshshi hashshu barrunni soorramanni day. Meya beetto loossanno loosi roorinoha ikkinnina ajinoha ikkinokkita hegerre kalaqqino.

4c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aliidi niwaawe buuxxine nabbabbine aantete noo xa'mo dawarre.

1. Niwaawete giddo anna baxannohu ayeeti?
2. Amate golamannohu ayeeti?
3. Oosote mereero heewo kalaqantinohu may korinniiti?
4. Maatete giddo luphi yaannohu aye looso lawanno'ne?

Mini Looso

Biddissa: 5-7 geeshsha ikkitanno coyfooliishsho amaddino gufo borreessite rosiisaanchi/okkira leellishi.

5 ^{ki} Roso	Borreessa
----------------------	-----------

Gufote Mayimma

Gufo:

- ♦ mitte qara assaawe illachishshanno borrooti.
- ♦ qara assaawe yaa borreessinanni umire xaphi assite amaddanno coyfooliishshooti yaate.
- ♦ mitte gufo mittu umire ikkinnina giddose woluri ka”annokkite.
- ♦ qaracoyfoolishsho borreessinanni umi ledo xaaddannote.
- ♦ tittirshu coyfooliishsho kayinni, qara coyfooliishsho bowirsitannote woy tittirtannote.

Akeeku Gufo

Maatenkenna Loosinke Qaacha

Maatenke giddo baalunku miilla duuchanka loosoo bado badotenni loonseemmo. Ninke mini maate kirotenni leeho. Ninke amankeranna anninkera shoole oosooti. Kuri giddo lame seenne ikkinanna lamu labballoho. Meyatinna labbaahu baxxe loosanno loosi horontanni dino.Hee’neemmohu baadiyye ikkinohura maatenkera loosu addintanni bati’ranno. Mini gobbaanni, lalu allaallanniho; lukkuwu itinsaanniho; uulla loonsannite. Mini giddono hattonni shaanu ganfanniho; bunu xeensanniho; waasu qinshanniho; minu finanniho, way dirrinanniho; udiinnu hayishshinanniho; lalu xuurranniho. Ikkollana kuni baalu mini ikko gobba loosi kuni meyatenniho, kuni labbaahunniho yinannihu dino; baalunku badosi agadhe baalanka loosoo soorri’ranni loosanno.

Biddissa: Maatekki giddo meyatinna labbaahu miniha ikko gobba loosoo hiittoonni qechidhinanniro harancho gufo borreessite shiqishi.

6^{ki} Roso

Qaalla: Argete Qaalla

Xawishsha

Argete qaalla:

- ◆ Ha'nura ikkitinokkite wole afuubbanni argi'ne horoonsi'nannite.
- ◆ Tini qaalla dagate ledi xaadooshshinni, tekinoolojetenna ogimmate ledi amadante dagganno qaallaati.

Lawishshaho: Birra, feesibuuke, wayfu, kompuutere, televizhiine, mobayle, raadoonne, w.k.l. yinanniri tekinooolooje abbitino qaallaati. Kuri qaallara wole riqibbanno qaalla hoogginohura noo gedeenni argi'noonni.

Dottora, payleete, kappiteene, w.k.l. gedeeri kayinni, ogimmate korinni daggino argeeti. Argete su'muwa noo gedeenni adhinannihu qaru korkaati su'mini udiinnichi wole gobbaha/argenniha ikkasiiti.

Ikkollana kayinni, argete qaale horoonsi'nanni woyte roore anga noo gedeenni ikkikkinni shiimare meessi afii widira shiqinshe coyi'rate injaanno gede assinanniiti. Korkaatuno, ha'nura afoo coydhanno coyi'ramaano argete qaale taashshite woshshite affannokkihuraati. Konnenno afuu wodho fajjitanno.

1. Tekinooloojete korinni daggannota sase argete qaalla borreessi.
a. _____ b. _____ c. _____
2. Ogimmate korinni daggannore sase argete qaalla borreessi.
a. _____ b. _____ c. _____

7^{ki} Roso

Afuu Jirte

Gurda Horoonsi'ne Coyfooliishsho Loosa

Gurdu coyfooliishsho gumulaanchooti. Qoleno, assoote xawisanno.

Sidaamu afii borreessate budira, gurdu coyfooliishsho jeefora daanno.

Lawishshaho: agi, rosi, cufi, fani, leddu, hirtu, nna w.k.l

Biddissa: Gurda horoonsidhine onte coyfooliishsho loosse.

LAWishsha: Owaate adote buna aggu. Shantami rosu minira ha'ri.

8^{ki} Roso

Macciishsha

Labbaahunna Meyaati Mini Looso Taalo Loosanna Leellishshanno Misile

8a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne “Baadillichu Rosicho” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna macciishsha'nera albaanni aante shiqqino xa'mo dawarre.

1. Baadillichu rosichi yaa mayyaate?
2. Baadillichu rosichi may gawajjo abbanno?

Biddissa: Ante noo qaallara fichensare gaamotenni hasaabbe

Qara Qaalla: *baadillichu bude rosicho*

8b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

8c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo rosiisaanchi/o'ne nabbawa/banna macciishshitine dawarre.

1. Macciishshitini niwaawenni maricho rossini?
2. Macciishshitini niwaawe garinni loosu qeecha kalaqinohu ayeeti?
3. Baadillichu rosichihu laafu waati maati yitine heddinanni?
4. Loosu qeechi daafira dagoomu mereero noo laooshshe hiissine soorra dandiinanni?

9^{ki} Roso

Coyi’ra: Yekkeerama

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne qineessittanno gaamonni, “Meyatenna labbaahura mine ikko gobba loosoho badooshshu no woy dino” yaanno uminni qixxaabbine kifilete rosaano albaanni fultine shiqishshe.

Qaagiishsha

- ◆ Yekkeerote umi daafira ikkado mashalaqqe xinqisiisi’ra hasiissanno.
- ◆ Kifilete albaanni uurrate balanxe rosiisi’ra hasiissanno.
- ◆ Yekkeerote yannara hedo seekke macciishsha hasiissanno.
- ◆ Hedo aantetenni shiqisha hasiissanno.
- ◆ Jeefote yekkeersiisaanchu woy rosiisaanchu woranno lao macciishsha hasiissanno.

10^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

10a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Niwaawe nabbawa’nera albaanni, aante noo xamo qaalunni dawarre.

1. Ki’ne maate giddo meyatinna labbaahu loosanno loosi maati?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla tiro miilla’ne ledo hasaabbine qolle.

Qara Qaalla: *payleete kompiitere televizhiine gatamara*

10 b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Elekitiroonikisete Gatamarranna Leellishshanno misile

Olliinke Mancho

Olliinkera mittu manchi no. Su’misino Tseggaye yinanniho. Onte ooso afi’rino. Wo’munku oososi loosunni umonsa dandiitinoreeti. Konni daafira, labballuno seennuno haxonsa gotti yiinoreeti. Kuri giddo umihu Kachaaraati. Loosisi televizhiine gatamarate. Layinkihu, Joorjiiti. Loosi’re galannohuno, mobaylete daddalinniti. Sayikkti, Tsehayti. Ogimmaseno, goowi ali doktorimmaati. Shoolkiti, Firewoyni yinannite. Loossannohu kompiiterete daddalooti. Ontikkihu, Jamaaliiti. Loosisino Payleetete. Payleete horophilla buuwisannoho.

10 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aante noo xa’mo nabbabbini niwaawe garinni dawarre.

- 1. Onte ooso anni ayeti yinanni?
- 2. Nabbabbini niwaawe giddonni argete su’muwa baddinne fushshitine borreesse.
- 3. Nabbabini niwaawe giddo goowi-ali Dottori ayeti?
- 4. Nabbabbini niwaawe giddo meyatenna labbaahu loosooti yinanniri no?

11 ^{ki} Roso	Gufo Borreessa
-----------------------	----------------

Akeeku Gufo

Amaalama

Argiitenna Shonnori mininsa giddo assannore baala amaalamanni assanno. Mininsa mitiimma tidhate nafaransa noota baardaafete haqqe hirara ma’lino. Tenne macciishshitino daddalaano Shonnora doogote xaadde “Haqqekki hireemmo yootto yineenna la’ne dangoommona kageeshshira hirinke” yite waaga kulte xa’midhannosi. Isino, “Amaalame qoleemmo’nena” yaanno. Insano, “Konnenni qolinke” yite qarrissusi. Shonnori kayinni, “Maytinannie? Jajju ane callihoni? Argiite affukkinni asseemmori dinona ga’alla qoleemmo’ne” yee Argiitu ledο amaale xaadisi’re kae hirino. Daddalaanono lowonta naaddesi galattesi hadhino.

Biddissa: “Amaalama” yitanno gufo umo asse rosiisaanchi’ne nabbaweenna umi’nenni mitte harancho gufo borreesse. Borreessitine ka’ini gedensaanni, maxaafu giddo noota nabbabbine ki’ne gufo borreessamate ha’rinsho maxaafi’ne giddo noote ledο xaaddinoronna hoogginoro buuxxe.

Qixxeessate yannara assa hasiissannori

- balanxe umo doodha
- doodhinoonni umi daafira ikkannore xinqisiisi’ranna qaagiishsha amaxxa
- umi borro borreessa
- marro marro borreessinanni wo’naala
- fila /buuxa
- mucchi assi’noonnita borreessi’ra
- rosiisaanchoho/te leellishi

12^{ki} Roso	Argete Qaalla
-----------------------------	----------------------

Biddissa: Konni woroonni shaete giddo noo qaalla gaamonsa garinni dirte borreessi.

A.k	Qaale	Tekinoolojete kori arge	Ogimmate kori arge
1	folise		
2	komaandere		
3	raadoone		
4	wayfa		
5	interneete		
6	Pirofeesere		

13^{ki} Roso	Afuu Jirte
-----------------------------	-------------------

Gurda Horoonsi’ne Coyfooliishsho Loosa

Biddissa: Kifilete miilla’ne ledo lame lame ikkitine waaxantine onte onte gurduwa borreessitine hatte gurduwanni coyfooliishsho loosse.

Biddissa: Aante noo xa’mora fooqa base sumuu yaanno gurdinni wonshe.

1. Isi waasa adotenni _____ (qaami/qaantu)
2. Maassamo rosu minira yannatenni _____ (ha’ri/ha’rummo)
3. Ama’ya onte ooso _____ (illoommo/iltino)
4. Araarso baatto loosi’re _____ manchooti. (galino/galloommo)
5. Ninke mini looso _____ (loossino/loonsummo)

14^{ki} Roso

Coyi’ra

Biddissa: “Baadilicho Rosicho” yitanno niwaawe rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanna buuxxine macciishshitini gedensaanni guma coye kifilete miilla’nera shiqishshe.

Biddissa; Aantete noo xa’mo macciishshitini niwaawe garinni qaalunni dawarre.

1. Mannu ilamanno woyte adhe ilamannohu maati?
2. Niwaawete garinni meyatinna labbaahu loosanno loosi hiittooho?
3. Tenne yannara meyata ikkito labbaahu wo’manka looso loosa hanafinohu may kaiminniiti?
4. Labbaahunno meyatino miniha ikko gobba looso kuni eweliho yinikkiinni loosiro qarru hee’ranno yitine heddinanni? Mayra?

15^{ki} Roso

Afuu Jirte

Gurda Horoonsi’ne Coyfooliishsho Loosa

Biddissa: Konni woroonni uynoonni lawishshi garinni gurduwa horoonsidhe lee coyfooliishsho loosse rosiissanchi/okkira leellishi.

Lawishsha: yekkeerantu, qeeli

- Baabbissonna Shiqo mittu coy kaiminni yekkeerantu.
- Laanqamo heewisame qeeli.

Aleenni shiqqute lamente coyfooliishshora jeefote noo qaalla “yekkeerantu, qeeli” yitanno qaalla gurdaho.

a. hadhu	d. guti
b. hasaawi	e. mintu
c. qaaggu	f. maassi’ri

6 ^{ki} Roso	Argete Qaalla
----------------------	---------------

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla dafitarikkira galchitto/tta gedensaanni argete qaalla hunda xuruuri.

wayfa	waasa	raadoone	sagale	folise	vayrese	shitta
weese	shaana	pirofeesere	komaandere	interneete	kaameela	saa-
da	maate	faabirika	kiliinike	mine		

Biddissa: Kifile’ne miilla ledo lame lame ikkitine qooxeessi’nera affinoonnita argete qaalla giddonni onte qaalla borreessitine rosiisaanchi/o’nera leellishshe.

17 ^{ki} Roso	Afuu Jirte
-----------------------	------------

Biddissa: Aantete noo qaalla gidonni gurda ikkinoha badi.

roso	ha’ri	agi	mine	iti	day	rosi	ago	ha’rama	rosaancho	agaan-
cho	itaancho	kincho	uddano	meyata	labbaaha					

18 ^{ki} Roso	Afuu Jirte
-----------------------	------------

Biddissa: Konni woroonni noo gurda horoonsidhe onte coyfooliishsho loosi.

ha’ri	day	agi	rosi	iti
-------	-----	-----	------	-----

FOOLIISHSHO ONTE

DAA”ATA

Qeechinoonni Yanna 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite rippoorte assa,
- ◆ Nabbabbe qara hedo hegersa,
- ◆ Gurcho fiche noonsa qaalla fiixoonsa,
- ◆ Su’mi-ledaano badanna horoonsi’rate.

1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi’ra
----------------------	------------------------

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe macciishshitinara albaanni, aante noo xa’muwa qaalunni hasaabbe.

1. Daa”ata yaa mayyaate?
2. Ki’ne daaete base hadhine egentinoonni? Mamira?
3. Mannu daa”atannowi hiittoo dargubbaati?

Biddissa: Konni woroonni noota qara qaalla dafitari’nera galchitini gedensaanni fichensa lame lame ikkitine hasaabbine rosiisaanchi’nera/o kulle.

Qara Qaalla: gangalata taraawa iibbalicho dukkisama

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe seekkitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’mora macciishshitini niwaawe garinni dawarre.

1. Gidaawu Iibbalicho afantannohu mamaati?
2. Mannu tenne Iibbalicho horoonsi’rannohu maahooti?

3. Macciishshitini iibbalicho ofollo gari maa lawanno?
4. Gidaawo mulira shiqqi yiniro calla anfannihu mayraati?
5. Gidaawo iibbalicho horoonsidhannori ayeooti?

2^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Lokka Abbaayyu Paarke” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’muwa lame lame ikkitine dawarre.

1. Paarke yaa mayyaate?
2. Lokka Abbaayyu paarke daafira affinonniro nooro kifilete miilla’nera shiqishshe.

Biddissa: Ante noo qaalla fiche miillane ledi hasaabbe.

Qara Qaalla: paarke timbiliqa gidaawo koolla daa’ata cea elto

2b. Nabbawate Woyti Assoote

Lokka Abbaayyu Paarke Dubbonna Gaxigala Leellishshanno Misile

Lokka Abbaayyu Paarke

Lokka Abbaayyu Paarke Sidaamu Dagoomu qoqqowi mootimma giddo Lokka Abbaayyu woradirat afantanno. Tini paarke, qoqqowu qaru quchuminni Hawaasinni ka’e 73 kiilomeetire xeertinyira noote. Woradu mereershinni kayse paarkete geeshsha noo xeertinyi 13 kiilomeetireeti. Tenne paarkehu xaphoomu hala’linyi 500 kiilomeetire iskoyreeti. Qoxeessunniti ayyarete gade iibbado ikkita halallittete widira gambissanno. Tini paarke Abbaayyu garbinni, Bilaatte, Gidaawunna Koollu lagganni huxxamase dubbu saadara hee’rate injo kalaqqino.

Gobbankera heedhanno 23 dani muxxe cea giddo roore tenne paarkera heedhanno yine hendanni. Lawishshaho: wolliimma, heeyyahenna wolootuno kuri labbannoreeti. Cea

calla ikkitukkinni, wolootuno dubbu saada heedhanno daafira, daa''ataanote timbiliqara kora ikkino. Wolootu dubbu saada yineemmeri giddo, gaarraanu, geedimu, hiyyeeyye, doobbiichunna wolootuno kuri labbannori afantanno.

Kuri qarqaru konnira kalaqamu elino elto giddonni boode boonce haa'noonnite. Konni daafira, tenne elto garunni ba'ukkinni amande horoonsi'ra hasiissanno.

Bue: Lamala kifile albi rosaanote maxaafinni haa'ne woyyeessinoonnite.

2c. *Nabbawate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa niwaawete garinni borreessitine rosiisaanchi'nera leellishshe.

- 1. Lokka Abbaayyu paarke qoqqowu qaru quchuminni mageeshshi xeertinyinni afantanno?
- 2. Lokka abbayyu paarke noo qooxeessiti ayyarete gade hiittoote?
- 3. Tenne paarke giddo heedhanno saada hiikkuriitiro su'mansa borreessi.
- 4. Tenne paarke daa''atate mannu timbiliqanno gede assiri maati?
- 5. Tenne paarke giddo heedhanno saada hee'rate injo kalaqinori maati?

3 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallanna handaarrara dafitari'nera galchitini gedensaanni gurcho fiche uyiyye.

Lawishsha: hala'lado – ruukkado

	Qaale	Gurcho qaale
1	iibbado	
2	afi'ra	
3	boonce	
4	giddo	
5	hee'ra	
6	dubbu saada	
7	ea	
8	xeerto	

4^{ki} Roso Afuu Jirte

Su'mi-ledaano

Xawishsha: Su'mi-ledaano yinanniri coyfooliishsho giddo su'ma balaxxe su'munniha geeshsha, gujjo, akata, dana, biikka woleno w.k.l xawissanno.

Lawishsha: seeda, sarawaame, muddamaancho, shaqalaamo, kolishsho, quttaame, biishsha

Kolishshu booti day.

Biishsha beetto daggu.

Daalachi hala'lado mine mi'nino.

Ge'leetu shooshaqa manchooti.

Qarfaafi duume saa hidhi.

Biddissa: Aleenni la'ini lawishshi garinni woroonni noo coy fooliishshuwa dafitari'nera galchitine su'miledaancho qaaleeti yitinanniha hundasi xuruurre.

1. Biishsha beetto rosinke mininni fultu.
2. Hemaancho mancho olla giwansiissanno.
3. Duume saa bero qaltino.
4. Seedu beetti doogote uurre no.
5. Muddamaanchu manchi yinori dileellinoe.
6. Boloccaamu booti boroodanni no.
7. Dancha ooso annansanna amansa ayirrissanno.
8. Ruukkashshu mini hee'rate di''injaanno.
9. Worbu rosaanchi seekke xiinxawanno.
10. Shaqqadu manchi qaarrammoha kaa'lannoho.

5^{ki} Roso

Macciishshanna Coyo'ra

5a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi'ne'' Amooru Gedele'' yitanno niwaawa nabbawanna macciishsha'nera albaanni aanta noo xa'mubba dawarre.

1. Amooru Gedele mama afantanno yitine heddinanni?
2. Amooru Gedele may horo uytanno yite hedatta/o?

6b. Nabbawate Woyti Assoote

Hawaasi Garba Leellishshanno Misile

Hawaasi Garba

Hawaasi Garbi kalaqamu biinfilleho uyno elto giddo mittoho. Kuni Garbi kalaqamu quchumaho biinfille uynoha ikkasi bacu garinni kula dandiinnanni. Kunino, qooxeessaho gura qiniite noo harammaaddanna seeddaanna ilaalla aana hee'ne la'nanniwe woyte, intikkini kassi assanoha ikkasiiti. Woleno, baxxinoha assitannositi wole garbuwa giddo afantannokki qulxu'me konni garbi giddo calla afamate. Woleno, addi addi dani kalaqamira ma'no ikkasi badannosi akataati. Ledoteno, wolu qooxeessira afantannokki cea hee'ra wole badooshshesiiti. Hakkiinnino sairo, howolote hodhishshi addinta hagiirsiisannoho. Konni kaiminni, tenne maalalete base daa''atate xeerto gobbanni dagganno daa''atasine baara widirinna gobba giddo daa''atano batinycho. Jeefotenno, qarqaru diilallote gadera aanno horo tenneeti yinannikkite.

6c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa' muwa niwaawete garinni dafitari'nera borreessitine dawarre

1. Hawaasi Garbi afamannohu hiikkonni quchumiraati?
2. Hawaasi qooxeessira leeltanno ilaalla hiittoreeti?
3. Hawaasi garba wole garbuwanni baxxanno gede assiri maati?
4. Konni garbi giddo hoowolo hiitto ikkite hadhanno?
5. Hawaasi garba daa''atate gobbanna giddo daa''ataano timbliqqannohu mayraati?

7^{ki} Roso **Qaalla**

Qaallate Gurcho Fiche

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara gurcho ikkitanno fiche borreesse

Lawishsha: harammaadda = seeddaanna

Aante	Qaalla	Gurcho fiche
a	biifa	
b	gama	
c	qiniite	
d	quchuma	
e	xeerto	
f	giddoha	
g	dancha	
h	kaima	

Mini Looso

Biddissa: onte qaale borreessitine gurcho ikkannosiha hassine borreesse.

8^{ki} Roso **Afuu Jirte: Su'miledaano**

Biddissa: Konni woroonni shaete giddo noo sumi-ledaano qaalla horoonsidhine coyfooliishshora fooqa darga wonshe.

hisataamo shaaladu haanju faayya raino koonkoonaame boloccaame

1. Ane _____ manna baxisannoe.
2. _____ beetti eembarra dayno.
3. _____ uddano abbie.
4. Saankuri _____ saa hidhino.
5. Arrishsho iibbituro _____ hamashshi fulanno.
6. Dangiite _____ sano afidhino.
7. Hurbaateho dancha gedde _____ maala itoommo.

9^{ki} Roso **Macciishshanna Coyi'ra**

9a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi’ne niwaawe nabbawanna macciishsha’nera albaanni aante noo xa’mo qaalunni dawarre.

1. Badhichu maati?
2. Duguna Dubbaalihu (W/Amanuel Dubaalihu) daafira Macciishshetine egentinoonni?
3. Wolde Amaanueel/ Duguni dubbaalehu badhichi mama afamanno?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaallare gaamotenni hasaabbine tironsa rosiisaanchi/o’nera kulle.

Qara qaalla: *wolapho badhicho hettisa qodhaasine*

Duguni Dubbaalehu Badhicho Leellishshanno Misile

9b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno niwaawe seekkitine macciishshe.

9c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’muwa niwaawete garinni dawari.

1. Macciishitto/tta niwaawenni maricho rositto/a?
2. Wolde Amaanueeli/Duguni Dubbaalehu badhichi hiikko afamanno?
3. Konne badhicho su’minoonni su’mi korkaati maatiro xawisi.
4. Duguni “mittu manchi gede dila’amano” yinoonnihu mayraati?
5. Tenne niwaaweti qara sokka maati?

10^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

10 a. Naabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: niwaawe nabbawa'nera albaanni, aante shiqqino xa'mo qaalunni dawarre.

1. Budu darga yaa mayyaate?
2. Budu dargubbara assinanniri maatiro kulle.
3. Ki'ne heedhinanni qooxeessira afamannohu budu dargi nooro kulle.

Biddissa: Aante noo qara qaallare mimmiti'ne ledi hasaabbe.

Qara qaalla: budu darga urko seeri songo qaxxaro furgao boha

10 b. Nabbawate Woyti Assoote

Geerru Budu Darga Songinota Leellishshanno Misile

Budu Darga

Sidaamu giddo batinye mannu gamba yaannoti budu dargubba no. Addi addi korinni kainohunni, kuri budu dargubba qorowotenni amadate gari ajanni leellanno. Ikkirono, sae sae jajjabbu manni illacha tuge amadino daafira, xaa geeshsha loosu aana leeltanno. Kuri budu dargubba giddo Wonshi, Beerri, Shishshi, Burxe, Teelami, Meerri, Buunami, Ilaala shaafaame, Maa'nichi, Cuukko, Bokkoolinna Garambi lawishshaho kullannireeti.

Tenne budu dargubbara mannu dagate seeri fajjanno garinni songanno. Songo massagannohu dagoomu sumuu yee wodhino geerchooti. Mitiimma heedhanno manni urkosi hattenne songowa mare qaxxadhanno. Qaxxarosira songo uytanno muro furgao aa hooggusiro kado ku'lanno. Qoleno, kado fushshannosiha qaage hatte songonni coyese la'anno gede assi'ranno woy, wole jawiidi songowa massi'ranno. Sidaamu woga giddo coy deerrinni songo dagate mitiimma lowo gawajjo heedhukkinni tirtanno. Tenne wodhora gobbaanni fulannoha bohe hunanno. Konni kaiminni, budu gobbaanni fulate ayno diwo'naalanno.

Bue: Sidaamu Daga Dhaggenna Woga ሲባቱ መከመ 2003 ዓ.ም ሀዋሳ(Qoola: 246-251)

10c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’muwa niwaawete garinni dawarre.

- 1. Xaa yannara mannu budu dargubbara illachisha ajishinohu mayinni ikkino gede xawinsoonni?
- 2. Niwaawete giddo lawishshaho kulloonna dargubba ayeooti?
- 3. Budu darguwati dagoomitte horo maatiro xawisi.
- 4. Songote qaxxaro abbi’rihu qaxxarosi tidhama hoogguru hiikkanno?

11^{ki} Roso	Qaallate Gurcho Fiche
-----------------------------	------------------------------

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara gurcho fichensa borreessi.

- 1. ajisha
- 2. illacha tuga
- 3. gawajjo
- 4. seerunni
- 5. tira

Biddissa: Konni woroonni “A” hunda noo qaallanna handarra “B” woriidinni gurchonsa hasse fiixoonsi.

A	B
1. egennantinori	a. baadiyye
2. quchuma	b. faffo
3. mitiimma	c. afantinokkiri
4. gamba yaa	d. babbaxxa
5. xaado	e. billaalla

12^{ki} Roso	Afuu Jirte: Su’mi-ledaano
-----------------------------	----------------------------------

Biddissa: Konni woroonni shiqino lawishsha la’inihu gedensaanni, borreessinoonni coyfooliishsho daftari’nera galchitine guutisanno su’mi-ledaancho gombote giddonni doortine borreesse.

Lawishsha: ____ daga Hawaasi garba la”ate timbiliqqanno. (Lowo, Duume)

- 1. ____ shaana dikkotenni hirte abbie. (Goomishshaamo, Sarawaamo)

2. _____ umo amandeenna daafuru dino. (Haanja, Shaqala)
3. _____ mancho albi wo'mawoyte xawadoho. (Hisataame, Buuddaame)
4. _____ manchi gobbate goofannota dibanxanni. (Jawu, Bowirino)
5. _____ haqqicho doorre murroonni. (Shaalado, Boloccaamo)
6. _____ beetti kaameela oofanni no. (Shifichu, Manaadu)
7. _____ manchora ooso itisi'rate yanna diajjannose. (Qarooyye, Dunka)

13^{ki} Roso

Macciishshanna Coyo'ra

13 a Macciishshate Albiidi Assoote

Sidaamu Sumuda Leellishshanno Misile

Biddissa: Rosiisaanchi'ne "Sumuda" yitanno yitanno niwaawe nabbawanna'ne macciishsha'nera albaanni aante noo xa'muwa gaamotenni hasaabbine rosiisaanchi'nera/o qaalunni kulle.

1. Sumuda yaa mayyaate?
2. Sumudu aana noo misilla ma sokka sayissanno yitine heddinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaalla gaamotenni hasaabbine hedo'ne xawisse

Qara Qaalla: *toggi yaa birxe xinniiqa boohaara*

13b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okkin nabbawa/bbanno niwaawe seekkite macciishshi.

13c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi'ne nabbawanna/bbanna macciishshitini niwaawe garinni aantino xa'muwa qaalunni dawarre.

1. Sumudu hiikko Qoqqowi giddo afamanno?
2. Sumudu qooxeessira noo way alilicho hiitto ikkanno?

- 3. Sumudu quchumaho ma horo uynoha lawanno’ne?
- 4. Niwaawenniti qara sokka maati?

14^{ki} Roso

Nabbawa

14a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Daaete Dargubba” yitanno niwaawe nabbabbina albaanni, aante noo xa’muwa qaalunni dawarre.

- 1. Daaete dargubba yaa mayyaate?
- 2. Sidaami giddo daaete dargubba yinanniri giddo afootto/are kuli.

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche miilla’ne ledoo hasaabbe.

Qara qaalla: fooncho womaashsha daafa goyre

14 b. Nabbawate Woyti Assoote

Daaete Dargubba leellishshanno Misile

Daaete Dargubba

Sidaamu Dagoomu Qoqqowi giddo daaete ikitannoti batinye dargubba heedhanno. Kuri giddo Hawaasi garbi, Wondo Gannatetenna Gidaawu iibbalicho, Lokka Abbaayyu paarke, Loggitu, Galaanunna Bo’nooru fooncho, Garambi, Argaddu, Duumenna Allamuru ilaali, Bansi, Hallonna Agani tulloo lawishshaho kullannireeti. Tenne daaete dargubba garunni

amande hasiisanno garinni egeensiisa dandiiniro, daaete daggannoriwiinni hala'lado miinju eo afi'ra dandiinanni kalaqamu jirooti. Sidaami baatto aana naandanniri kuri calla dikkitinno. Ayyarete gadenna baattote ofollo umise maalalsitannote. Alicheame woy qiidado baatto afidhino gooddonna xe'a, babbaxxino bikkinni minnoonniti sheekku minna, minnate badheenni uurritinoti xomoosa weese addintanni baxissanno. Goyrete yannara qamadenna hayxu daffanno woytenna iillanno woyte la"ate halchishanno. Worichonna gammooje hinge diirriniro, dirunni lame sase hinge womaashsha hidhinanni jajji mulinni fafi diassinoho. Sidaamu baatto garunni amande horoonsi'niro, xa ikkinohunni roore daaete dangannite.

14 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa' muwa dafitarikkira borreessite niwaawete garinni dawaro uy.

- 1. Sidaamu qoqqowi giddo noota daaete dargubba borreessi.
- 2. Niwaawete giddo kulloonniti daaete dargubba hala'lado miinju eo abba dandiitannohu mamooteti?
- 3. Alicheame baatto aana baxisannoreeti yine xawinsoonniri maati?
- 4. Worichonna gammoojje hinge diirrinanni woyte mulinni fafi assannokki gede xawinsoonniri maati?

15 ^{ki} Roso	Borreessa
-----------------------	-----------

Biddissa: “Lokka Abbaayyu Paarke ”yitanno niwaawe marro nabbabbe niwaawete qara qara coyeti yaattore/ttare borreessite kifilete shiqishi.

Biddissa: Paarkete giddo heedhanno saadaha su'mansanna dargansa boreessitine kulle.

16 ^{ki} Roso	Qaalla
-----------------------	--------

Qaallate Gurcho Fiche

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara gurcho fiche borreessite qoli.

1. xeicho	4. naada
2. garunni	5. alicheame
3. miinju eo	

Biddissa: Konni woroonni “A” gaamora noo qaalla ledo “B” gaamo woriidinni gurcho fichensa hasse fiixoonsi.

A	B
1. qiidado	a. gidda
2. dirra	b. xeerto
3. hidha	c. iibbado
4. mule	d. shiqa
5. fafa	e. hira

17^{ki} Roso

Afuu Jirte: Su’mi-ledaano

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishsho giddonni Sumi-ledaancho qaale badde hundaanni xuruuri.

1. Luulakko duumo naxala hidhitino.

2. Buchaachi chaachaara beettooti.

3. Jissi ruukado bolale hidhino.

4. Kalaa Maggaari hanqaaleessa geercchooti.

5. Qarraataamo manna kaa’la danchate.

6. Simbiire harancho danancho afidhdino

7. Shubbaare amasera ilamuraancho beettooti.

18^{ki} Roso

Afuu Jirte: Su’mi-ledaano

Biddissa: Konni woroonni shaete giddo noo qaalla dafitari’nera galchitini gedensaanni, sumi-ledaano qaalla calla baddine borreesse

biire	du’ma	dafitara	siitta	hanqaaleessa	wodanaamo	jajjara
wodanaame	ogeessa	sirba	iti	bokko	bokkaamo	lalo goxi

FOOLIISHSHO LEE

ISPOORTE

Qechinoonni *Yanna* 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ macciishshite rosichonsa beeha,
- ◆ nabbabbe niwaawete hedo kula,
- ◆ coyfooliishsho massagaanchunna gurdu sumiimmenni borreessa,
- ◆ qaallate egenno bowirsi'rate.

1^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

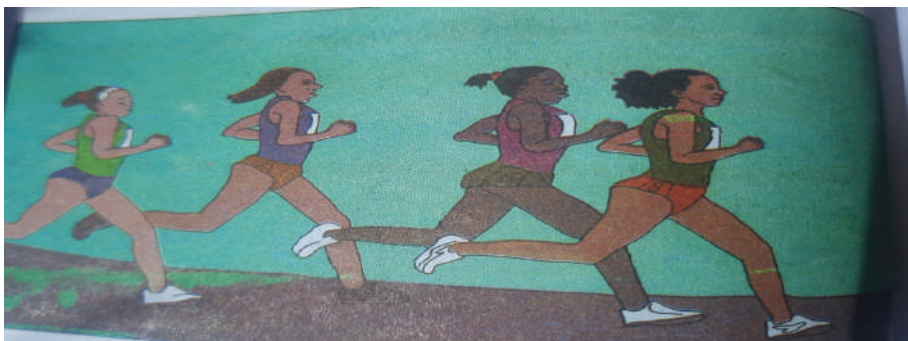
1a. *Macciishshate Albiidi Assoote*

Biddissa: Rosiisaanchi'/o'ne niwaawe nabbawa/bba'nera albaanni, woroonni shiqqino xa'mo miilla'ne ledo hasaabbine dawaro rosiisaanchi/o'nera kulle.

1. Gobbate deerrinni doddannore ayeoo egentinoonni? Su'mansa kulle.

Biddissa: Aante noo qaallara fiche kulle.

Qara Qaalla: *bikka kalqe bacu beellama bilchaata*

Dodaano Leellishshanno Misile

1 b. *Macciishshate Woyti Assoote*

Biddissa: Rosiisaanchi'/o'ne nabbawa/bbanno niwaawe seekkitine macciishshe.

1 c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Macciishshitini niwaawe garinni aantino xa'mo dawarre.

- 1. Sidaami giddo luphi yite macca fultino dodaano ayeootiro kulle.
- 2. Kuri dodaano dodde qeeltinohu may deerrinniti?
- 3. Xaa yannara gobbate deerrinni doddannori giddo egennaminoha/ntinota kuli.
- 4. Niwaawete giddo kulloonna dodaano gobbaanni ki'ne affinoonniri ayeootiro kulle.

2 ^{ki} Roso	Nabbawa
----------------------	---------

2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino niwaawe nabbawate albaanni aantino xa'mo dawarre.

- 1. Dodaanchu Balayne Diinsamohu daafira affinoonnire kifile'ne miillara shiqishshe.

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla tiro miilla'ne ledo hasaabbine kulle.

Qara Qalla: <i>maaratoone</i> <i>ba'raarsha</i> <i>qolchansho</i> <i>riqiwa</i>
--

2 b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Dodaancho Balayne Diinsamoha Leellishshanno Misile
Balayne Diinsamo

Balayne Diinsamohu ilaminohu 1957 M.D Shabbadiini Woradira Diiramo Afaraaru olliiraati. Rosu minira einohu xaa gede rosu mini hala'linokki yannaraati. Balayne

Diinsammohu 1972 M.D Midire Gennetete Umi Dirimi Rosi Mine assinoonni 800nna 1500 Meetire qolchanshote heewora mulla lekkanni dode layinkiha ikkino jawaataati. Hakkiinnino, lowonta keeshshikkinni gobbomu deerrinni 1974 M.D assinoonni heewora Sidaama riqiwe boco maaratoone beeqqora ontihanna leyikkiha ikkatenni gumulino. Aanteteni, 1976 M.D Shaanballichu Abbebe Biqilihu qaaggora assinoonni maaraatoonete heewora 2:28 (lame saatenna lemiina settu daqqiinni) gude deerra 13kiha ikkino. Konni kaminnino, addi illacha tunge la'nanniha ikkino. Ledoteno, 1978 M.D Tookiyote assinoonni heewora 2:08:29 gumulino. Hoolaandete Rooterdaamera 2:09:09 saatenni layinkiha ikke jeefisino. Hakko dironni qole Moskote 2:14:23 gumatenni umiha ikkino. Hattono, 1979 M.D Hoolaandete assinoonni qolchanshora 2:12:52 saatenni umiha ikke jeefisino. Nayroobi Afirku shanpiyoonera 2:14:47 saatenni, Rooterdamete 2:06:50 saatenni dode uynoonnisiha gumatenni umiha ikkino.

1981 M.D Jaappaanete maaratoone heewora massaganni keeshshe layinkiha ikkatenni gumulino. Hakko dironni qole Roterdamete 2:08:39 saatenni gumatenni umiha ikkino. Tini jawaantesi, Balayne Diinsamoha ba'raarsha afi'rasira ledote maraatoonete qolchansho maccaha assitinosi.

2 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora dawaro niwaawete giddonni hassine dawarre.

- 1. Balayne Diinsamohu ilaminohu mamaatinna mamarootiro xawisi.
- 2. Balayne Diinsamohu dode umiha ikke qeelinohu hiikkootiro tittirte xawisi.
- 3. Shaanballichu Abbebe Biqilihu qaaggora assinoonni maaraatoonete heewora Balayne Diinsamohu meekki deerra fuli?
- 4. Balayne Diinsamohu heeshshonni ki'ne umi'nera may rosicho adhitinanni?

3 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Biddissa: konni woroonni shiqqino qaallara eote fiche uy.

1. hala'linokki	4. gumula
2. heewisama	5. massaganni
3. riqiwa	

Biddissa: Aantete shiqqino qaallaranna handaarrara gurcho fichensa uy.

1. illacha tuga	4. jeefo
2. jawaata	5. hala'lado
3. baraa'ra	

4^{ki} Roso

Borreessa

Coyfooliishsho, massagaanchunna gurdu Sumiimmenni Borreessa

Massagaanchu yaa, coyfooliishsho giddo ikkitote gumulaanchooti woy ikkitote annaati yaate.

Wolu garinni, mittu assooti wo'manno gede assannoho.

Gurdu kayinni, coyfooliishsho giddo ikkito leellishannoho.

Lawishsha: Waarite shaana gaffu.

Waarite – massagaanchu/ikkito gumulaanchooti.

shaanu - massagamaancho/ikkito aanasi ikkitinoha ikke leellanno

gaffu – gurdaho ; ma"assinoonniro leellishannoho.

Biddissa: Lawishshu garinni onte coyfooliishsho loosse.

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishsho giddo massagaanchoho sumuu yaanno gurda gombote malaati giddonni haadhe wirro borreessi.

1. Dawassi baatto (loosi'ri/ loosidhu)
2. Laantu waasa (toshshitu/toshshinummo).
3. Janni kaameela (oofi /ooffanno).
4. Baraatu ado (shaffu/shanfeemmo).
5. Shore weeshsho (murtu/ murino).

5^{ki} Roso

Macciishshanna Coy'ra

5a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: rosaano niwaawe macciishsha'nera albaanni, konni woroonni noo xa'mo qaalunni dawarre.

1. Qooxeessi'nera godo'litinanni godo'le dana rosiisaanchi'nera kulle.
2. Baadilicho isipoortenna godo'le yinanniri giddo affinoonnire kulle.
3. Ki'ne qarqari'nera hiittenne isipoortete godo'le godo'litinanni?

Biddissa: Aantete noo qaalla dafitari’nera galchitini gedensaanni fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *saddeeqa balchooma sheshisha caccafo*

5 b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe seekkitine macciishshe.

5 c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mora dawaro niwaawete garinni borreessitine qolle.

- 1. Baaadilicho isipoortete godo’le maa maatiro xawisi.
- 2. Jajjabbaannu yanna saysate godo’lanno godo’le hiikkuriiti?
- 3. Manaadda ooso godo’litannoti baadilicho isipoorte hiikkuriiti?
- 4. Budu isipoortete godo’le giddo hawadi calli godo’le hiittenneti?
- 5. Budu woy baadilicho isipoorte godo’le godo’linannihu mayraati?

6 ^{ki} Roso	Nabbawa
----------------------	---------

6 a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Saddeeqanna Uge” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni, konni woroonni shiqqino xa’mora dawaro qolle.

- 1. Uge godo’litine egentinoonni?
- 2. Saddeeqa hiittoonni godo’linanniro affinoonnire rosiisaanchi/o’nera kulle.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tiro miilla’ne ledο hasaabbine qolle.

Qara Qaalla: *booharsha badiro kurkura*

6 b. Nabbawate Woyti Assoote

Saddeeqanna Uge Godo'lanno Manna Leellishshanno Misile

Saddeeqanna Uge

Saddeeqa godo'linannihu haqqunni bonce loonsoonni badiri aanaati. Hakko badiri aana guraanni 10 qiniiteenni 10 mitteenni 20 bale kurkurranni. Lamente qaccera kayinni, batidhuwiinni kayinse saddeequ gumma wodhinannire lame naggi yitino balla kurkurranni. Saddeeqa godo'linanni woyte mitte mittente balera shoole shoole guma worranni. Tini gumma saddeequnnita, biyye, manaadda kinna woy haqu laalo ikka dandiitanno.

Saddeequ godo'le heewo gaamote woy annu annunni godo'linannita ikkita gumma hattenne cu'me godo'lanno manchi kayinni lamenka widoonni mitto mittolla ikkanno. Gaamote miilla kayinni, godo'lete hayyo aana amaaltanni godo'le irkissanno.

Saddeeqa godo'linannihu wi'late mine, jilu noowa, songonniwa hasaawu hanafa geeshsha boohaarateeti. Tini godo'le hiikkiinni ka'ne hiikka marranniro hendanni godo'linanni daafira, lowogeeshsha heda xa'manno buqqeete loosooti. Qeellannihuno gamba assi'noonni gumma batinyinniiti.

Uge kayinni, saddeequnninte gede godo'linannita ikkita heedhenni baxxitannohu ooso allaalenniwa godo'litannota ikkasenninna saddeequ gede badiro qixxeessa hasiissukkinni kinchu woy baattote aana bale kurkurre godo'linannita ikkasenniiti.

Bue የሲዳማ ብሔር ታሪክና ባህል፤ ሀዋሳ 2003 ዓ.ም (ገፅ 352)

6 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'muwa nabbabbini niwaawe garinni dawarre.

4^{ki} Kifile Sidaamu Afii Rosaanote Maxaafa

1. Saddeeqa godo'linanni gara xawisi.
2. Saddeeqa godo'linannihu mamooteti? Ay godo'lannoro xawisi.
3. Saddeequ godo'le giddo gaamote miilla qeechi maati?
4. Saddeequ godo'lera qeelinoha bandannihu mayinniiti?
5. Saddeequnna ugete godo'le mittimmanna badooshshi maati?

7 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

Biddissa: konni woroonni noo qaallanni coyfooliishsho loosse.

Lawishsha: doddu

- Ooso rosu minira doddu.
1. godo'litu
 2. kurkuri
 3. irkissanno
 4. godo'litanno
 5. xinqi'nummo

Biddissa: Konni woroonni shiqqinota taaltinokki coyfooliishsho taashshitine borreesse.

1. Ooso uge godo'li.
2. Dangiite mullicho lekkanni dondummo.
3. Aninna rodii'ya rosu minira ha'ri.
4. Isi soodo guto fultino.
5. Wo'manti rosaano rosu mininni cancitanni fuli.

8 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi'ra
----------------------	------------------------

8 a. *Macciishshate Albiidi Assoote*

Biddissa: “Dodaancho Turbo Tumoha” yitanno niwaawe macciishshitinara albaanni, aante noo xa'mo dawarre.

1. Turbo Tummohu egennamannohu mayinniiti?

Dodaancho Turbo Tummoha Leellishshanno misile

Biddissa: Rosaano, antete noo qaalla fiche dafitari'nera galchitinni gedensaanni fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara qaalla: *maaraatoone dhaggeeffata qolchamaano*

8 b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbannohe niwaawe seekkite macciishshi.

8 c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: woroonni noo xa'mo macciishshitini niwaawe garinni qaalunni dawarre.

- 1. Turbo Tumohu ilamino agana, dironna worada kuli.
- 2. Turbo, Endoweenete maaraatoone gudino yanna kuli.
- 3. Endoweenete maaraatoone dodi barri hiikkonneeti?
- 4. Turbo, Niwu Yorkete maaraatoone qeeli saate wo'ma xawisi.
- 5. Turbo, qolchansho assi gobba giddonni lame kulle.

9 ^{ki} Roso	Nabbawa
----------------------	---------

9 a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Aante noo niwaawe nabbawa'nera albaanni, konni woroonni shiqqino xa'mo qaalunni dawarre.

- 1. Sidaamu Buni lekkate kaase godo'lanna la'ine egentinoonni?
- 2. Tenne yannara Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawera godo'litannori giddo egennantinore kifilete miilla'ne ledi hasaabbine rosiisaanchi/o'nera kulle.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara fiche gaamotenni hasaabbine qolle.

Qara Qaalla: *kilawe macca fula boode*

9 b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbe.

Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawe

Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawe hanafantinohu, Woxawaajje 20, 1999 M.D Daarrate Woradira Qawaadu Quchumiraati. Hanafantu waro “Daarra Kanama” yaamante su’mantinote. Boode yanna gedensaanni tenne “Daarra Kanamu” kilawe Sidaamu Buni Kilawe widira qolle su’ma soorrinoonni. Tini Kilawe hakkawaro, Wodiidi Daganna Dagoomi Qoqqowi giddo sayikkita ikkita Sidaamu giddo kayinni umite. Xaa yaannara, Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawe Hawaasi Quchuma teesso assidhe heedhanno.

Tini kilawe jawaattanninna egennantanni hadhe Itiyophiyu deerrinni macca fultino kilawe ikkitino. Kilawenniti godo’laano yanna yannantenni soorrantannoha ikkirono godo’laasinete giddonni, Yaaseeri Mugerwa, Okiki Afolabi, Mehari Mena, Fabien Famolle, Maammadu Sidibe, Girma Beqqele, Biiniyam Demixe, Mohaammed Naasirinna wolootano kula dandiinanni.

9 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’mora niwaawe seekkitine nabbabbinihu gedensaanni xawishsha uyiyye.

1. Sidaamu buni lekkate kaase mama hanaffu? Mamaro?
2. Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawera godo’litino godo’laasineeti yine su’mansa qummi assinoonniri ayeooti?
3. Sidaamu Buni Lekkate Kaase Kilawe safantanno yannara Wodiidi Daganna Dagoomi Qoqqowi giddo me’e lekkate kaase kilawe no?
4. Xaa yaannara, sidaamu buni lekkate kaase kilawe teesso assidhe heedhannohu hiikkooti?

10^{ki} Roso

Qaallate Eote Fiche

Biddissa: Konni woroonni noo qaallaranna handaarrara sa’u niwaawe seekkitine nabbabbine eote fiche borreesse.

1. hanaffinohu	4. teesso
2. su’mantinote	5. egennantanni
3. boode yanna	6. macca fula

Mini Looso

Biddissa: Rosaano, “Sidaamu Buni Lekkate Kaase” yitanno niwaawe marro seekkitine nabbabbinihu gedensaanni qaagginanniha 5-7 qaali geeshsha borreesse.

11 ^{ki} Roso	Nabbawa
-----------------------	---------

11 a. *Nabbawate Albiidi Assoote*

Biddissa: Rosaano, konni woroonni noo niwaawe nabbawa’nera albaanni, aantino xa’mora dawaro qaalunni qolle.

1. Qale qasidhine egentinoonni?
2. Qale qasi’rate godo’le hiittoote?

Biddissa: Aante noo qara qaalla fiche gaamotenni hasaabbine tironsa kulle.

Qara Qaalla: *ugaaxa heesaga jaarre*

11 b. *Nabbawate Woyti Assoote*

Qalete Godo'le

Qale doycha ikkita haqunni xaanxe loonsannite. Tenne qale godo'linannihu woy qasi'nannihu hojja lame qaafo ikkitanno siqqa siwiilunni woy faagotenni qunxeeti. Qale qasi'rate injiitanno yanna badheessunni kayisse hawadi geeshsha noo yannaati. Korkaatuno, siqqa baatto qasse e'e uurrinnanohu baatto xeenunni quffe shaqqitannohuraati.

Tenne godo'lera kora ikkannori aja ooso mannimmansa kaajjishi'ratenna albillitte loossanno ugaaxete loosira umonsa qixxeessateeti. Qale qasi'nannihu taalashshunna hala'ladu xawiraati. Godo'lete 5-7 geeshsha ikkitanno dume lame gaamora beehama hasiissanno. Qale, mitte gaamo widiri qolle daashshine ollanni. Gurcho gaamo heesagge qassanno. Wole gaamono bado agadhite tugginota qassanno. Mitte gaamohu qale qase uurrisiro, te'e gaamoha woshshineenna qasihu uurrino darga uurre heesage lae qasanno.

Qalete godo'lera qeeltanno gaamo gumullannihu gaamo itte gamba assidhino siqqa batinyinniiti. Intanni siqqubbara balanxe wodho wodhinanni. Tenne wodho garinni umiti maaraho. Maara yaa siqqa itihu itantu gaamora woy annira godo'lete gedensaanni yemahe itinse annaho qolate. Layinkiti, shetisate. Kuni assooti qeeltino gaamo siqqa haqqichote iimira qolte shetisse agurtannote. Ubbuta siqqote anni adhanno; shettuta giddine woy olle dirrinse adhinanni. Sayikkiti, Jaarre ganate. Jaare gana, intoonni siqquwa kinnate woy haqqete aana qanse qara ficiirsatenni horote gobbaanni assate yaate. Shoolkiti, itate. Ita balanxe sumuu yinoonni garinni intoonni siqquwa co'ontanni adhine gantannite.

Bue የሲዳሞ ብሔር ታርክና ባህል፤ ሀዋሳ 2003 ዓ.ም(ገፅ 348-349)

11 c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noota “Qalete Godo'le” yitanno niwaawe seekkitine nabbabbinihu gedensaanni, aantino xa'mora xawishsha uyiyye.

1. Qale qasi'nannihu may yannaraati?
2. Qalete godo'lera qeeltino gaamo gumullannihu mayinniiti?
3. Qale qasi'nara albaanni lamenti gaamo massitanno?
4. Qale qasi'nanni kori maat?
5. Qale hiitto assine ollanni?

12^{ki} Roso

Nabbawa

Biddissa: “Qalete Godo’le” yitanno niwaawe marro nabbabbine aantino xa’mora “addaho/xaraho” yitinanni dawarre.

1. Qalete godo’le gaamotenni godo’linanni godo’leeti.
2. Qalete godo’lera kora ikkinohu aja dume dhuka kaajjishatenna ugaaxete qixxeessateeti.
3. Qale qasi’nannihu arrooti.
4. Qale qssi’nanni siqqo hojja 5 qaafo ikkitanno.
5. Qale qasidhannori jajjabba meentonna labballooti.

13^{ki} Roso

Borreessa

Biddissa: Aante shiqqino coyfooliishshuwara ikkitote anninna gurdu sumuu diyiinote. Konni daafira, garunni wirro taashshitine borreesse.

Lawishsha: Bareedo qale xaaxxu.

Bareedo qale xaaxi.

1. Daarimo siqqo qunxummo
2. Danguri hamashsho shitu.
3. Baxiso buna gaffinanni.
4. Ooso qale qasi’nummo.
5. Damboowi doobbiicho shitu.

14^{ki} Roso

Qaalla

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara niwaawete giddo noonsa eote fiche borreesse.

1. maara	4. heesaga
2. ugaaxa	5. jaarre gana
3. shetisa	6. ita

Biddissa: Konni woroonni noo qaallanni coyfooliishsho loosse.

Lwishsha: ganneemmo.

Ninke siqqubba intummoro, jaarre ganneemmo.

1. ittu	3. gumultanno	5. maartu.
2. qasidhu	4. qolloommo	

15^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

15 a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne “Sharro” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna'ne macciishshiisha'nera albaanni, aante noo xa'mo wo'naalle.

1. Sharrote heewo yaa mayyaate?
2. Ati sharro sharrante egennootto/a?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche miilla'ne ledoo hasaabbine qolle.

Qara Qaalla: *sarraaqa darawo layi'ra*

15 b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki macciishshiisha/shshannohe niwaawe seekkite macciishshi.

Wedellu SHarrantanna Leellishshanno Misile

15 c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Macciishshitini niwaawe garinni aante noo xa'mo dawarre.

1. Sharro mayra sharrammanniha
2. Sharrame qeelamihe hiissine bandanni?
3. Sharrammanni yannara tugate yine maa assa didandiinanni?
4. Sharrammanni yannara ofolle la'annohu ayeeti?
5. Sharramate yannara hiikkicho amada dandiinanni?

16^{ki} Roso

Nabbawa

16a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe nabbawan'eara albaanni, aanete noo xa'mao qaalunni dawarre.

1. Qollee godo'late may hasiisanno?
2. Qollee ay godo'lanno? mama?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaallara fichensa waaxo waaxotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *bokko qeeda qunquma*

16 b. Nabbawate Woyti Assoote

Mannu Qollee Godo'lanna Leellishshanno Misile

Qolleete Godo'le

Qollee Sidaamu budu godo'le giddo mittete. Godo'lete garino, gannu godo'le ledi lambe afi'rinoho. Tenne godo'le godo'late hojja 1m (mitte meetire) ikke qaccete bokko woy qolda afi'rino kutinna qunqumu hasiisanno. Godo'linannihuno Birra aganira hananfe arru goofa geeshsha noo yanna giddooti. Godo'le tini dirunni ajanna akkala yite baddannokkihura, darawo darawontenni gaamo kalaqi'ne godo'linanni.

Godo'linanni baseno, lekkate kaase godo'linanni gedee xawiraati. Mitte qolleete gaamo miilla 7-10 geeshsha ikkana, gannanni kuti wo'munku anga hee'ranno. Godo'le hanafantannohu, xawu mereerira qunquma qeedatenniiti.

Qolleete qunqumi kaajjillenna kee'mille afi'rino daafira, godo'laano gawajjannokki gede lowo qoropho assa hasiissanno.

Godo'lete yanna lainohunni, lamenti gaamo sumuu yitino garinni gumulantanno. Qeelaancho bandannihuno, sumuu yinoonni yanna giddo luphiima guma abbatenniiti. Qeelantu gaamo kayinni giddonsanni mitto filte uyteenna hakkuyra umoho obba buurreenna qeeltu gaamo “Agishsho ikki; harricho ikki” yitanni maa’eelsitanno.

Bue የሲዳሞ ገብረ ታርከና ባህል፤ ሀዋሳ 2003 ዓ.ም(ገፅ 349-350)

16 c Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: “Qolleete Godo’le” yitanno niwaawe seekkitine nabbabbinihu gedensaanni aante noo xa’mo dawarre.

- 1. Qollee godo’late hasiisannore borreesse.
- 2. Qollee godo’late yannara mitte gaamo giddo me’e miilla heedhanno?
- 3. Qollee hiittoo kutinni godo’linanni?
- 4. Qollee godo’lite qeeltanno gaamo hiissine bandanni?
- 5. Qollee godo’le gudate mageeshshi yanna adhanno?

17 ^{ki} Roso	Qaalla
-----------------------	--------

Qaallate Eote Fiche

Lawishsha: Beettu qollee qeedi.

“Qeedi” yaanno qaali tenne eo garinni qollee godo’linanni yannara qunquma gannanni garaati.

Biddissa: Aante noo qaallara aliidi lawishshi garinni eote fichensa uy.

- A. qunquma
- B. qolda
- C. maaeelsitanno
- D. aja akkala
- E. darawo
- F. gumulama

Biddissa: ‘A’ hundaanni noo qaalla ‘B’ hundaanni noote ledo gurcho fichensanni xaadissee fiixoonsi.

“A”

- 1. aja
- 2. qoldashsho
- 3. hanafa
- 4. sumuumme
- 5. arro

“B”

- a. gumula
- b. hawado
- c. gibbo
- d. suwashsho
- e. akkala

18^{ki} Roso

Borreessa

Coyfooliishsho Giddo Massagaanchunna Gurdu Sumuumme

Biddissa: Rosaano, aante noo coyfooliishsho massagaanchunna gurdu sumuu yaanno gede assite borreessitanno gede assi.

Lawishsha: Daanniso addama adde hidhitu.

Aliidi coyfooliishsho massagaanchunna gurdu sumuumme afidhinokkite.

Sumuumminse borreessinro: Daanniso addama adde hidhi” yaannoha ikkanno. Korkaatuno, Daanniso labbaaha ikkinohura ‘hidhi’ yinanni ikkinnina, hidhitu diynanni.

- 1. Shiqo rosu mininni dagge amase kaa’li.
- 2. Anera techo Sidaamu Afii fonqoli noonke.
- 3. Boontu ga’a rosu minira ha’roommo.
- 4. Aninna Bunnaqi kaase ga’nitini.
- 5. Qolleete dulli umo qoldashshote.

Biddissa: Aante noo coyfooliishshuwa massagaanchunna gurdu sumuumme agartine uynoonni dorishshi giddonni doortine dafitari'ne aana hundansa xuruurre.

1. Qolleete qumqumi kaajjillenna kee'mille (afidhino, afi'rino).
2. Qollee lame gaamo (godo'litanno, godo'litto).
3. Duushshi qolleete qunquma (qeedi, qeeddu).
4. Qawaaxxo qollee ga'nitanno ooso (woshshi, woshshitu).
5. Qolleete godo'le aja akkala (dibadanno, dibaddanno).

FOOLIISHSHO LAMALA

WAA

Qeechinoonni Yanna 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite qeechu godo’le godo’la,
- ◆ Nabbabbe borro xawisa,
- ◆ Uminsanni coyfooliishsho taashshite borreessa,
- ◆ Gurdi-ledaano horoonsidhe coyfooliishsho loosa,
- ◆ Uynoonni umi aana yekkeerama,
- ◆ Uynoonni gurda horoonsidhe wo’ma coyfooliishsho loosate.

1 ^{ki} Roso	Macciishsha
----------------------	-------------

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi’ne “Barraho Agate Hasiisanno Way Bikka” yitanno niwaawe macciishshiisha’nera albaanni, aantanno xa’mo qaalunni dawarre.

1. Waa batise aga keeraanchimmate aana mitiimma abbitanno yitine heddinanni?
2. Barru giddo mageeshshi waa aga hasiisanno yitine heddinanni?

Waa Aganno Manna Leellishshanno Misile

Biddissa: Konni woroonni noo qaallanna handaarra fichensa gaamotenni hasaabbe.

Qara qaalla: ordu aana oksijiine gawajjo godowu moolle kubbaayya
jilba

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe seekkite macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aante noo xa’muwa macciishshitini niwaawe garinni dawaro qolle.

1. Waa batinse aga ordu aana uytanno horo maati?
2. Barraho mageeshshi waa aga hasiissanno?
3. Way aanno horo giddonni sasericho kuli.
4. Tenne gufoti qara hedo maati?

2^{ki} Roso

Coyi’ra

Yekkeero

Yekkeero lamenna lamu aleenni higinno manni woy gaamo mitte hedo aana farqaabbe amanyoote agarino garinni assitanno hettisamaati.

Yekkeerote yannara agadhinanni amanyoote

- ◆ Yekkeerammani umo doodha
- ◆ Mimmito ayirrisa
- ◆ Doodhinoonni uminni fula agura.
- ◆ Jeefote yoo aanchu aanno gumulo sumuu yee adha.

Yekkeersiisaano lainohunni

- ◆ komite hee’ra hasiissanno
- ◆ yoote aanchi hee’ranno
- ◆ yekkeerote guma borreesse amadanno borreessaanchi hasiissanno

Biddissa: Rosiisaanchi’ne mitto umo dooreenna’ne kifilete giddo yekkeeramme.

3^{ki} Roso

Nabbawa

3a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Way Horo” yitanno niwaawe nabbawate albaaanni aantino xa’mo dawarre.

1. Ki’nete waa maa maaho horoonsi’nanniro hasaabbine rosiisaanchi’nera kulle.

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: *dhaaddo dhaaddiweelo gorsa burqisa*

3b. Nabbawate Woyti Assoote

Waa Addi Addi Hajora horoonsi’ranno manni Misile

Way Horo

Way baattote aana heedhanno lubbo noo kalaqama baalate dhaaddotennino ikko dhaaddiweelo horo afi’rinota dea dihasiissanno. Way dhaaddote aanno horo giddo aga, sagale qishi’ra, biso hayishshi’ra, uddi’nanni udduunne hayishshi’ra, sagale horoonsi’nanninna addi addi uduunne hayishshi’rate horo afi’rino. Dhaaddiweelo horo yinanniti kayinni, industirete loosira, faabirikkate loosira, gorsu loosira, caabbichu wolqa burqisate woy elekitirikete wolqa kalaqatenna daa’atate hajora aanno horo gedereeti.

3c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa Niwaawe nabbabbinanni aantino xa’mo dawarre.

1. Mannu oosora way dhaaddotenni may horo aannoro xawisi.
2. Wayinnita dhaaddiweelo horo maatiro xawisi.
3. Niwaawete giddo qummi assinoonniri gobbaanni, way aanno horooti yaattore kuli?
4. Udduunneno ikko meessinaatu co’ichimma agadhate widoonni way hoogoommero may mitiimma kalaqantanno yitine haddinanni?

4^{ki} Roso

Borreessa

Wo'ma coyfooliishsho Borreessa

Xawishsha: Wo'ma coyfooliishsho yinanniti nabbawannohura xa'mo kayissannok-kitenna wo'ma sokka sayissannote.

Lawishshaho:

Ninke sagale intummo.

Kolishshu booti boroodanni no.

Biddissa: Aleenni la'ini lawishshi garinni onte wo'ma coyfooliishsho borreessitine rosiisaanchi/o'nera leellishshe.

5^{ki} Roso

Qaalla

Qaalla Garunni Horoonsi'ra

Biddissa: Konni woroonni noota xea coyfooliishshubba uynoonni qaalla giddonni doorte wonshi.

1. Daaite sagale _____ no. (agganni, ittanni)
2. Laantu gide _____ no. (xorshitanni, daakkanni)
3. Waansari _____ ite _____ agi. (waa/sagale)
4. Danchuma rosu minira _____ hadhu. (dodanni, doddanni)
5. Busulu qaaqqi uynoonnire _____ wi'lanno. (itanni, ittanni)
6. Booni _____ gulufe day. (booto, farashsho)
7. Laanqe _____ bocanni no. (weese, haqqe)
8. Daafursi qaera mannu _____. (ofoltino, ofollino)
9. Shagge waasa _____ no. (gaffanni, qishshanni)
10. Qaanquri saada _____ qoli. (hadirira, holgira)

6^{ki} Roso

Afuu Jirte

Coyfooliishsho giddo gurda horoonsi'ra

Xawishsha

Gurdu coyfooliishsho usuraanchooti. Qoleno, gurdu assoote leellishannoho.

Lawishsha: Baatire uddano hayishshitu.

'hayishshitu' yaanno qaali Baatire maa assitinoro kulanno qaaleeti.

Biddissa: Konni woroonno noo coyfooliishshuwa dafitari'nera galchitini gedensaanni, aleenni la'ini lawishshi garinni gurda xuruurtine leellishshe.

1. Gidawu huuro macciishshishikki ha'ranno.
2. Xeenu gordunni dirranno.
3. La'mitu xalala waa aggu.
4. Techo rosaanote fonqolu noonsa.
5. Be'ro lowo xeenaa ganino.
6. Hawaasi garbi quchuma biifisino.
7. Anganni way xalala ikka hasiissanno.
8. Xeaho haameelo wo'mitino.
9. Sidaami gobba la'ate baxissannote.
10. Gobbate hobbaate wo'munku manni jirooti.

7^{ki} Roso

Macciishsha

7a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne "Way Doycho" yitanno niwaawe nabbabbanna/wanna macciishshitinara albaanni aantino xa'mo qaalunni dawarre.

1. Way doyicho yaa mayyaate?
2. Xeenu mayinni kalaqamanno yitine heddinanni?

Way doycho leellishshanno misile

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fichere gaamotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: guunjo cororreessa wuqiyaanoose baara

7b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe seekkite macciishshi.

7c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aante noo xa’muwa macciishshitini niwaawe garinni dawarre.

1. Baattote aana xeenaa ganate kaima ikkinohu maati?
2. Way bissa giddo jaajjabbanna bissa badde xawisi.
3. Manaadda way bissa hiikkuriiti?
4. Macciishshitini gufoti qara sokka maati?

8 ^{ki} Roso	Coyi’ra
----------------------	---------

Biddissa: “Way dhaaddote aanno horo dhaaddiweelo horonni roorete/Way dhaaddiweelo aano horo dhaaddote aanno horonni roorete” yanno uminni lame lame gaamora babbaxxitine kifilete albaanni fultine yekkeeramme.

Xawishsha: Way dhaaddote aanno horo: agate, sagale qishi’rate, biso hayishshi’rate, uddi’nanni udduunne hayishshi’rate, sagale horoonsi’nanninna addi addi uduunne hayishshi’rate horo afi’rino. Dhaaddiweelo horo yinanniti kayinni, industirete loosira, faabirikkate loosira, gorsu loosira, caabbichu wolqa burqisate woy elektirikete wolqa kalaqatenna daa’atate hajoraati.

9 ^{ki} Roso	Borreessa
----------------------	-----------

🕒 **Taaltinokki Coyfooliishsho Taashshe Borreessa**

Biddissa: Konni woroonni noota taaltinokki coyfooliishsho taashshitine borreesse.

Lawishsha: Baxise uddanose wayinni hayishshi’ri.

Tini coyfooliishsho taashshine borreessiniro: Baxise uddanose wayinni hayishshidhu.

1. Mancho dikkotenni shaana hidhite dayno.
2. Ninke soodo buna ange fultino.
3. Rosiisaanchonke fonqolo uynonke.
4. Maassantu kaameela oofanni daggino.
5. Tunsiiisa badala wixxu.
6. Rosu lophote xintate.
7. Daaite tubba qodhi.
8. Harqi farashsho guluffe hadhino.

10^{ki} Roso

Qaalla

Biddissa: Konni woroonni noo qaallanni fano darga wonshite coyfooliishshuwa guutissanno gede assi.

borreessi gididi raissu diirri kaameela leenjishi koatte daallasu
uddano gonfa

1. Dangiite waasa _____.
2. Rosisaanchu kolishshu saleedi aana borro _____.
3. Beettu haqqicho maxara _____.
4. Lagidde amasira waa _____.
5. Geerchu _____ qodhino.
6. Dumaari darmicho _____.
7. Qaaquullu _____ aana goxxu.
8. Kaarime _____ uddidhu.
9. Baanqurso _____ wodhi.
10. Gatiso _____ oofanni dayno.

11^{ki} Roso

Afuu Jirte

Biddissa: Konni woroonni noota taaltinokki coyfooliishsho taashshite borreessi.

1. Dangiite dikko ha'rino.
2. Dawassinna Doonqi xaalla dangummo.
3. Waariso annisira looso kaa'litu.
4. Dufure amasera mini looso kaa'li.
5. Ninke dangummoro ati hadhinanni.
6. Isi ha'riro ati anewa amme.
7. Rosaano rosonsa danchu garinni harunsino.
8. Rosiisaanchonke soodo guto dayno.

12^{ki} Roso

Afuu Jirte

Biddissa: Konni woroonni shaete giddo worroonni gurduwanni 10 wo'ma coyfooliishsho loosse.

ittu borreessitu ha'ri hidhitu ofoltu gafi ronsummo ooffu
wodanchino qeeli
Lawishsha: Faayyitu kaameela ooffu.

13^{ki} Roso

Macciishsha

13a. *Macciishshate Albiidi Assoote*

Biddissa: “Way Burquuqama Gargarate Doogga” yaanno uminni qixxaabbino niwaawe rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanna macciishsha’nera albaanni aantete noo xa’muwa qaalunni dawarre.

1. Way mayinni burquuqamanno?
2. Way burquuqama hiissine hoollanniha lawanno’ne?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara fichensa miilla’ne ledo hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: *burquuqamme quchumuwa du’namaancho ishine hayshshame*

13b. *Macciishshatewoyti Assoote*

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe seekkite macciishshi.

13c. *Macciishshate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: Aantino xa’muwa macciishshitini niwaawe garinni qolle.

1. Way burquuqama gargarate doogga babbaxxitannohu mayinniiti?
2. Way burquuqama gargarranni doogga xawisi.
3. Waa burquuqissannori maa maatiro xawisi.
4. Xaphooma niwaawete sokka maati?

14 ^{ki} Roso	Coyi’ra: Yekkeero
-----------------------	-------------------

Qaagiishsha: Sa’u yannara yekkeerote mayimmareenna yekkeerammani yannara agadhinanni wodhi-worore kullonni’ne. Hakkunni kaiminninna rosiisaanchi/o’ne uy- itanno’ne mashalaqqe garinni qixxaabbine shiqishshe.

Biddissa: Kifilete miilla’ne ledonni ikkitine “Xalalu way hee’rannohu baadiyyeteeti woy Xalalu way hee’rannohu quchumahooti” yitanno hedonni qixxaabbine yekkeeramme.

15 ^{ki} Roso	Nabbawa
-----------------------	---------

15a. *Nabbawate Albiidi Assoote*

Biddissa: “Gorsu Looso” yaanno uminni shiqqino niwaawe nabbawa’nera albaanni aantete noo xa’mo qaalunni dawarre.

- 1. Gorsu loosi yaa mayyaatero kuli.
- 2. Gorsu loosira hasiisannorichi maa maatiro kuli.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tironsa miilla’ne ledonni hsaabbine qolle.

Qara Qaalla: *gorsa wixa gottinye boombe*

15b. *Nabbawate Woyti Assoote*

Gorsu looso leellishshano misile

Gorsu Looso

Ninke gobbara baatto loosi’re hee’ranno manni kaashsho latisi’rannohu xeenunni calla ikkinoti anfoonnite. Konni garinni dirunni mitte hinga wixi’ne mixxinanni. Ikkollana,Xeenu ba”anno woyte looso tire ofolla digattanote. Tennera qaru coy kaashsho

gorsunni latisi'rate. Xeenu waa bale umme kuusatenni, lagga doogo soorratenninna wole hayyo horoonsi'ratenni dirunni lamenna sase hinge wixi'ranna mixxa (loosi'ra) dandiinanni. Gorsu looso babbaxxitino hayyubbanni ha'risa dandiinanni. Lawishshaho, manaadda gadawe qixxeessine gottinye afidhino baattonni wororricho qolle dunatenni hayikkisa dandiinanni. Qoleno, xeichunni waa motoretenni goshoonshe gottinye afidhino baatto widira fushshine duna dandiinanni. Wolu gorsu dani, waa dirrine uduunnichunni kaashshoho hayikkisate. Wole widoonni, woyyaabbino hayyo waa kuunsanni gandira kuusamino waa boombetenni kaashshu giddora diriirsine sunuunni cophi yaanno gede assine horoonsi'rate doogooti.

Bue: ብርሃኑ ሀብተማርያም ዲሃ ሕይወት ነገር 78 54-58

15c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo niwaawete garinni dawarre.

- 1. Itophiyu gobbara kaashsho latisi'rate rosamino way maminni afamanno?
- 2. Xeenu waa hiitto assine corre horoonsi'ra dandiinanni?
- 3. Gorsu looso horoonsi'ra dandiinanni hayyubba xawisi.
- 4. Gorsu looso horoonsi'nanni hayyubba giddo woyyaabbinate yine qummi assinoonniti hiittenneeti?

16 ^{ki} Roso	Borreessa
Gurdi -ledaano: gurdi-ledaano coyfooliishsho giddo gurda balaxxe dagge gurdunnita ikkitonna yanna xawissanno. Lawishsha: Duume saa <u>burraaqqanni</u> hadhu. Geerchu suutunni qaafanno	

Biddissa: Aleenni uynoonni lawishshi garinni woroonni noo coyfooliishshuwara gurdi-ledaano xuruurte leellishi.

- 1. Baqqali ha'rinowiinni wiinamanni dayno.
- 2. Doonqi rosu minira soodo guto ha'rino.
- 3. Saada waaho gugattanni hadhu.
- 4. Ba'reedo dinanni day.
- 5. Boontu qaaqqosera sagale gantanni itissu.
- 6. Insa dikkotenni mulenni dayno.
- 7. Gordu xena ganara guganni no.

8. Agani xalalinokki waa age xissamanni no.
9. Konfore diru giddo saseege gatino.
10. Amboomi ankarro wodanni day.

17^{ki} Roso	Qaalla
-----------------------------	---------------

Biddissa: Konni woroonni noota xea coyfooliishsho hasiissanno qaallanni wonshi.

Garbu anganni uulla obbinna Booraawino intanni maxaafa weeshsho
kantanni dassitanni xalalu siito fushshitu

1. Ninke sagale _____ hee’noommo.
2. Rosiisaancho shallagote _____ uytue.
3. Shura _____ kantanni no.
4. _____ way wo’munku mannira hasiisanno.
5. Baarsamo _____ qansanni no.
6. Woraani _____ loosi’ranni no.
7. Ooso saada gobbara _____.
8. _____ way bissa giddo mittoho.
9. Saadate _____ nna shuma waa burquuqanno.
10. _____ way agate di’”ikkanno.

18^{ki} Roso	Afuu Jirte
-----------------------------	-------------------

Biddissa: Konni woroonni noota guuttinokki coyfooliishsho gombote giddo worroonni gurduwa giddonni doorte guutisi.

1. Dannawe xalala waa _____ (agi, aggu)
2. Rosiisaanchinke ga’a fonqolu noota _____ (kultunke, kulinke)
3. Rosaano rosu mini uddanonsa _____. (wodhitu, uddidhu)
4. Maassantu waasa badiru aana _____. (gaffu, qishshu)
5. Seennare waa gambaychunni _____. (gidditu, dirritu)
6. Fonxali qanchoho siitta _____. (allaali, xuuri)
7. Weninna Futteessi uulla handunni _____. (bachuurtu, hawuurtu)
8. Rosinke mine xalala waa qarriweelo _____. (intanni, anganni)

FOOLIISHSHO SETTE

SUMIIMMISA

Qeechinoonni Yanna18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite wolu coyi’rara yanna aa,
- ◆ Umu umunni niwaawe nabbabbe hedo xawisa,
- ◆ Rosinsa mini wodho borreessa,
- ◆ Qaalu sufo badate.

1^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi’ra

1a. Macciishshate Albiidi Assoote

Woraammo Dikko Ga’nanno Manna leellishshanno Misile

Biddissa: “Shalinna Rodiisi Amaale” yitanno niwaawe macciishsha’nera albaanni konni woroonni noo xa’mo qaalunni dawarre.

1. Mine’ne maatete miilla mereero hedote badooshshi kalaqamiro hiissine taashshinanni?
2. Mttu mini giddo woy qarqarira hee’ranno mannira amaalama mayra hasiissanno?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche waaxowaaxotenni hasaabbe.

Qara Qaalla: qae garafo iibba

1b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno’ne niwaawe wodanchitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xammuwa niwaawete kaiminni dawarre.

1. Shalinna Beellamo dikko hadhuhu mayraati?
2. Shali booto doogote garaffu daddalaanora hira giwinohu mayraati?
3. Shalinna Beellamora umo, hedonsa badooshshi kaimi maati.
4. Shalinna Beellamo jeefote hedo xaadisidhuhu mayinniiti?

2^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

2a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Niwaawe Nabbawa'nera albaanni aante noo xa' muwa dawarre.

1. Ki'ne, ama'nenna anna'ne hiittoonni kaa'litinanni?
2. Ki'ne mine roore loos loosannohu ayeti (meyatenso labbaaho)?
3. Ki'ne maate giddo hedo babbaxxituro hiittoonni taashshinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche miilla’ne ledo hasaabbine qolle.

Qara Qaalla: *jiro maa'ne qooffaxxa mixxa*

2b. Nabbawate Woyti Assoote

Bujjuureнна Buchaacha

Buchaachinna Bujjuure roduuwaho. Anninsa Jobbolaati. Amansa su'mi Yambaruuti. Buchaachi bay'raho; Bujjuure maa'nete. Jobboliranna Yambarura lowo jiro noonsa. Bujjuure amaseranna annisera lowo geeshsha daafuraanchote. Lalo xuurtanno; ado shaffanno; waa dirritanno; mine fiitanno; laloho hayisso middanno; lukkuwa itissanno; annisera uduunne hayishshitanno. Buchaachi kayinni loosoho isonooto lowonta qooffaxxanno. Konninni kainohunni Jobboli, Buijuure roorse baxanno.

1. Buijuure Buchaachira makkitanno?
2. Buchaachinna Buijuure ama ayeti?
3. Buijuure amaseranna annisera hiittoote? Maa assitanno?

Barrunni mitto barra Jobboli Buchaachanna Bujjuure “Ane akkalle yortinoena qeecha fushsheemmo’ne” yaannonsa. Insano, sumuu yitanno. Jobbolino, umisira ikkannoha gatisi’re baalanka jajja anna anna assanno.

1. Jobboli oososi maa asseemmo’ne yii? Mayra?

Bujjuure amaseranna annisera daafuraancho ikkitino daafira jajju qeecha Buchaachiwiinni luphi assanno. Buchaachino “Qeechu ditaalinoe” yaanno. Yambaruno Buchaachi widira dassitanno. Jobboli Bujjuurera qeecha luphi assino korkaata tittire kulanno. Bujjuure amaseranna annisera werri wexxi yitanni hossannota kulanno.

- 1. Bujjuurera rooru qeechi iillisehu mayraati?
- 2. Buchaachi ama aye widira higgsu?

Goofimarcho Buchaachino, “Mannu loosi’nore mixxanno; wodhinore adhanno” yee Jobboli uynosire sumuu yee adhino.

2c. Nabbawate Gedensiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo niwaawete garinni dawarre.

- 1. Buchaachi uynire umo adhinso giwi? Gedensaannina? Mayyee?
- 2. Ati Buchaacha ikkoottoro qeecha Bujjuurera roorsineenna adhatto?
- 3. Tenne niwaawenni maa rosinni?

3 ^{ki} Roso	Borreessa
Kifilete Mini Wodho (Gafa Mitte) Rosu Mini Wodho Xawishsha Rosu minnara uminsati wodho noonsa. Tini wodho qixxaabbannohu qooxeessa, ayyarete gade, dagoomu galtino, amma’nonna w.k.l kaima assatenniiti. Xaphoomunni rosu mini wodho lamu garinni la”a dandiinanni. Gaddaasinchonna Qoossaasincho wodho yinanni. Gaddaasincho rosu mini wodho yinanniti, rosaano baxxono gibbono giddetenni la”annonsare wonshate gadadissanno wodhooti. Qoossaasincho rosu mini wodho kayinni, rosaano baxxe assitannoreeti. Wolu garinni mittu rosi mini giddo noo rosaano afi’ra hasiissannonsaricho afi’rate qoossonsaati.	

Biddissa: Konni woroonni tittirroonniri giddo gaamo gaamotenni ikkitine Gaddaasinchonna Qoossaasincho Rosu Mini Wodho fuuli fuulisenni borreessi.

- 1. Rosu minira yannatenni eatenna fulate
- 2. Wo'manka woyte rosu mini yunifome uddi'ra
- 3. Fulatenna eate fajjinoonni furcho widoonni calla eanna fula
- 4. Baandeera ayirrisa.
- 5. Rosu mini maxaaffa garunni amada
- 6. Maxaaffate mine horoonsi'ra
- 7. Hasiisanno rosonna irko afi'ra
- 8. Xe'o heedhukki roso rosa
- 9. Rosiisaancho ayirrisa
- 10. Rosaanote ledo dancha xaadooshshe kalaqa
- 11. Rosaano, sirchunni, danunni, koo teenni, qarqarunni kisa hooga
- 12. Rosu mini giddo hee'ranno jajja garunni amada
- 13. Mini looso loosa
- 14. Maxaafa kifile amade daa
- 15. Rosiisaancho xa'mo xa'ma
- 16. Xissamme hakime xa'mira
- 17. Wo'munku rosaano taalleenya agara

4^{ki} Roso

Qaalu Sufo

Qaagiishsha: Konni albaanni, sufote daafire rossinoonni. Sidaamu afii borrees-sate budira sufo daggannohu qaalu kaimahonna jeefoteeti. Kaimaho dagganno sufo wo'manka woyte 'di-'callate. Jeefote sufo kayinni, babbaxxitinote.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara kaimunna jeefote sufo baddine fushshe

Lawishsha: diwolete

A/k	Qaale	Kaimu sufo	Qara qaale	Jeefote ssufo
1	diwolete	di-	wole	-te
2	fulanno			
3	fonqolinke			
4	dimaranno			
5	rosonsa			
6	dimuranno			
7	didirreemmo			
8	difaarsineemmo			
9	borreessitu			
10	Rosanni			

5^{ki} Roso

Macciishshanna Cofi'ra

5a. Macciishshate Albiidi Assoote

Jajjabbu Qaete Songe Qaxxaro Tiranna Leellishshanno Misile

Biddissa: Rosiisaanchi'ne “Qorto” yitanna niwaawe nabbawanna macciishshakkira balaxxe aante noo xa'mo miillakki ledo hasaabbe kulle.

1. Qortote yaa mayyate?
2. Qorannohu ayeeti?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara fichensa xawisi.

Qara Qaalla: *qorto amma'no hekko cimeeyye*

5b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

5c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'muwa macciishshitini niwaawe garinni.

1. Cimeeyye qortannohu hiittoonniiti?
2. Qoramaanchu halaale maaxiro maikkanno yine hendanni?
3. Farcir'aanchu farci'ranno yannara mayinni xaaranno?
4. Macciishshitto niwaaweti qara sokka maati?

6^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

6a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Ki'ne mini giddo mittoricho assate woy jajja hirate hasi'niro maatete deerrinni hasaawa assinanni? Assinanniro ma garinni? Assinannikkiro mayra?

6b. Nabbawate Woyti Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe seekkitine nabbabbinanni heedhine aantino xa'mo dawarre.

1. Nabbabbinanni niwaawe giddo hirrara sumuu yini saa hiittenneti?
2. Saa roorse baxannohu ayeeti?
3. Saa hirate hasi'noonni korkaati maati?
4. Ka'ino hedo hiittoonni sumuu yitu?

Maatete Miilla Hasaawa

Amalo: Kaayyitaama tenne saa hirra ikka?

Dumaare: Kaayyitaanna, hiitteeti saa?

Amalo: Wole hiitteeti? Battaliwe yoommo.

Dumaare: Maahoyye battalilla ikkituro hirrossiyya. Ballo qaaqqi'yalla isera ikkannoti akkimaletena!

Amalo: Mayyaatta kaayyitaama, manna heeshsho amadde heedheenna ati Argiisora yaadattayya techonni hirrona

Dumaare: Ballo Argiisolla mitoreno hirrannihena yite dogisiisi.

Amalo: Maahoyyena isitano mallannillana.

Koo afittoyya Argiiso?

Argiiso: Baysi baona battali'yalla mayra yiitto?

Amalo: Hay Argiiso ma yaatto beetto'ya? manna heeshsho ciffinona . Ihi, hanni atino Kallittona shamishe hidhattona.

Argiiso: May dhiwiyya ati yoottota sae diafeemmona hirrossi.

Amalo: Afittayya Kaayyitaama?

Dumaare: Danchate ballo anino kaayyite xa'meemmana hirrona.

6c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

1. Tenne maatewiinni may rosicho afidhinoonniro dafitari'ne aana borreessitine kifilete miilla'nera shiqishshe.

7^{ki} Roso

Borreessa

🕒 Kifilete Giddo Wodho (Gafa 1)

Baalante kifilera umiseti galtinote wodho heedhanno. Tini wodho qixxaabbannohu-no rosiisaanotenna rosaanote sumuummenniiti. Rosaano tenne qixxaabbino wodhora hajajamate gadadantanno. Wodho tinino, kifilete deerrinni, qooxeessu garinninnaw.k.l korinni babbaxxa dandiitanno.

Baala mereersitanno yine hendanniti:

- ◆ Umoho koffiyya wodhe ea hooga.
- ◆ Danancho deerrimale lossi'ra.
- ◆ Maastika corqa.
- ◆ Waateho noohu ledoo gunguma hooga.
- ◆ Meya beetto harancho uddidhe ea hooga.
- ◆ Xa'mateno ikko dawarate anga kaynse xa'manna dawara.

Biddissa: Ki'ne rosi mine kifile'nera noo wodho woy galtino lame lame ikkitine hasaabbini gedensaanni daftari'nera borreessitine kifilete shiqishshe.

8^{ki} Roso Afuu Jirte:

Qaalu Sufo

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara noo sufo badde borreessite leellishshi.

1. diyiino di- yii -no
2. qaaqqose
3. oosote
4. saadanke
5. huficho'ya
6. lekkansa
7. saino
8. dirosino

Biddissa: Kaimunna jeefote sufo horoonsidhine onte sufo amadino qaale borreesse.

9^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

9a. Maccishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi'ne “Kipho Tirate Hayyo” yitanno niwaawe nabbawanna macciishsha'nera albaanni aante noo xa'mo qaalunni dawarre.

1. Kipho hiittoonni tirranni yite hedatta/o?
2. Kipho ay tiranno yite hedatta/o?

Biddissa: woroonni noo qara qaalla fiche mimmiti'ne ledi hasaabbine kulle.

Qara Qaale: *jaddo cimeessa qohama qongolcha*

9b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

9c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi'ne/o'ne “Kipho Tirate Hayyo” yitanno niwaawe macciishshitini garinni aante noo xa'mo qaalunni dawarre.

1. Sidaamu budinni mimmitunniwa kiphamino manni ayera qaxxadhanno.
2. Qaxxaro haa'ri cimeessi muro aannohu hiittoonniiti?
3. Qaxxadhiinonni cimeessi saysino muro lawa hoogguro massinanni?
4. Qaxxaro ku'lini cimeessi saysino muro labbeennasi qaxxadhihu sumuu yiirro cimeessu maa assanno?
5. Tenne borronni marchu rossini?

10^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

10a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni niwaawe nabbawate albaanni aantino xa'mo dawari.

1. Rosi'ne mine akkimale akata affidhino rosaano hiissine qorichinshanniro kuli.

Biddissa: Woroonni noo qara qaallara fichensare xawisse.

Qara Qaalla: *akkimale-akata gumiweelsate qorichisha qooda*

10b. Nabbawate Woyti Assoote

Ha’rinsho Agarino Qoricha

Rosu mine akkimale akata leellishshanno rosaano rosu mini wodho garinni ha’rinsho agarre qorchisha hasiissanno. Rosaanote akati abbitara hasi’nanni guma abbitanno gede assateno ikko gumiweelsate muraancho qooda afi’rino. Konni daafira, rosu mini giddo hajo la’annonsa bissa rosaanote amanyooti aana noota rosu mini wodho ayirrisiisa hasiissanno. Duucha rosi minna mereersitanno ha’rinsho aantate worroonni.

1. Balaxe kifilete giddo rosiisanno rosiisaanchi seejja hasiissanno.
2. Rosiisaanchu/o kifilete deerrinni shotunni qorchisha.
3. Rosiisaanchu/o rosaanote ayidde woshshe/ite amaala.
4. Sa’annore rosu mini sooreessiwa saynseenna sooreessunni seejjama.
5. Marro sooreessu qorcha maatete dhaama.
6. Rosaanchu/te maate ledro rosu mini sooreessi hasaawanna jeefote qorophishsha aa.
7. Jeefote higannokki ikkiro rosu mininni fushshe huna hasiissanno.

10c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa “Ha’rinsho Agarino qorcha” yitanno niwaawe nabbabbinanni heedhinenni aantino xa’mora dawaro qolle.

1. Ha’rinsho agarino qorcha yaa mayyaate?
2. Rosu mine akkimale akata leellishshanno rosaano ay qorchishanno?
3. Akkimale akata leellishshanno rosaano qorchisha ma horo afidhino?
4. Ha’rinsho agarno qorchaati yiniri giddonni ontu geeshsha qummi assi.
5. Borrotenni huwattinanniri marchooti?

11 ^{ki} Roso	Nabbawanna Borreessa
-----------------------	----------------------

11a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Kifilete giddo wodho gafa lame la’’ate balaxxine aante noo xa’muwa daftari’nera borreessitine qolle.

1. Kifilete giddo wodho yaa mayyaate?
2. Ki’ne kifilera wodho nooha lawanno’ne? Nooro maytannotero kulle.

Biddissa: Konni worroonni noo qaallara tironsa borreessite xawisi.

Qara Qaala: *galtinote hanafara guto difajjinanna*

11b. Nabbawate Woyti Assoote

🕒 Kifilete Giddo Wodho (Gafa Lame)

Rosiisaanote loosi gidido mittu kifilete gidido galtinote wodho qixxeessate.

Rosu diri hanafara balaxxe tenne wodho qixxeessite rosaanote faajje assitanno. Wodho tinino, rosu mini garinni babbaxxitara dandiitanno. Ikkollana, baalu rosi minira guto ikkanno yine hendannitino haammata wodho heedhanno.

Kuri gidido gamu aantete nooreeti.

- 1. Kifilete gidido koffiyya wodha,
- 2. Maastika corqa,
- 3. Sagale adhe eanna ita,
- 4. Ofollinanni darginni korkaatiweelo kawa ka'a ha'rama,
- 5. Waateho ofollinohu woy ofoltinote ledi hasaawanna w.k.l assa difajji

nanni yitannota xaphi assite amaddanno.

11c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Kifilete gidido wodh gafa lame seekkitine nabbabbinihu gedensaanni aantino xa'mora dawaro borreessitine qolle.

- 1. Wodhote gidido rosiisaanchu loosooti yine qumminsihu maati?
- 2. Kifilete gidido wodhooti yine qummi assinoonni wodho hiikkuriiti?
- 3. Wodhote gidido ki'ne rosi mine nookkiti no? Nooro hiittenneeti?
- 4. Wodhote gidido noori gobbaanni lexxa hasiissanno yitine heddinanniri no? Heeriro maa maati?

12^{ki} Roso Afuu Jirte: Qaalu Sufo

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara sufo badde fushshite dafitarikkira borreessi.

Lawishsha: didayino di- day -no

1. qaaqqose	8. badirokki
2. maxaafanke	9. meemo'ya
3. digaraho	10. rosaanchote
4. uduunneho	11. heellakkosi
5. mine'ne	12. dixalalaho
6. uyse	
7. hanshuluullete	

13^{ki} Roso

Macciishshanna Coyo'ra

13a. Macciishshate Albiidi Assoote

Lame Rosaano Mimmitinsawa Araaramanna Leellishshanno Misile

Biddissa: Rosiisaanchi'ne/o “Qa’naafanna Qarooyye” yitanno niwaawe nabbawanna’ne macciishshate albaanni aante noota xa’mo qaalunni dawarre.

1. Sumuummisate yaa mayyaate?
2. Rosi’ne mine sumuummisate amuraati no? Hiittoohu?

Biddissa: Aante shiqqinota qara qaalla lamu waaxonni hasaabbe.

Qara Qaalla: *qoccaa qahama odeessa jaalla*

13b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

13c. Macciishshiishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi'ne/o nabbawanna macciishshitini niwaawenni konni woroonni noo xa’muwa qaalunni dawarre.

1. Qa’naafanna Qarooyye meekki kifile rosaanooti?
2. Qa’naafanna Qarooyye maricho godo’li?
3. Qa’naafa Qarooyyera mayra hanqitu?
4. Lamenta ay araarsi?
5. Tenne niwaaweti qara sokka maati?

14^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

14a. *Nabbawate albiidi assoote*

Biddissa: “Luulakkonna Taalo” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’mo qaalunni dawarre.

1. Luulakkonna Taalo mereero kippo mayra kalaqantu?
2. Luulakkonna Taalo mereero kalaqantino kippo ga’labbo afidhino yite hedatta/o?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaalla fichere gaamotenni hasaabbine dafitari’nera borreesse.

Qara Qaalla: *ga’labba gaance qaale tuga bado*

14b. *Nabbawatewoyti assoote*

Luulakkonna Taalo

Luulakkonna Taalo shoorki “A” kifile rosaanooti. Rosannohuno, Daraaru Umi Dirimi Rosi Mineeti. Maatawenna Maa’nituu kifilete miillansaati. Rosu mini rosaanote maxaafa guto uyno. Konnira, Luulakkonna Taalora guto uynoonninsa maxaaffa noonsa. Tenne uynoonni maxaaffa bado bado haadhe dagganno. Bado badotenni haadhe dagganno gede assinoonnihi rosu mini wodho garinniiti. Rosu mini wodho, rosaano maxaaffa amaddukkinni daggannokki gede kultanno. Tenne wodhora hiraama aye rosaanchirano gadadishshaho. Barrunni mitto barra Luulakko badosera maxaafa mine habbe dagganno. Konni kaiminni, lamunku horoonsi’raano mereero kippo kalaqantanno. Korkaatuno, rosiisaanchu kifilete looso uynoha loossannore hoogate kaiminniiti. Lamunku mimmito qale tuga hanaffanno woyte, kifilete cancu kalaqamanno. Cancu kuni lexxanni ha’re gaance kayissanno.

Kifilete miilla giddonni Maatawenna Maa’nituu mereero eanno. Cancu ga’labbi asse kalaqaminore xa’manno. Kalaqaminore Taalo seekke odeessanno. Odoo macchiishshiri Luulakkora affino massanno. Luulakkono, “Maahoyye dafumma” yite dawartanno. Odoo haadhuri, “Afittaro tini noote?” yite xa’mitanno. Luulakkono, “Ee noontella” yite dawartanno. Hakkunni gedensaanni, Luulakko gara ikkitinokkita huwachishiishanno. Qoleno, Taalo aguranno gede mereero e’anno. Taalono,” Maahoyye ki’ne yitinoonniwiinni disaeemmo.” yee qoli. Konni garinni, kifilete giddo kalaqantino kippo garunni tirama dandiitino.

14c. *Nabbawate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: “Luulakkonna Taalo” yitanno niwaawe naabbanni aante noo xa’mo dawarre.

1. Luulakkonna Taalo kiphora kaimu marichooti?
2. Lamunku mereero kalaqantu kipho ay ga’labbi assi?
3. Luulakkonna Taalo hiikko rosanno?
4. Mereeronsa kalaqantu kiphora so’ro ayeete?
5. Niwaawenniti qara sokka maati?

15^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

Biddissa: Albiidi rosira nabbabbinita “Luulakkonna Taalo” yitanno niwaawe marro seekkitine nabbabbine huwattinoonnire 4-5 geeshshi coyfooliishshonni hedo’ne borreessitine xawisse.

16^{ki} Roso

Afuu Jirte: Qaalu Sufo

Biddissa: Konni woroonni shiqqino qaallara sufo leddinanni marro borreesse.

Lawishsha: qaale

sufote led

dangiite-

dangiite/ta/te/oota

1. sagale
2. saa
3. uddano
4. wodaare
5. daallasa
6. fichee
7. mine
8. dikko

17^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi’ra

17a. *Macciishshate Albiidi Assoote*

Biddissa: Rosiisaanchi’ne “Wellisanna Qaawato” yitanno niwaawe nabbawanna/bbanna macciishsha’nera albaanni aante noo xa’mo qaalunni dawarre.

1. Wellisinna Qaawato hedotenni xaaddino yite hedatto/a?
2. Hedotenni xaaddinokkiha ikkiro kaimu maati yitee hedatto?

Biddissa: Aante noo qara qaallanna handarra fiche miilla’ne led

Qaale Qaale: *keere haa’ra hettisama sumuu yaa gid*

iddo xalala hooga

17b. Macciishshate woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchitine macciishshe.

17c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Aliidi niwaa macciishshitini niwaawe garinni dawarre.

1. Wellisinna Qaawato kiphora kaimu maati?
2. Wellisinna Qaawato mamira hadhanni no?
3. Lamunku kipho ay sumuummisi?
4. Wellisanna Qaawato araarsihu geerchu masseeti?
5. Tenne borronni huwatitto/ttari maati?

18^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

18a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe nabbawate albaanni, aantino xa'mora dawaro qaalunni kulle.

1. Maate'ne mereero koffeeenyu kalaqame egennino? Kalaqame egenninoro hiittoonni tirate rosichi nooro kifilete xawisi.

Biddissa: Woroonni noo qara qaallanna handarra dafitari'nera borreessitine tironsa xawise.

Qara Qaale: *addaarra* *hiddannaawa* *hemaanchu* *furduggi yaa*

18b. Nabbawate Woyti Assoote

Booninna Baanqurso Koffeenya

Booninna Baanqurso jaalla ikkiturono, mereero einonsa hemaanchinni qahamansa digattino. Lamunku mittu qarqarira ilante lophitino. Ilantino yannano mitte ikkitinohura, mimmitonsa “Addaarra” yite woshshitanno. Barrunni mitto barra baxillensa giwino hemaanchi Booni yiinokkire Baanqursora kulanno. Tenne afi'rinohu Baanqurso xa'mikkinni hedeweelcho qahamanno. Tennera xe'aawinohu Booni kalaqaminore xa'manno. Baanqursono hiddannaawe yinoonnisire gudise kulanno. Hakku hemaanchu hedeweelcho furduggi yaanno. Xa'mantanno wote yiniri baalu kapfo ikkeenna yiihuno hanqihuno saalfattanno. Baanqursono xa'mikkinni qahamasinni isonooto mishe so'rosi ammanino. Hakkunni gedensaanni, bashshoonsa baxillinni keere heedhino.

18c. *Nabbawate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora dawaro dafitari'nera borreessitine qolle.

1. Booninna Baanqurso merreero kaffeenyu kalaqamihu mayinniiti?
2. Yinoonnita adda assi're qahamihu ayeeti?
3. Qahantanno gede assihura jeebote may xaadisi?
4. Qahantu jaalla mimmitinsa ledi araarantuhu hiittoonnitiro xawisi.
5. Tenne niwaawenni may rosicho adhitini?

FOOLIISHSHO HONSE

TUQU XAADOOSHSHE

Qeechinoonni Yanna 18

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Hinkiilo mcciishshite qara heddo coyi’ra,
- ◆ Niwaawe nabbabbe huwatote xa’mo dawara,
- ◆ Shota coyfooliishsho horoonsidhe gufo borreessa,
- ◆ Qaaleho eote garinni fiche aa,
- ◆ Xaadisaano horoonsidhe coyfoolishsho loosate.

1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi’ra
----------------------	------------------------

1a. Macciishshate albiidi assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki “Tuqu Xaadooshshe “yitanno niwaawe nabbawa/bbanna maccishshakkira balaxxe aante noo xa’mo miillakki ledoo hasaabbe dawari.

1. Tuqu xaadooshshe yaa mayyaate?
2. Tuqu xaadooshshe macciishshite egennootto/ta?

Biddissa: Aante noo qara qaalla fiche kifilete miilla’ne ledoo hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: baadilicho mashalaqqe tekinolooje kalqe

1b. Macciishshate woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne nabbawa/bbanno niwaawe wodanchitine macciishshe.

1c. Macciishshate Gedensiidi assoote

Biddissa: Rosiisaanchikki “Tuqu Xaadooshshe” yitanno niwaawe nabbawanna macciishshitto/a kaiminni aante noo xa’mora dawaro kuli.

1. Tuqu xaadooshshi mitto dagooma wolu ledoo hiisse xaadisanno?
2. Mashalaqqe afi’rate dooggaati yine qumminsiri hiikkuriiti?
3. Yannicha tuqu xaadooshsheeti yaa mayyaate
4. Tuqu xaadooshshinni macciishshitinoonni qara ikkinoricho sase borreessi.
5. Tenne niwaawenni maricho huwattini?

2^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

2a. Nabbawate albiidi assoote

Biddissa: “Tuqu Xaadooshshi dana” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’muwa qaalunni dawarre.

1. Mitte mashalaqqe hee’noonniwa hee’ne ma garinni macciishsha woy afa dandiinann?

Biddissa: Aante noo qara qaalla fiche miilla’ne ledi hasaabbinihu gedensaanni borreessitine dawarre.

Qara Qaalla: *baadillichu duduwo taraawannoho*

2b. Nabbawate woyti assoote

Tuqu Xaadooshshi Dana

Tuqu xaadooshshe xaphoomunni lamewa gaammanni. Umihu, yannillaancho tuqu xaadooshsheeti. Layinkihu kayinni, baadillichu tuqu xaadooshsheeti.

Yannillaancho tuqu xaadooshshe yinanniri televizhiine, raadoone, maxaaffa, gaazeexxa labbannoreeti. Kuri xaadooshshu hayyubba giddu televizniinenna raadoone hala’lado mashalaqqe shiima yanna giddu mitte basera hee’ne kalqete tuqisa dandiinanni doogooti. Maxaaffanna gaazeexu kayinni, nabbanbe huwantannire amadinoreeti.

Baadillichu tuqu xaadooshshi xaadooshshu hayyo giddu mitto ikke budunni ilamatenni ilama taraawannoho. Kuri giddonni baadillichu faarso, sirbu, maatto, ge’recho qase lallawa, dhaansanna woluno kuri labbannoreeti.

2c. Nabbawate gedensi assoote

Biddissa: Aliidi niwaawe seekkite nabbawitta/o gedensaanni aante noo xa’mo borreessite dawari.

1. Tuqu xaadooshshi me’ewa beehamanno? Maanna maati?
2. Baadillaancho tuqu xaadooshshe yinanniri maa maatiro xawisi.
3. Yannillaancho tuqu xaadooshshe yinanniri maa maatiro xawisi.
4. Yannillaancho tuqu xaadooshshuwa giddu mitte hige hala’lado mashalaqqe hala’lado dagara tuqissannori hiikkuriiti.
5. Yannillaanchu tuqu xaadooshshi giddu borrotenni shiqannori hiikkuriiti?

3^{ki} Roso

Borreessa: Gufo Borreessa

Biddissa: Sai rosi giddo nabbabbinita “Tuqu Xaadooshshi Dana” yitanno niwaawe marro seekkitine nabbabbinihu gedensaanni, huwattinoonnirichi kaiminni 4-5 geeshsha ikkitanno shota coyfooliishshuwanni haranch gufo borreessitine kifile’nera shiqishshe.

4^{ki} Roso

Qaalla: Eote Fiche

Biddissa: Konni woroonni noo qaallanna handaarra niwaawete garinni fano darga wonshi.

hala’lado yannillaancho taraawa Tuqu xaadooshshe baadillaancho

1. Badillaancho tuqu xaadooshshi budunni _____.
2. Televizhiine, raadoonenna maxaafu _____ tuqu xaadooshshi hunda gaamamanno.
3. Baadilicho faarsonna sirbu _____ tuqu xaadooshshi hunda gaamamanno.
4. _____ lamewa gaammanni.
5. Yannillaancho tuqu xaadooshshi _____ mashalaqqe afi’rate kaa’litanno.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara niwaawete garinni eote fiche uy.

1. hayyo
2. lallawa
3. baadilicho
4. mashalaqqe
5. budunni

5^{ki} Roso

Afuu Jirte

🕒 **Xaadisaano horoonsi’re coyfooliishsho loosa.**

Biddissa: Konni woroonni noota guuttinokki coyfooliishsho uynoonni xaadisaano giddonni doorte borreessite guutisi.

ra nni wiinni ho te aana mule

1. Barko daallasu _____ no
2. Boorse mini _____ dodi.
3. Haqqe ilaala _____ batidhino.
4. Laanqe rodiisi _____ lowore rosino.
5. Beetto mini _____ fultino.
6. Shaanu gaatate _____ baasa biifino.
7. Woxe diigo dikko _____ hidhitino.

6^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

6a. Macciishshate albiidi assoote

Raadoonenna Televizhiine Leellishshanno Misile

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne “Tuqu Xaadooshshi Horo” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna macciishsha'nera albaanni, aantino xa'mo qaalunni dawarre.

1. Tuqu xaadooshshi may horo aannoha lawanno'ne?
2. Ki'ne qarqarira mannu mashalaqqe soorri'rannohu may garinniiti?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tironsa miilla'ne ledi hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: *okkama tidhamanno fa'laasho baqqeenyunni*

6b. Macciishshate woyti assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o'ne nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

6c. Macciishshate gedensiiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo niwaawete kaiminnni loossine dawaro'ne rosiisaanchi/o'nera kulle.

1. Tuqu xaadooshshi kadamino manni qarri tidhamanno gede assannohu hiittoonniiti?
2. Niwaawete giddo kulloonniti tuqu xaadooshshi horo maatiro xawisi.
3. Niwaawete giddo shiqino garinni mannu kadame hee're fuqqannohu mayraati?

7^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

7a. Nabbawate albiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo niwaawe nabbawa'nera albaanni, aante noo xa'mo dawarre.

1. Tuqu xaadooshshira hiittoo akati hee’rasira hasiisanno yitine heddinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara miilla’ne ledo hasaabbine tiro borreesse.

Qara Qaalla: *haareette hekko mashalaqqe*

7b. *Nabbawate woyti assoote*

Tuqu Xaadooshshi Akatta

Tuqu xaadooshshi haareette tekinooloje horoonsi’re baca macciishshaanora woy dagara mashalaqqe tuqisanno. Tuqu xaadooshshi akatta giddo gamu aante nooreeti.

- ◆ Ogimmatenni loonsanni loosooti.
- ◆ Umo dandiitino uurrinshanni massagamanno.
- ◆ Hala’lado daga maccara iillannohura, sokka qorophotenni qixxaabbanno.
- ◆ Macciishshaanote aana hekko kalaqa dandaanno.
- ◆ Doodhine macciishshinanniha ikka noosi.

7c. *Nabbawate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo niwaawete garinni dafitari’ne aana borreessitine dawarre.

1. Ontenta tuqu xaadooshshi akatta borreessi.

8 ^{ki} Roso	Borreessa
----------------------	-----------

Biddissa: “Tuqu Xaadooshshi Akatta” yitanno niwaawe marro seekkite nabbabbe afi’ritto/a hedonni mitte shota gufo borreessi.

9 ^{ki} Roso	Qaalla
----------------------	--------

🕒 **Niwaawete gari/Eote Fiche**

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tironsa “Tuqu Xaadooshshi Akatta” yitanno niwaawe giddo noonsa fiche garinni borreessi.

1. hekko
2. mashalaqqe
3. hala’lado
4. tuqisa
5. doodhine
6. ogimma

10^{ki} Roso **Afuu Jirte: Xaadisaano**

Biddissa: Konni woroonni noo xaadisaano horoonsidhe coyfooliishsho borreessi.

ra aana woroonni mule te ho wiinni nni

Lawishsha: aana

Maalu qaaxu aana sutame no.

11^{ki} Roso **Macciishshanna Coyo’ra**

11a. Macciishshate albiidi assoote

Biddissa: Rosiisaanchikki/o “Dhaansa” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna macciishshakkira albaanni, aantino xa’mo qaalunni dawarre.

1. Dhaansa yaa mayyaate?

Biddissa: Aante noo qara qaalla fiche lamu lamunni waaxantine hasaabbe.

Qara Qaalla: injo baadilicho bilbila

11b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshe.

11c. Macciishshate Gedeniidi Assoote

Biddissa: Aante noo xa’muwa macciishshitto niwaawe garinni dawari

1. Dhaansa mamira dhaammanni?
2. Dhaansa ay ayeera dhaamanno?
3. Dhaansu hiittoo xaadooshshi uduunnichooti?
4. Macciishshitinni borronni maricho huwattini?

12^{ki} Roso **Nabbawanna Borreessa**

12a. Nabbawate albiidi assoote

Biddissa: “Gaazeexa” yitanno niwaawe nabbaw’nera albaanni, aantino xa’mo dawarre.

1. Gaazeexaho yaa mayyaate?
2. Gaazeexu xaadooshshi sokkate xaadooshshinni baxxanno yite hedatta/o?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaalla fiche miilla’ne ledo hasaabbine kulle.

Qara Qaalla: gaazeexa iibbado mashalaqqe mereersha heewinsiro

12b. Nabbawate yanna assoote

Gaazeexa

Gaazeexu xaadooshshu hayyo giddo mittoho. Yannitte xaadooshshu hayyo giddo kiiramanno. Kayinnilla, wolootu yannillaancho xaadooshshu hayyubbanni baxxannohu borrotenni calla shiqannoha ikkasinniiti. Gaazeexu iibbado mashalaqqe amadirono, attamamannohu mittu mereershira ikkinohura qaccuwa tuqa geeshsha yanna adhanno. Konnira, gaazeexu wolootu yannillaancho xaadooshshuwa ledoo heewinsiro rahe hala'lado dagara iillate wolqasi ajjanno. Wole widoonni, gaazeexa horoonsi'ra dandaannohu nabbawa dandaanno mannaati. Tini ikkitono, gaazeexu sokka hala'ladu manniwa iillitannokki gede assitanno.

Gaazeexa leellishshanno Misile

12c. Nabbawate gedensiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa nabbabbini niwaawe garinni dawarre.

1. Gaazeexu xaadooshshi hiittoo xaadooshsheeti?
2. Gaazeexu wolu xaadooshshu hayyubbanni mainni baxxanno?
3. Gaazeexu hiikko attamamanno?
4. Gaazeexu wole yannillaancho xaadooshshu hajubba ledoo heewinsiro hiittoo?
5. Nabbabbini niwaawenni marchoo huwattini?

13^{ki} Roso

Borreessa

Biddissa: Sai rosira nabbabbinta”Gaazeexa”yitanno niwaawe marro seekkitine nabbabbine niwaawete hedo garinni shoollenna onte roortinokki coyfooliishsho horoonsidhine mitte gufo borreesse.

14^{ki} Roso

Qaalla

Biddissa 1: Konni worroonni noo qaallara nabbabbini niwaawe garinni eote fichensa uyiyye.

Lawishsha: hayyo - doogo

1. mashalaqqe	4. yannillaancho
2. tuqa	5. hala’lado
3. qacce	6. iibbado

15^{ki} Roso

Afii Jirte: Xaadisaano

Biddissa: Konni woroonni noo xaadisaano fanu dargira wonshe.

ra te ho nni wiinni hunda mule’yaanni aana woroonni iimaanni

1. koatte daallasaho _____no.
2. Weese mineho _____sa’ino.
3. Aadde Dawassi woxe haqqichote _____madaarino.
4. Be’ro jaali’ya _____sa’anni diafinoe
5. Rosaano rosu mini _____yannantenni e’ino.
6. Rodii’ya muuze usure qaaxo _____worino.
7. Faayyitu mine _____qixxaabbino haqqe giidhite guddu.
8. Lalu hoowe _____giddo no.
9. Ama’ya jilu _____xaalla daggino.
10. Beettu gobba _____eino.

16^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

16a. Nabbawate albiidi assoote

Biddissa: Niwaawe nabbawakkira albaanni aante noo xa’mo qaalunni dawari.

1. Lallaawa yaa mayyaate?
2. Maricho lallanbanni?

Biddissa: Aante noo qara qaalla fiche lame lame ikkitine hasaabbine kulle.

Qara qaalla: *duduwo lallawa baadilicho lande qasa*

16b. Nabbawate Woyti assoote

Gudumaaleho Gerecho Qanse Lallambanna Leellishshanno Misile

Lallawa

Lallawu budu tuqu xaadooshshi giddo mittoho. Lallawa Sidaamu budi giddo gudumaaleho lallanbanni. Lallambanni hajo kayinni, qooxeessu manna wo'manka la'annota ikkitanno. Lawishshaho: lallambanni yannara, rahe dagate maccara iilla hasiissanno duduwo ikka dandaanno. Kuri giddo mittu, dikkote eonna fulu yanna mura ikkitanno. Dikko yannate e'ne yannate fullanni gede assate dikkote mereero lallambanni. Lallawanno manchi haqqaho ge'rechu lande qase iima qole kayse “Lallawa! Lallawa!”yanno. Mannu kalaqaminore afate gamba yaanno wote, saysara hasi'rino sokka kulanno. Tini kullanni sokka, mittu manchi macciishshammesi saysannota ikkitukkinni, dagoomu male amaale sumuu yinota ikka noose.

16c. Nabbawate gedensaanni (15 daq.)

Biddissa: Aliidi niwaawe seekkite nabbawitto/ahu gedensaanni, aante noo xa'mo daftarikkira borreessite dawari.

1. Lallawu hiittoo tuqu xaadoosheeti?
2. Lallawa hiittoo hajora lallambanni?
3. Lallawa ma yannaranna, mama lallambanni?
4. Maynanni lallambanni?
5. Lallawannohu umisi macciishshamme lallawa dandaanno? Mayra?
6. Niwaawetenni marchu huwattini?

17^{ki} Roso

Borreessa

Biddissa: Sai rosira nabbabbinita “Lallawa” yitanno niwaawe marro seekkite nabbabbine, onte coyfooliishshonni ajjinokkita mitte gufo borreesse.

18^{ki} Roso

Qaalla: Eote Fiche

Biddissa: Konni woroonni noo qaallaranna handaarrara eote fiche uy.

Qaagiishsha: Eote fiche yaa qaalla woy handaarra niwaawete giddo afidhino ficheeti woy yaattote giddo noose fiche yaate.

Lawishsha: duduwo – mashalaqqe

1. bude
2. lande
3. qooxeessa
4. gudumaale
5. dikkote eo
6. dikkote fulu
7. saysa
8. amaale

FOOLIISHSHO TONNE

DADDALO

Qeechinoonni 18 Yanna

Tenne fooliishsho rosi gedensaanni rosaanotewiinni agarranni ikkadimma:

- ◆ Macciishshite gaamotenni hasaawa,
- ◆ Niwaawe nabbawe mitte mitte gufota qara hedo xawisa,
- ◆ Hiratenna hidhate uminni gufo borreessa,
- ◆ Mitttete aliidi fiche afi’rino qaale hasa,
- ◆ Sufo noo qaale horoonsi’re coyfooliishsho loosate.

1 ^{ki} Roso	Macciishshanna Coyi’ra
----------------------	------------------------

Biddissa: Rosiisaanchi/okki “Uduunnu Dikko” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna’ne macciishsha’nera albaanni, aantino xa’mo qaalunni dawarre.

1a. Macciishshate albiidi assoote

1. Dikko yaa mayyate
2. Dikko mageeshshi manni uurranno?

Biddissa: Konni woroonni noo qara qaalla fiche miilla’ne ledo hasaabbine kulle.

Qara qaalla: *okkote iibba hanqessi imaana*

1b. Macciishshate yanna assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

1c. Macciishshate gedensiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni shiqqino xa’wuwa macciishshitini niwaawe garinni qaalunni dawarre.

1. Dikko imaana hidhara fulihu ayeeti?
2. Doongato luko hiitte dikkonni hidhi?
3. Hasi’rino imaana hidhinso agure ha’ri?

4. Daddalaanchu bashshoowa marchi callu no yee qoli?
5. Niwaawenniti qara sokka maati?

2^{ki} Roso

Nabawanna Borreessa

2a. Nabbawate albiidi assoote

Biddissa: “Hoccu Daddalaano” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni aante noo xa’mo qaalunni dawarre.

1. Dikkote giddo maa maa daddallanni yitine heddinanniro miilla’ne ledoo hasaabbe.
2. Ki’ne maate dikkotenni hidhitannore kifilete miilla’nera xawisse.

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla fiche miilla’ne ledoo hasaabbine qolle.

Qara qaalla: quchuma baasa tidho qachu

2b. Nabbawate yanna assoote

Hoccu Daddalaano Leellishshanno Misile

Hoccu Daddalaano

Boonsenna Bolki dikkotenni dikko tartanni uddi’nanni uduunne daddaltanno. Konne uduunne jajjabba quchummanni shotu waaginni xinqisiisse abbitanno. Abbitino uduunne dikko heedhuwa baalawa massite karte hirittanno. Lamunku roduuwi baasa baxantanno. Mittu uduunne abbara dikko ha’riro, mittu anga nooha wole dikko haa’re ha’ranno. Lamunku mitteenni heedhuro mittu woxe haa’ranna mittu waaga kulanni hee’renni moorano agarano. Togoondi loossanni sunu sunuunni miinjinni lophitanni hadhino. Mannuno, hunkiite afidhino miinjinni woyyimma leellishsheenna la’anno woyte, lowo geeshsha maassi’rannonsa. Hunkee xuruudhitanni abbitino woxinni qawaaxxaame qae annuwa ikkitino. Insannino sa’e, qarqarinsara noo mitiimmaamma miinjinsanni mitiimmansa tirtanno. Konni kaiminni, qachu manni oosonsa insa gede ikkitansara halchanno

2c. Nabbawate gedensiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mubba nabbabbini niwaawe garinni borrotenni dawarre.

- 1. Boonsenna Bolki uduunne bado badotenni hadhe abbitannohu mayraati?
- 2. Jajjabba dikkonni abbitanno uduunne mama hirtanno?
- 3. Mittu uduunne abbara ha'riro gatihi massanno?
- 4. Boonseoo ollii oosonsa hiitoota ikkitara halchitanno?
- 5. Niwaawenniti qara sokka maati?

3^{ki} **Roso** **Borreessa: Gufo Borreessa**

Xawishsha

- Gufo mitte qara hedo amaddanno.
- Qara hedo roore yannara umi coyfooliishsho giddo dagganno. Tenne qara coyfooliishsho irkissanno woy tittirtanno coyfooliishshuwa aantete dagganno. Jeefoteno, gumulaancho woy xaphisaancho oyfooliishsho wora dandiinanni.

Lawishshu Gufo

Qawaaxxo buuro hidhate Qawaado fultino. Qawaadu albaanni uurranno yannanni keeshshinoha lawise. Buuru daddalaano giddonni dancha buuro abbatenni egennaminoha galaalchitino. Hedewelcho hakku manchi daanno woyte, fane nafa gudikkinni mitte hoofe buqqi assite “Muddamoommana konnella kulie” yitu. Daddalaanchuno,”Hay ate coye! Mayralla muddamatta togo?” yee waaga kulannose. Bashshono affinoha ammanamino mancho ikkinohura, yinoha angasi worte adhite minira higgino.

Biddissa: Konni aleenni la'ini lawishshi garinni umi'nenni wole shota coyfooliishshonni mitte gufo borreessitine rosiisaanchi/o'nera shiqishshe.

4^{ki} **Roso Qaalla:** **Mittete Aliidi Fiche Afidhino Qaalla**

Mitte fiche aliidi qaalla suudu soorramikkinni mitte fichenna hakkiinni sa'inota wole fiche afidhino qaalla yaate.

Lawishsha:

- a. **bada** - coomminokkircho

- lamewa beeha
b. ita hangaarsiisa
saga'la
mannire ho'la

Biddissa: Aante noo xa' muwa aliidi lawishshi garinni fichensa borreesse.

A.k	Qaale	Umi fiche	Layinki fiche
1	cea		
2	buusa		
3	guto		
4	gora		
5	tima		
6	gafa		

5^{ki} Roso

Afuu Jirte: Sufo Bada

Biddissa: Konni woroonni noo coyfooliishsho giddo noo sufo dafitari'nera borreessitine sufote hundansa xuruurtine leellishshe.

Lawishsha:

- Maassantu lekkase hayshidhu.
- Nafarinke biifannohura hisachishanno.
 - Ledamo maxaafasi jaalisira argisi.
 - Dumaaro uddanose hayshidhu.
 - Mininke manni xumaho.
 - Doowirchu doogote no.
 - Tayxe rosu minnara haqqe kayinsoonni.
 - Dugunaama mannaho shaqqqdote.
 - Dimbaaro heellakkosei argisa dibaxanno.
 - Ani qaaqqulle'ya seekke rosiiseemma.

6^{ki} Roso

Macciishshanna Coyi'ra

6a. Macciishshate albiidi assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki “Daddalu Dana” yitanno niwaawe nabbawa/bbanna

macciishshakki albaanni, aantete noo xa'mo qaalunni dawari.

1. Daddaloho yaa mayyaate?
2. Daddalo mayra daddallanni yitine heddinanni?

Biddissa: Rosiisaanchi'ne "Daddalu Dana" yitanno niwaawe nabbawanna macciishshitinanni aantanno qara qaallare fichensa kulle.

Qara qaalla: *galchi'ro xuxxulo waaga jilbunni*

6b. Macciishshate yanna assoote.

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

6c. Macciishshate gedensiidi assoote

Biddissa: Aante noo xa'mo macciishshitto/a niwaawe garinni qaalunni dawari.

1. Daddalu jilbunni me'ewa gaammanni?
2. Hidhatenni luphiima fulo fushshiishannohu daddalu dani hiikkonneeti?
3. Niwaawenniti qara sokka maati?

7^{ki} Roso

Nabbawanna Borreessa

7a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: "Roortu" yitanno niwaawe nabbawakkira balaxxe, aante noo xa'muwa dawari.

1. Daddalu marchi horo aanno yite hedatta/o?
2. Maatekki giddo daddalunni galino manni no?

Biddissa: Aante noo qara qaallara fiche miilla'ne ledoo hasaabbine qolle.

Qara qaalla: *abbalama qolte baadiyye boode*

7b. Nabbawate yanna assoote

Mannu Dikkote Daddalanna Leellishshanno Misile

Roortu

Roortu jawaata daddalaanchooti. Jawaante tenne afidhinohu heeshshose woyyeessate assitino sharronniiti. Galtese qaaquullu shiimmaaddu heedheennanni hedeweelcho danonni abbalamino. Shoole ooso noose. Umihu, Fullaasaati. Layinkihu Woxeeti. sayikkiti Buurooti. Shoolikkiti Maassantuuti. Minannise abbalama Roortu oosichose lossi'rate wiinni badhe diqoltinose. Korkaatuno, woxe affi'nanniha ikkiro ayereni hidhite qolte hiratenni dikkidhanno.

Daddalo hanaffinohu boodu womaashshinniiti. Teessonsa baadiyye ikkitinohura,baadiyyete hasiisannore badde affino. Lawishsha: Maxine, zayite, laanbanna woleno kore lawannorinni hanaffino.

Dikkidhe afidhuha qaaquullese rosiisidhanna gatiha mullawa dihu'nitanno. Afidhure qooxeessaho heedhanno suuqote uurrinshara suuqidhanno. Togo ikkitanni miinju dhuka lossidhuhu gedensaanni, oosose adhite quchuma e'anno. Quchuma e'u gedensaanni hala'lado daddalu suuqe fante dadda'litino. Togoo ikkitanni, bayi'riidi beettose Dottorimmatenni, aaninoha Rosiisanchimmatenni maassiisidhino. Gattino lamino rosensa danchu garinni harunsitanni no. Konninni kainohunni, Roortu jawaante lowonta wolu mannirano lawishshaho.

7c. Nabbawate gedensiidi assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa' muwa nabbawitto/a niwaawe kaiminni borrotenni dawari.

1. Roortu jawaantera maricho kullanni?
2. Roortu minanni qaaquullise mageeshshihu hee'reenna abbalamino?
3. Qaaquullese rosiisidhanna gati miinja mama suuqidhanno.
4. Roortu ooso giddo rosiisaancho ikkihi ayeti?
5. Roortu daddalo mama hanaffu?
6. Niwaawenniti qara sokka maati?

8 ^{ki} Roso	Borreessa
----------------------	-----------

Biddissa: Konni woroonni noota akeeku gufo wodanchite lai.

Daddalu Looso

Daddalu baonna ba’raara afi’rino. Daddalu hayyotenninna seerunni loonsiro lophinannikki kori dino. Gobbate horonna hobbaate agarino garinni dadda’la baraa’ra abbitanno. Gobbanniha bayi’riidi seera agarinokki garinni harancho doogonni daafurrikki lophate assinanni sharro bao abbitanno. Konni daafira, keeraanchonna fajjantino ha’rinshonni dadda’la baalante daddalaasinewiinni agarrannireeti.

Biddissa: Aliidi gufo seekkitine nabbabbine umi’nenni “Daddalu mayimma” yaanno uminni rosiisaanchi/o’ne qineessa/ittaanna 5-7 geeshsha noo coyfooliishsho horoonsidhe mitte gufo borreessi.

9^{ki} Roso Qaalla: Mitte Fiche Aliidi Qaalla

Biddissa: Konni woroonni shiqino lawishsha la’ini gedensaanni, uynoonni qaallara mittete aleenni ikkitino fiche borreesse.

Lawishsha: gura

Umikki fiche: guracho waate

Layinki fiche: mitoricho woluwiinni gurre abba

1. darama a. _____ b. _____
2. qarra a. _____ b. _____
3. bue a. _____ b. _____
4. so’ro a. _____ b. _____

10^{ki} Roso Afuu Jirte: Sufo Bada

Biddissa: Konni woroonni sufo noo qaallanni coyfooliishsho loosi.

1. minira

2. holgeenni

3. rahotenni

4. haqqete

5. woxese
6. saada

7. minenke

8. insata

9. hoccoota

10. birra’ya

11^{ki} Roso Macciishshanna Coyi’ra

11a. Macciishshate Albiidi Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/o’ne “Daddalu Looso” yitanno niwaawe nabbawanna macciishsha’nera albaanni, aantino xa’mo qaalunni dawarre.

1. Daddalu loosu loonsannihu hiittoonniiti yitine heddinanniro kulle.

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara tiro uy.

Qara Qaalla: ogimma kaayyo tuncenya

11b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

11c. Macciishshate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa’mo niwaawete garinni dawari.

1. Daddalu loosu umisinni ogimma yaa mayyaate?
2. Mannu daddalu hayyo afikkinni wolu assinore lae assa may mitiimma abbitanno?
3. Anga xaaxi’ne minira higa yaa mayyaatero xawisi?
4. Wo’munku mittu dani daddalo dadda’la may mitiimma abbitanno?
5. Niwaawennita qara sokka xawisi.

12^{ki} Roso

Nabbawa

12a. Nabbawate Albiidi Assoote

Biddissa: “Daddalu Horo” yitanno niwaawe nabbawa’nera albaanni, aantino xa’mo qaalunni dawarre.

1. Qooxeessi’nera daddalanno manni nooro maricho daddaltannoro hasaabbe.
2. Daadalu aanno horo maatiro miilla’ne ledo hasaabbine kifilete xawisse.

Biddissa: Aante noo niwaawe umu umunni nabbabbine woroonni noo qaalla tiro borreesse.

Qara Qaalla: bare miinju bugqee gummaamo

12b. Nabbawate woyti Assoote

Daddalu Horo

Daddalu mannu oosora aanno horo addintanni batinyete. Kuri giddonni gamu loosu bare ikka, eote buichimmanna hoongoonnire afi’ra lawannoreeti.

Daddalu loosu bareeti yinanniwoyte, daddalu umisinni loosu battala ikkinohura, heeshshote

safo assi'ne hee'ra dandiinanni. Daddalu loositi hasattonna hayyo noonsa mannira daddalu wolu loosinni roore miinjunni lophate kora ikkara dandaanno. Dandoosinna hasattosi daddala ikkite heedheenna, wolere loosi're miteekke gummaamo ikka hooga dandaanno. Daddalu loosu loosanno manni yannanna buqqee oye mitte loosu bare gede loosanno loosooti. Hattono, loosannohuwa shiqe baanteenna loosanno mannirano daddalu loosu bareeti.

Qleno, daddalu loosi'ranno mannira eote buicho ikkinoti xawoho. Daddalaano hala'lado uduunne xinqisiisse gamba assite, hakkonne galchateno ikko xuxxulunni hiratenni afidhanno woxinni sunu sununni lophitanni hadhanno. Hashshu barrunni afidhanno eonni maatensaheeshsho woyyeessa dandiitanno. Konne calla ikkikkinni, daddalaanonniwa shiqe loosu kaa'lannohu wolu mannirano heeshshonsa massagganno eo buie ikka dandaanno. Wole widoonni, Daddalu mannu ooso heeshshonsara hasiisannore minensa kayinni nookkire afi'rate kaayyo kalaqanno loosooti.

12c. Nabbawate Gedensiidi Assoote

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mo niwaawete kaiminni dawarre.

- 1. Layinki gufora daddalu loosu bare ikkinota qummi assitanno. Togo yaa mayyaatero xawisi.
- 2. Sayikki gufora noo hedo seekkite nabbabbe, tenne gufo giddo nooti daddalu horo maatiro xawisi.
- 3. Shoolki gufo daddalu daafira maricho kultanno?
- 4. Xaphooma niwaawete sokka maatiro xawisi

13^{ki} Roso	Borreessa: Gufo Borreessa
-----------------------------	----------------------------------

Baadilicho Daddalo

Bashsho xaa yanna gede attamamino woxi nookki gede jajjabbu coydhanno. Hattenne yannara mannu mini mininsanni dikko fushshi'ranno uduunne wole hasi'rannore amadino manni ledi soorri'ranno. Lawishshaho: buuro adhite dikko martinoti, hasidhannoti Maxine ikkituro maxinetenni soorridhe higganno. Kayinnilla, hakkawaro mannu dikkotenni hidhannori dibati'ranno.

Biddissa: Aleenni noo niwaawe seekkitine nabbabbine umi'nenni wole harancho gufo borreesse.

14^{ki} Roso Qaalla

Mittete Aliidi Fiche Qaalla

Biddissa: Konni woroonni noo qaallara mittete aleenni ikkitino fichensa borreesse.

Lawishsha: Malli’ra

- a. weese malla
- b. koffi yine intannire/angannire giwa
- a. qoqqodde
- b. kotta
- c. giira
- d. fula
- e. mule

Mini Looso

Biddissa: Umi’neni mittete aliidi fiche noota onte qaalla borreesse.

15^{ki} Roso

Afuu Jirte: Sufo Bada

Biddissa: Konni woroonni shaete giddo noo sufo horoonsidhine onte coyfooliishsho dafitari’nera borreesse.

-te -ho -nke -se di- -ra -si -‘ya

Lawishsha: Qaawato fixa dibaxanno. /di-/

Dangiite minira hadhu. /-ra/

16^{ki} Roso

Macciishshanna Coyo’ra

16a. *Macciishshate woyti Assoote*

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla tiro kifilete miilla’ne ledo hasaabbine kulle.

- 1. Fajjinoonninna fajjinoonnikki daddali hiittoohoro kulle.
- 2. Fajjinoonnikki daddalo dadda’la may mitiimma abbitanno yitine heddinanni?

Biddissa: Konni woroonni noo qaalla tiro miilla’ne ledo hasaabbine kulle.

Qara qaalla: *lolakke mootimma seera*

16b. Macciishshate Woyti Assoote

Biddissa: Rosiisaanchi/okki nabbawa/bbanno niwaawe wodanchite macciishshi.

16c. *Macciishshate Gedensiidi Assoote*

Biddissa: Konni woroonni noo xa'mora dawaro niwaawete garinni qolle.

1. Maaji jiro jeefo gantukkinni gattinohu mayraati?
2. Maaji hashshu barrunni shotanni ha'rihu mayraati?
3. Mootimmanniti seeru agaraasine Maajira hogophino uduunne doogote me''e higge adhitusi? Mayra?
4. Maaji manna seejjannohu mayyeeti?
5. Niwaawenniti qara sokka maati?

17^{ki} Rosso

Borreessa: Gufo Borreessa

Konni albaanni noo rosira gufonnire hala'ladunni rossinoonni. Xa daddalu daafira umi'nni hasidhini umo doodhitine harancho gufo borreesse.

18^{ki} Rosso

Afuu Jirte: Sufo Bada

Biddissa: Konni albaanni sufote daafira hala’ladore rossinoonniti qaangannita ikkitanna, aantino qaallara sufo baddine leellishshe.

1. di”itanno
2. dhaggeeffachishanno
3. diaganno
4. nafaranke
5. qaensa

Biddissa: Konni woroonni noo sufo noonsa qaallanni coyfooliishsho loossine leellishshe.

kultuse jajjasi miillanke gobbasi ama'ya

Fichaalla

abbalama	reya
agarooshshe	gargarooshshe
akatooma	dancha amanyoote
anga aja	buxima/hoonge
anja tufa	maassi'ra
argete qaalla	wolu afiinni adhine horoonsi'nanni qaaallaati
baadilicho	budoomitte
baara-	garbunni roore, wuqiyaanoosetenni ajanno hala'lado waati.
baarare-	hala'ladu manni mitteenni itanno hala'lado sagaleeti
badhicho-	gangalatu base
baraarsha-	afansha
bare-	battala
beellama-	heewisama
bilchaata-	qixxawa
boode-	shiima
burquuqama-	booraawa/hadhaawa
busha foole-	bowanye
dikkaasine	dikko ha'ranno manna
daafa	gawajja
dandaaweelle-	kalaqotenni woy barrinni danotenni kalaqantino bisu xe'ne
dano-	hedeweelcho mitiimma
diddillitte-	Gorchee woradi giddo noo jawa boono
dikkaasine-	dikko ha'ranno manna
faradaasine-	farado guluffino woy ga'nitanno manna
furgao-	furcho
ga'labbo-	keere/sumiimme kalaqa
galchi'ro-	xaphoomunni hidhinannire
gangalata-	daa''ata
gatamara-	wirro haaroonsa
gimare-	meyaate
godowa ita-	giira/aarsa
gorsa-	way ha'ranno doogo darre kaashsho latisate hayyooti
gutimaro-	soodimaro
hadheessa-	harfisa/booreessa

hanafa-	safa
harfiixa-	muddama/raha
hawaaxama-	yara/anga gana
hekko-	xiiwo
helimeette-	shalleettetenna xexxerrisunni ha'ranno manni umoho wodhannoreeti.
hettisa-	heewisa
hiddannaawa-	aaraawa
hiro hidha-	raare fula
hobbaate-	keere
hule-	msikoote
imaana-	uddano
kaameelaancho-	kaameelu ha'ranno doogo
kakkacha-	kaajjado
kawajjishsha-	daheessa
lande/gerecho qasa-gerechu	goga haqqunni qanse iima qolle kaysa
lembooli lekkanni-rahotenni	
maaratoone-	42000 meetire woy 42 kiilo meetire qolchansho
macca fula-	egennama
mallaada-	bada
oolto-	moolle
ordo-	biso
owaante-	soqqansho
qahama-	giwama
qarqara-	qooxeessa
qeeda-	gana
qodhaasine-	olanto
qonqolcha-	seekke buuxa
qooda-	dilaala
qooffaxxa-	marara
qorto-	xa'mo
qunquma-	qolleete kaase
quraamama-a	madama
rakkama-	mitii'ma/ruukkama
saddeeqa-	budu gdo'le dana
sheshisha-	jawaachisha

songa	jajjabbu malaho ofolla
suuqo-	dona
taraawa-	sa''a waate-midaado
timbliqa-	batinye daga daa
tunceenya-	hedeweelcho xaaddo
tuqu xaadooshshe-	xaadooshshu doogga
urko-	gawajjo/qohamme
womaashsha-	woxe
wuqiyaanoose-`	baalante way bissanni roore hala'lado waa.
xuxxulo-	manaado daddalo
yannillaancho-	xaa yannaha
yekkeero-	heewo
yowolo-	way aani hodhishsha
zebira-	kolishsho doogo aana waajju kuulinni mannu tayse sa''anno malaate

Maqote Bua

Sidaa Afii lamala kifile albi rosaancu maxaafa, qoola 11.

የሲዳማ ብሄር ታሪክና ባህል፤ ሀዋሳ 2003 ዓ.ም

ብርሃኑ ሀብቴማርያም፤ ዉሃ ህይወት ነዉ።